R. 36806

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

ANY LIV DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMXII

BARCELONA

ESTAMPA LA RENAIXENSA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

ANY LIV DE LLUR RESTAURACIÓ

MCMXII

BARCELONA

ESTAMPA LA RENAIXENSA

MANTENEDORS

D. Everart Vogel, *President.*

D. Joaquim Ruyra y Oms.

D. Lluís Segalà.

D. Joan Perpinyà.

D. Miquel Roger y Crosa.

D. Xavier Gambús.

D. Joseph Alemany y Borràs, *Secretari.*

REYNA DE LA FESTA

Srta. María dels Angels Carulla

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CONVOCATORIA PERA'LS DEL ANY 1912

LIV DE LLUR RESTAURACIÓ

Als poetes y prosadors de Catalunya y de tots los territoris hont la nostra llengua es parlada ò coneguda, los VII Mantenedors dels Jochs Florals de Barcelona, salut.

Pera cumplir la honrosa comanda que l'honorable Cos d'Adjunts nos feu lo dia 30 d' Octubre d' aquest any, vos convidam a pendre part en los Jochs Florals de 1912, los quals, segons los Estatuts y bones costums establertes, se regiràn per lo següent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig, que s'escau al dia 5, se celebrarà la poètica festa, en la qual seràn adjudicats a les millors poesies que hi tirin los PREMIS ORDINARIS (que ofereix cad'any l'Excel-lentíssim Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps aymador de la Gaya Ciencia), ò sien la *Englantina*, la *Viola* y la *Flor Natural*, corresponent als tres mots que formen lo lema de la Institució.

La ENGLANTINA D'OR s'adjudicarà a la mellor poesía d'esperit patriòtich ò sobre fets històrichs ò tradicionals, usatges ò costums de la nostra Terra.

La VIOLA D'OR Y D'ARGENT, a la mellor poesía religiosa ò moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'honor y cortesía, s'adjudicarà a la mellor poesía sobre tema que's dexa al bon gust y franch arbitre dels autors. Segons la bella costum d'antich establerta, lo qui obtinga aquest premi deurà ferne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada REYNA DE LA FESTA, entregarà'ls altres premis als qui'n sien guanyadors.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Una COPA ARTÍSTICA, a la mellor composició en prosa, de caràcter literari.

D'acort ab los Estatuts dels Jochs Florals, los Mantenedors otorgaràn ademés tots los premis que sien menester per recompensar degudament les composicions del concurs que'n sien merexedores, com també'ls Accèssits y Mencions honorífiques que judiquin ben merescuts.

Totes les composicions han d'esser rigorosament inèdites y escrites en català d'aquest Principat, de les Illes Balears, de Valencia, del Rosselló ò de la Sardenya.

Tots los treballs, ab lletra clara y llegidora, s'han de remetre a la Baxada de Cervantes, núm. 7, pral., 2.ª, abans del mitxdia del 15 de Mars vinent, juntament ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga demunt escrit lo títol y lema de la composició.

Pera l'entrega dels premis no serà vàlit altre nom que'l que's trobi en lo plech clos a que fa referencia'l paragraf anterior, al obrirlo en l'acte de la festa.

Los premis que no sien retirats abans del dia 15 d'Octubre del any vinent s'entendrà que son renunciats per llurs guanyadors.

Lo Consistori's reserva per un any la esclusiva propietat de les obres premiades, entenentse que la publicació total ò parcial de qualsevulla d'elles abans de la celebració de la festa implica la renuncia al premi y als honors conseqüents.

PREMI FASTENRATH

De conformitat ab el torn establert l'any 1909, serà otorgat aquesta vegada al autor de la mellor novela original escrita en llengua catalana y publicada dintre dels sis anys derrers, ò sia del primer de Janer de 1906 al 31 de Desembre d'enguany. La concessió d'aquest premi podrà solicitarla l'autor ò qualsevol particular ò corporació, enviant, per l'exàmen, a l'Administració del Consistori (adressa dessusdita) dos exemplars al menys del llibre, abans del mitxdia del 15 de Janer de 1912. Dita Administració lliurarà rebut de les obres presentades.

Que'l Senyor vos done inspiració pera cantar ab esperit català la *Patria*, la *Fè* y l'*Amor*, y a nosaltres discreció en judicar y acert en premiar als més dignes.

Fou dictat lo present Cartell en la Ciutat de Barcelona, als 14 de Novembre de 1911, per los VII Mantenedors.

Everart Vogel, *President*.—Joaquim Ruyra y Oms.—Lluís Segalà.—Joan Perpinyà.—Miquel Roger y Crosa.—Xavier Gambús.—Joseph Alemany y Borràs, *Secretari*.

COMPOSICIONS REBUDES EN SECRETARÍA

1 El Riu...
Vora del riu...

2 Il-lusió.
Folla d'amor.

3 D. Jaume I lo Conqueridor.
Aragó-Mallorca-Valencia.—Armes, Cròniques, Furs.

4 Ressorgiment.
Vive.

5 Catalunya y Castella.
Catalunya y avant... ¡Viva Catalunya!

6 El Rosari del Patrocini.
Triomf.

7 Cansó de cansó.
Amor.

8 Paraules d'amador.
Bastia e obraua una bella ciutat l'amich.

9 Passional.
Somni.

10 La Ubaga.
Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.

11 Goigs de Sant Fèlix.
Fèlix.

12 Lo Drach.
L'«hereu» de Vilafranca.

13 La festa major de Vilafranca del Penadès.
Viva Sant Fèlix.

14 Los Festivals Bach.
A D. Lluís Millet.—Un escolà entre'l públich.

15 Cant en llaor de Cora.
Primavera.

16 Al verament Excm. Dr. En Manuel Milà.
Primers Jochs Florals.

17 Bruch.—14 Juny de 1808.
Caminante, para si,—que el francés...

18 Patria.
Catalunya.

19 Sant Magí.
Ego autem libentissime...

20 Santa Teresa de Jesús.
Adolescentia enim est...

21 Visió d'una captiva.
Consolatrix aflictorum.

22 L'Estany de Banyoles.
Sota d'un sàlzer, sentada una nina.

23 Preguera.
Conexent Senyor, plè de pietat!

24 La Eva...
... de la cadena colossal dels éssers...

25 Historia.
Aquesta es ma vella historia.

26 Paternitat.
Amor, caritat.

27 El plany del Ultim Roure.
Elegía bosquerola.
28 Notes blanques.
Fantasía.
29 L'Ideal y la Vida.
Primavera.
30 Un raig de llum.
Primavera.
31 La Flor marcida.
Primavera.
32 Poema auster.
La vall y'l poble de Mura.
33 Trànzit.
Oració del moribon.
34 L'Angel bò.
Lo Gólgota me veya...
35 L'Emigrant.
Por de paria.
36 A una morta.
Recorts d'amor.
37 Als Jochs Florals.
Simbolisme.
38 Al esbart dansayre de tot Catalunya.
Cansó.
39 Salutació a la nuvia.
En tes flayres s'assadolla...
40 Lo fil d'or.
Fè y Amor.
41 La Germana de la Caritat.
Charitas numquan excidit.
42 El campanar del Regne del Amor.
No hi hà amor sens dolor.
43 Fides Amor.
***
44 Guanyaré?.
Dolor.
45 Plana d'or.
Memento.
46 Juny. Mes dedicat al Santissim Sagrament del Altar.—Toya del Juny de 1911.—Flors que no's marcexen.
Fuge.—Tace.—Quiesce.
47 Belleses de Barcelona.
Barcino.
48 Monument a Milà.
Vilafranca — Catatunya —'L Mon.
49 Brindis.
Eau de vie.—Alcofoll.— Vostè vol...
50 A Joan Maragall.
Que no hay Gloria más grande...
51 Cor de pastor.
Boscos y Montanyes.
52 Ofrenes ferventes.
Roses de camí.
53 La Lletja.
Sic fata voluere.
54 Contes de la vida humil.
***
55 A certs noucentistes.
Deu vos enllumini.
56 Esperant carta.
Qui s'espera's desespera.
57 El foch de Sant Joan.
Tradició y vida.
58 La clavellina morta.
Desolació.
59 Camarelles.
Poncella d'amor.
60 Lo plant de la montanya.
Ignoti nulla cupido.
61 Invocació.
Al deu del Amor.
62 La meva tenda.
In via tua vivifica me.
63 Folklòrica. Rondalles y Cansons.
Lo verb de la terra.
64 A la bandera de la pau.
Si vis pacem ora pro pace.
65 Troba de bell amor.
***
66 Al Empordà.
¡Patria!
67 Amor-vaticini.
Vida-Llum.

68 Lo plant de la formiga.
69 Una vigilia de Nadal.
Dolor.
70 Cor y Sanch.
Naufragi.
71 En l'Abadia.
La meva celda.
72 L'enterro del pobre.
Beati mortui qui in Domino moriuntur.
73 A la Fè de Catalunya.
Sanch de la meva sanch.
74 Himne.
Germanor.
75 Episodi.
Fantasiejant.
76 Passional.
Follia.
77 L'art del amor.
Helènica.
78 Ombres santes.
Domus Dei.
79 Idili.
Amor es vida.
80 L'arbre partit.
Lo que Deu ha lligat
l'home no ho desfassi.
81 Bressant a Jesús.
La Verge plorava.
82 Les campanes velles.
Per in sæcula sæculorum.
83 La Pabordia.
Ni'ls pabordes del Roser
van vestits ab drap de casa.
84 Lo darrer cant.
Fè y esperansa.
85 L'infant perdut.
Verge Santa, salvèulo!
86 Amunt.
Sursum corda.
87 Paraules d'un pedant.
Brams d'ase no arriben al cel.
88 Primavera... eterna.
Ressorgiment.
89 Somnis trencats.
Encalsant...
90 Col-loquis d'ultra-tomba.
Vos anyor, germanes!
91 Plany de dos cors.
Mare y filla.
92 Un recort als Comtes de Barcelona.
93 Petits hèroes.
Per la Patria.
94 Visions del temps antich.
Sonet de sonets.
95 Madrigals.
Fantasiant amor a mi descobre...
96 Florinda.
97 A punta seca.
Del natural.
98 Miquel Angel.
Sonets.
99 Els tres himnes de Tupolis.
L'antiga poesia.
100 Oda.
Per tots aquells qui entorn nostra mar viuen.
101 El meu vilatge.
Dolsos amors.
102 El bosch de pins.
103 Runes.
***
104 Corpus en el convent.
Processó.
105 Forasters.
Si'l geni no te patria ¿què hi fa...?
106 La tomba.
Tristor!
107 Jardi florit.
108 Les estacions que passen.
Destells.
109 Voltant per la plassa del Rey.
Respirant perfum de patria.
110 Sacres ruines.
Desolació.
111 La Flor del Geni.
A les fornals dels sols.

112 La llegenda del Centaure.
Fletxa mortal.
113 Pastoral.
Bon dia!...
114 Mort d'Egeu.
Retorn.
115 Corona de dol als hèroes del any vuyt.
Tribut.
116 La forja sagrada.
Art de ciclop.
117 Lo mur de mont Bellesa.
Amor y patria.
118 Poemet de camp.
L'alegria del sol.
119 Himnes Eucaristichs.
Corpus Christi.
120 Era lengua aranesa.
Ua moyna per amur de Dieu.
121 Quatre regles de gramática aranesa.
Mentres viu el llenguatge...
122 Catalunya triomfant.
El cant de les tres montanyes.
123 Cirereta, cireró.
D'ayre popular.
124 Ayguaforts.
De la vida.
125 Lo pastor poeta.
Himne d'amor.
126 Els jardins monestirals.
127 La falsa dea.
Condemnació.
128 La infinita.
Oda.
129 Balkis.
Réverie.
130 La nit ditxosa.
Somniar.
131 Virgiliana.
Reminiscencia.
132 Yàmbichs, al inclit patró de Catalunya Sant Jordi.
Vindicamus hereditatem...
133 Tardor!
La cayguda de la fulla.
134 Marxa dels Jochs Florals.
Patria, Fides, Amor.
135 En la fira de Bellcayre.
Horresco referens. — (VIRGILI. *Eneida.*)
136 Primera lletra d'amor.
Jo rest y esper la nova qui'm conforte...
137 Diari d'una soltera.
Retall.
138 Diàlech elegiach.
Poète, prends ton butin...
139 Lo que diu el vent.
Balada.
140 La gran cansó!
141 Cant de l'ànima del joglar a l'aymada.
142 Cansons al fill.
A un Impossible.
143 Redempció.
Jesus autem iterum clamans...
144 L'arreu y l'amor.
Llaurant fondo.
145 Cor emigrant.
Lays.
146 Triptich.
Els grans recorts.
147 Ma tristor.
Pobre de mi!
148 La pedregada.
Treball y diligencia.
149 L'arbre de la Patria.
Amílcar.
150 Elegia heroyca.
La lune froide verse au loin...
151 Rimes eternes.
Tinch una oda comensada...
152 A la Girona de les muralles ruinoses.
Caygudes encara torregen.
153 Lo darrer viatge.
Requiescat.

154 Egloga de la Primavera.
Amaril·lis.
155 Diumenge de Rams.
Hossanna! Hossanna!
156 La Claradona.
Amorosa Agna Maria...
157 Primavera.
Estramps.
158 Elegia pastoral.
Eros.
159 La celestial ametista.
Quam admirabilis est nomen tuum.
160 Gemma.
Romans.
161 Nit diamantina.
Astral.
162 Egloga.
Heroyca.
163 Pregaria d'amor.
Pregàu dama al Amor...
164 Planys espirituals.
Contrició.
165 Roda que roda.
May fruirèu lo sublim...
166 Les veus de la Tramontana.
De la terra.
167 Clam.
Exaudi, Domine, vocem meam.
168 Arpegis.
Del arpa filial.
169 Complanta. Dels mals amichs.
Desengany.
170 Montserrat!
Mural de nostra Patria...
171 Buscant al Aymat.
Non ambulat in tenebris.
172 De la nit.
Solitut.
173 Parla l'enamorat.
Benedico il loco...
174 Eterna joya d'amor.
Amor vens la Mort.
175 Darrer full del llibre.
Per si mereix una poncella closa.
176 Les anells de Mariagnó.
Glosa.
177 L'esposa llunyana.
Epistolari.
178 Fruyts de la meva arpa.
Cansó de l'eura.
179 Oda a la Primavera.
Joventut.
180 Misteri de Santa Eularia.
Idoles.
181 L'estany.
Oques y fades.
182 El darrer salm.
183 El fogalleig.
Cansó.
184 Comunió.
... mihi flectetur omne genu...
185 Pinzellades poètiques.
Fragments per un poemet de pagès.
186 Botó de foch.
Facit indignatio versum.
187 Reminiscencia.

***

188 Elegia d'Ovidi.
A la seva esposa.
189 Gelssen y Artemis.
Lo sol me fa cantar... (MISTRAL)
190 Lo Sant Viàtich.
A major gloria de Deu.
191 A una pubilla.
Lo que's diu.
192 A la dea coronada de violetes.
Sabiesa.
193 Reculls.
... impresions.
194 Exode.
Camina, caminaràs.
195 L'àmfora grega.
Amphora cæpit institui.
196 Els camps heroychs.
197 Rossellonenques.
Serres de Canigó.
198 Crepuscle.
Et jam summa procul villarum...

199 Cansó.
Jo vos promet amar dretament Vos.
200 Sacrilegi.
Crit de conciencia.
201 Oració dels recorts.
202 Esparces del meu camí.
203 Mosaychs evangèlichs.
***
204 Florilegi.
205 La més perfeta.
Dins la tardor.
206 Pregaria al Rossinyol.
207 La Veu del orfanet.
Mater pro matre.
208 Hores divines.
Eglogues nazarenes.
209 Traduccions d'Horaci.
Llibre III. Oda XIII. A la Font de Blandusia.
210 Nadal.
211 Cenobial.
212 Mæstitia.
Parra.
213 Mistiques.
Sonets.
214 En la mort del meu fill.
Enfilall.
215 El jardí del amor.
216 El poeta somnia.
Els somnis son unes ales. (VERDAGUER).
217 Les Llevors.
Preexcelsior.
218 Missa blanca.
Gradual.
219 Egloga.
220 Fruyt Homèrich.
221 Glosa de rimes.
Canteja rossinyol...
222 Anemogràfica.
Liberiori aura frui.
223 La Reforma.
Mancomunitat.
224 Cega!
Nox eterna.
225 L'amor a casa.
Meus ignis.
226 Sonet de nou.
227 La Reyna Jove.
... si per ventura vierdes...
228 A la memoria de ma inolvidable germana.
Fins al cel.
229 Ah! M'aymia, est tu!
Regina del cor...
230 Del amor.
Non sa com' amor sane e come aucide...
231 Veneciana.
... en nostres mans ha nat...
232 Fè, Patria, Amor.
Trinitas.
233 La vella filadora.
234 En elogi d'una bona mestressa.
Mulierem fortem quis inveniet?
235 Plany d'Elena.
Flevit amare.
236 Cansons de l'aygua.
Impresions.
237 Dona-Fènix.
Réverie.
238 L'arbre mort.
Elegiaca.
239 Stramps.
Misticisme.
240 La font que canta.
Idili.
241 Del bosch.
242 La vida humil.
Laus.
243 La balada dels presos.
244 De la tradició barcelonina.
Fides.
245 Madrona.
Flor de cel.
246 Faula.
Amor, amor!

247 A la qu'es felis.
Jo vos aymo.
248 La mort de la donzella.
249 Lirismes.
Animiques.
250 De les Geòrgiques de Virgili.
Quid faciat laetas sagetas.
251 Nit d'angoxa.
Ciutadana.
252 La novicia.
Pensaments d'una nit de tardor.
253 Fidelissima Tarraco.
A ma Patria.
254 El capdill.
Patria mia.
255 Hymne.
A la meva mare.
256 Cant de Venus.
Terra es de hèroes Catalonia.
257 Pro Renaxensa.
Occitania.
258 La cansó de l'Estalagtita.
Estalagmita bella-aymada!
259 Elegies.
Mais la tendre Elegie...
260 Petites odes a les coses petites del mar.
Gloses.
261 L'himne de la vida.
A l'aymada!
262 Violes.
Del meu jardí.
263 La Florida dels atmetllers.
***
264 Pecador.
Venite ad me omnes.
265 Enfilall de roses.
Ora pro nobis.
266 Que tristes sonen les campanes!
Pobre Mare!
267 Adeusiau dels Pirineus.
Etern agrahiment.
268 En el dia del seu Sant.
Flor d'amor.
269 Camperoles.
Quadrets.
270 Pobresa.
Dols consol.
271 Balada de claustre.
272 Egloga de Maria.
Tot sia a major honor...
273 La balada de la nit.
En lloansa de Deu que l'ha creada.
274 Els Manaments del Catalanisme.
Preceptes pera arribar...
275 Amor-penitent.
***
276 Del poema Catalonia.
Fragment.
277 Balada de la reyna trista.
Es fer torment—l'anyorament.
278 L'estàtua de sal.
Oh ciutats!
279 L'ermita y'ls aucells.
Dolors y amors.
280 Els bons amichs.
Me dius: He passat el dia...
281 Poema de pedra.
Catedral de Barcelona.
282 Felicitat!
Desconsolat.
283 Don Enrich de Molgosa.
Segarra.
284 De la vida d'en Joan Franch.
Com fallida esperança del amor.
285 L'Escut.
Amunt per les cimes...
286 Fragment del poema Catalonia.
Dins les entranyes de la ampla fornal.
287 La noble Amor.
288 La idílica costa de llevant.
Ho hus quando te aspiciam.
289 A una vella malalta.
Oh Mort sinistra, jo't prech...
290 La Pubilla del mas.
Te, nostræ myricæ, te nemus...

291 Espanya endins.
Oda a la Tramontana.
292 Sonets.
Quante lacrime, lasso.
293 Ofrena.
Tríptich.
294 Visió tràgica.
Ciutat.
295 El plany del Llussanès.
Nobis placeant ante omnia...

A més, s'han rebudes cinch composicions, que, per no venir en les condicions establertes en lo cartell de convocatoria, no han pogut entrar en concurs.

Barcelona, al mitxdia del 15 de Mars de 1912.

Lo Mantenedor Secretari,

Joseph Alemany y Borràs.

ACTA DE LA FESTA

En la ciutat de Barcelona a cinch de Maig del any mil nou cents dotze, se celebrà en la gran sala del Palau de la Música Catalana, la Festa dels Jochs Florals.

A les tres de la tarde entraren a la referida sala l'Excelentissim Ajuntament presidit pel Sr. Alcalde, y la Excma. Diputació que son els constants protectors dels Jochs Florals desde llur restauració; l'Iltm. Sr. Bisbe de la Diòcessis; els delegats de l'Academia de Bones Lletres, Academia de Ciencies Naturals y Arts, Academia de Belles Arts, Academia y Laboratori de Ciencies Mèdiques, Academia de Jurisprudencia, Ateneu Barcelonès, Colegi d'Advocats, Colegi de Notaris, Colegi de Procuradors, Societat Econòmica d'Amichs del País, Cambra Oficial de Comers, Associació d'Arquitectes de Catalunya, Associació de Mestres d'Obres Titulars, Junta Municipal de Museus, Centre Excursionista de Catalunya, Associació Artística-Arqueològica Barcelonesa, Institut d'Estudis Catalans, Estudis Universitaris Catalans, Societat Barcelonesa Amichs de l'Instrucció, Lliga Regionalista de Catalunya, Unió Catalanista, Lliga Espiritual de Ntra. Sra. de Montserrat, Circul Artístich de Sant Lluch, Centre Regional Valencià, Associació de Dependents del Comers y de la Industria, y demés persones oficialment invitades al acte, seguides dels Mantenedors y del Consell Directiu; tots els quals ocuparen sos llochs respectius al estrado destinat a les Autoritats y Corporacions, entre'ls esclats de la música y'ls aplaudiments de la concurrencia que omplia de gom a gom l'esbarjós local bellament encobertat com correspon a festa tan senyalada.

Oberta la sessió pel Sr. Alcalde ab les paraules de consuetut, el Doctor Everart Vogel, de Alemanya, donà lectura al seu hermós discurs presidencial que l'auditori escoltà atentament y premià ab calorosos aplausos.

Tot seguit el secretari llegí la reglamentaria Memoria y desclogué'ls plechs que contenien els noms dels autors premiats.

Correspongué la FLOR NATURAL a D. Jaume Bofill y Matas, qui, en ús del dret que li otorguen els Estatuts, designà per Reyna de la Festa a la bella y distingida senyoreta D.ª María dels Angels Carulla y Carulla.

Seguidament el poeta afavorit seguit d'alguns Mantenedors, acompanyà a la Reyna de la Festa fins al setial d'honor, fentli entrega de la *Begonia Alumbifolia* que acabava de guanyar, y entre les notes de la música y'ls aplaudiments de la concurrencia, fou proclamada Reyna pel Sr. President.

Una volta llegida pel seu autor la poesia premiada, se procedí pel Secretari a la obertura del plech que tancava'l nom del autor del primer accéssit a la FLOR NATURAL, resultant esser de D. Pere J. Bassegoda y Musté; el segon accéssit correspongué a D. Antoni Sanz Tallada, y'l tercer accéssit a D. Antoni Martí y Monteys.

Fou agraciat ab la ENGLANTINA D'OR D. Eduart Girbal Jaume. Llegida pel seu autor la poesia premiada, el Secretari, en vista de que aquest era'l tercer premi ordinari guanyat pel Sr. Girbal, demanà a la Presidencia que'l proclamés Mestre en Gay Saber segons disposa l'article trenta quatre dels nostres Estatuts, lo que's feu seguidament passant el poeta llorejat a rebre l'abrassada dels companys.

El primer accéssit a aquest premi va guanyarlo D. Joan Arús y Colomer y'l segon D. Joseph M.ª Tous y Maroto.

De la VIOLA D'OR Y ARGENT va resultarne guanyador D. Manel Folch y Torres, en ausencia del qual va llegir la poesia premiada el Mantenedor D. Xavier Gambús.

El primer accéssit va guanyarlo D. Joseph M.ª Vidal Pomar; el segon correspongué a D. Antoni Martí y Monteys y'l tercer va correspondre a D. Joseph M.ª de Sagarra y de Castellarnau.

De la COPA ARTÍSTICA va serne guanyadora D.ª Carme Karr a

la que acompanyaren a recullir el premi el Sr. President y uns quants mantenedors, oferintli un lloch entre'l Consell y'l Jurat.

Del únich accèssit a dit premi va resultar esserne guanyador D. Salvador Galmés y Sanxo.

El primer dels dos premis creats pels Mantenedors va guanyarlo D. Carles Riba y Bracons, qui donà lectura a sa traducció; guanyant els accèssits respectivament els senyors D. Ramon E. Bassegoda, Mn. Jaume Barrera, pbre. y D. Joseph Sala y Bonfill.

L'autor del segon premi dels Mantenedors va ser D. Ambrós Carrión, llegint també ell mateix la seva imitació clàsica; y l'únich accèssit va guanyarlo D. Xavier Carbó.

Després de la repartició dels premis, el Secretari recordà en poques paraules la figura del venerable poeta valencià En Teodor Llorente, finat durant l'any; y, precedintla d'un petit parlament, va donar lectura a la seva última poesia titulada *Als poetes jòvens*, el president del «Centre regional valencià», d'aquesta ciutat, coronantla'l públich ab nutrits aplaudiments.

Un acte semblant va fer D. Joaquim Cabot y Rovira en homenatge al Mestre En Gay Saber En Joan Maragall, llegint després *La Sardana* interrompuda per frenètiques ovacions.

Ab la proclamació del PREMI FASTENRATH a favor de la novela *Pilar Prim* de D. Narcís Oller, qui entre aplausos passà a recullir el premi, y després del discurs de Gracies pel Mantenedor senyor Roger y Crosa, fortament aplaudit, lo Sr. Alcalde posà fi a la festa ab les paraules de rúbrica.

Y pera que axís consti, ho certifica y firma a Barcelona a 5 de Maig de 1912

Lo Mantenedor Secretari,

JOSEPH ALEMANY Y BORRÀS

DISCURS

del President D. Everart Vogel.

Ilustríssim Senyor:

Excelentíssims Senyors:

Dames y Cavallers:

Ab l'ànima tota tremolosa de ma insuficiencia, tota abrusada d'envergonyiment de l'irrisoria disproporció entre'l servey esquifit que so pogut fer a les nobles aspiracions de vostra renaxenta nació, d'una banda, y de l'altra l'honor d'aquest lloch enlayrat que m'ha cridat a omplir el vostre agrahiment per tots conceptes excessiu, no puch pujarhi sense retreure, pera tenir més segur el perdó qu'humilment vos demano de tanta gosadía, les resistencies que en son dia hi vaig oposar a n'aquesta elecció, que tantmateix ha de ser el fet més trascendental de ma vida, tan pobra y lleugera pesada sobre la mà severa de mon Criador.

Hauria jo volgut, abans de regonéxer cap deute de part vostra, enllestir l'altra meytat d'aquella *clau doble* que vaig compromètrem a forjarvos en les belles diades del Cinquanteri d'aquests Jochs, hont cada any els cors més xardorosos del jovent de Catalunya venen a oferirhi les primeries de ses amors divines y humanes; m'he arrapat, pera que tingués temps de refredarse'l vostre entusiasme, a miraments deguts a mos càrrechs de càtedra. Ja veyeu que rés m'hi ha valgut contra la vostra bondat, enginyosa a

vèncer mos dubtes ab armes que devien desarmar a tot altre més rebech y tossut que jo, qui sense anarhi ab mos peus, visch, de fa moltes anyades, ab el cap y'l cor a Catalunya.

Mes, tot y haventme decidit a seguir vostra generosa crida, angunia d'una altra mena comensava a torturarme. Vos havia dit en aquella nit inoblidable que la clau meva havia de servir a obrir de bat a bat els jardins del esperit nacional del un y altre costat de la cleda.

Mes, encomanantsem el vostre entusiasme y arrebassantme la esperansa a majors altures, vaig concebre un conubi del Geni alemany palesat en el tresor de sa llengua, ab l'ànima catalana que veya maldar pera palesar el seu en un esplet de flors y fruyts, que si no era encara ornament digne de tan xamosa noya, devía fer enrogir a qui, vell y tot, aspirés, anch que no fos a un cap de dit de la seva mà, que's deya ser més grega que tudesca...

Car no es cap minyó de sanch ardenta y sentiments tendres el Geni alemany. Sí qu'es immortal, com ho es, un cop nat, tot Geni nacional, però l'immortalitat no es fiansa de jovenesa perennal.

Ay de l'immortalitat del Geni alemany! Immortalitat plagada de decrepituts vergonyoses de vell xaruch, fredolich, malganós! Còm ho fas, donchs, que vius encara? No era prou congoxa per escanyarte la que vas passar en aquell segle setzè, primavera lluminosa de tos cosins meridionals, quan totes les àligues menjaven de ton còs xacrós, mentres tos fills s'acanyaven en cavilacions buydes y xorques? Còm han pogut, no més un segle més tart, sortir de tos flanchs esllanguits Lessing y Goethe, Kant y Beethoven, Görres y Bismarck? Y còm goses ara mateix, erm de gracia y xop de tècnica y socialisme, dalirte pera besar l'ungla rosada del dit més petit de la pubilla més prometedora del món sencer?

Axís temía que tingués que sentir a preguntar al Geni de mon poble al Geni, orgullós de sa joventut, d'aquesta nació; y vaig resòldrem, abans d'oferirme de messatger de ses pretensions, a pregun-

tarli axis a n'ell mateix abans, perque jo no tingués qu'emmudir si Ella m'inquiris ab sa candorosa ironia, primera de ses gracies. Y vaig preguntarli sense gayre por, perque'ls Genis s'hi complauen a escoltar benèvols als esperits sense malicia com ho es vostre servidor. Puix no era cap malicia'l que jo, veyentlo llàs y malalt, imaginés rexiribirlo de la manera que s'hi feu ab Salomó quan se sentia vell y sorrut, ageyent a son costat fret una dòna jove, de sanch bullenta y carns tibantes. Per axò'l Geni de mon poble, a quins peus me trobava arraulit y sobre quins genolls ossuts creuava mes mans, sens'enfellonirse's va dignar contestarme axis:

«Està molt posat en rahó, mon petit servent, que'm recordis, ara que soch erm de gracia y xop de tècnica y socialisme, aquells altres temps més tristoys encara, quan, de poguer morir, jo hagués mort de dues morts alhora: de la propia esterilitat y lletgesa y d'enveja de l'ufana y esplendor de mos cosins enllà dels Vosgues y dels Pirineus y dels Alps, a qui no dexava may de riure'l sol ni de bressarlos la música de la mar. Quins segles els de Racine y Calderón, del Tasso y Buonarotti pera mí, qui allavors tenia fills no més pera que's destruhissin en ferotges batalles retòriques y campals; qui'ls veya desapendre més de dia en dia l'ús de les eynes de la pau, el pinzell, el compàs, el cisell y més aviat que rès l'ús de la ploma, germana muda però més sabia y néta de la llengua. Y vingué'l moment que ni llengua'm restava pera dir l'excés de mes penes y l'escassesa de mes alegries. Puix ¿devien aquells fills meus—tan pochs que'ls podia comptar pels dits de la mà—qui feyen un esfors heroych pera seguir pensant y escriguent mentres tots els demés cridaven y malparlaven y flestomaven ni se'ls sentia cap bon mot a sortir de ses boques distortes, no devien aquells hèroes de la nit d'un poble emmanllevar la llengua fèrria dels llatins, y ses esposes, més heroyques si cap en l'humiliació, emprar la llengua dels francesos, llengua de tothom? Quina vergonya, barbotejar barroherament tot un poble durant dos segles!...»

Va callar una breu estona'l Geni de mon poble, aclaparat de la tristor del recort, mentres jo acaronava sos genolls frets y cayruts. Y va llensar un sospir pregon y llarch y va continuar axís com vos diré:

«Aleshores hi havia, llevat del tudesch, un sol altre Geni nacional al món qui també hagués desaprès l'ús de la ploma, y pera péndrehi part a la lluyta dels esperits, tingués que recórrer a un idioma estrany: era'l Geni del poble català, ara petit y allavors gran, quins pensadors comensaven a emmudir en el moment precis que per primera vegada la llengua catalana s'emmaridà, mitjansant el vocabulari de mon servent Hans Rosenbach de Perpinyà, ab la meva, encara forta y florida. Y ara,—continuà'l Geni sense fer cas de l'emoció que'm prenia ab aquest recort,—escólta humil y amatent, que vaig a dirte'l secret intim de mon viure. Els Genis de totes les altres nacions son fets com els primers homes de Plató, germà y germana units en un sol còs, d'hont surten serenament, sense brutals estrenyiments ni violentes contorsions, els fruyts harmoniosos de sos cervells may torbats per la tempesta de la passió! Sàpigues, mon lleyal servent, que visch separat de ma germana, un temps esposa meva; ella va fugir, després de donarme'ls únichs fills que regonexo ben meus, els Nibelungen, cap al imperi de la boyra, hont varem concèbrels. Sol y vern d'aleshores ensà, jo no puch traure ni flor ni fruyt del esperit sense que alguna ànima condolguda de ma soletat em llenci un esguart piadós, dexantme triar entre sos fills algun que jo adopti y'l fassi meu y li ensenyi de parlar alemany, pera que m'enrahoni de mons qu'ignoro, hont a la seva vora la mar els hi guarda en son si'l nodriment de totes les virtuts de còs y d'ànim. Ay del sol que sedejen mos ulls, ay de la mar que anyoren mos brassos; ma germana esposa us aborria, vosaltres que bo y divorciat d'ella jo no vaig poguer assolir may!»

Be imagineu, vosaltres qui digneu escoltarme, que'l vostre servidor, el més petit dels servents d'aquell Geni de cabells blanchs, en aquell instant del nostre col-lotge gayrebé no pogué dominar més temps sa frisansa d'interrómprel y dirli:

«Però, no sabs que jo vinch precisament per oferir a ta vellesa, que t'hi escalfis y reviscolis, l'ànima de tot un poble jove, nodrit de sol y mar?»

Mes em va tancar la boca entreoberta el vell ab una caricia suau de jayo, y prossegui axís:

«M'has preguntat còm ho faig que visch encara. Ja ho sents, d'esguarts piadosos que tot em penetren y m'omplenen de vida y'm fan oblidar que visch orb d'amor. Axís, a l'edat heroyca de les Creuades, vaig amararme del sol de Provensa y de la mar de Sicilia, y'ls meus pogueren cantar lo mateix que'ls trobadors, y ab la matexa fervor y'ls matexos ritmes, els encisos d'una beutat casta y'l brugit gloriós d'una guerra santa. Axís, quan tornava a llubir el jorn després de la nit aquella, que no'm plau gens retreure, Goethe, mon fill més car, va encendre, jove, son cor al geni de Shakespeare, universal com la mar, que sa nació n'es reyna, y fet home, abrandar son cap a la llum sofòclea que tot ho neteja y reduheix a la sublim simplicitat. Axís jo he pogut rejovenir dues vegades y semblar reunit a ma germana esposa exida de la boyra. Y si es qu'ara mateix molts dels meus se son tornats una altra vegada vers el Nort, talment pera retrobar aquella deslleyal, van miserablement esgarriats... Jo no vull pas més fills de la boyra... vull sol... vull mar!»

«Donchs si vinch a donarte sol, a donarte mar!—vaig cridar jo, vostre servidor, aprofitant d'aquesta esclamació violenta del

Geni.—Allí tens a Catalunya, qui ha cridat a ton servent a que's banyi en son sol y en sa mar. No sabs pas per ventura que Catalunya s'es estada adornant y aparellant com una nuvia frissosa de veure la fas enriolada de qui ha d'esser son espòs, durant vora d'un segle? No se hont comensar pera dirte ses belleses y ses ventatges; mes totes se reduhexen a netedat y forsa: netedat del sentir, aborrint monstruositats romàntiques y forsa del voler intensiu, maldant pera fer viure, desembolicar, florèxer y fruytar no més els gèrmens de sa rassa descansada de fa dos segles, y la forsa de son voler extensiu, brindantse generosa a fer viure y enfortir ab sa propia sava les demés regions del còs enravenat d'Espanya, y dalintse pera aportar l'excés de vida que hi sent bategar en son si túrgit, a n'aquell continent tenebrós, que ja seria seu y ben seu de no haverse abandonat a n'allò que tu mateix, oh mon Geni, hi malbarataves lo millor de tes forces, en baralles buydes y xorques. Mes ara's presenta Catalunya, nèta y forsuda y una, dignissima de qualsevol nuvi rich y soperb qui volgués, emmaridat ab Ella, sortir a conquerir el Mediterrani...»

Fins aqui m'havia arrebassat l'entusiasme, quan vaig veure'l Geni somriure d'un somrís tan fi que jo degui emmudir, curt y ruborós. Y després d'un somris molt llarch, que suaument s'anava resolguent en una expressió de reny paternal, desclogué'ls llavis prims y flonjos y va dir son pensament axis:

«Sembles un jovenet, tu, qui ja tens els polsos nevats, ab aytals fogositats d'enamorat y esperances de minyó axelebrat! Creus tu que jo no sàpigui quant flachs son encara'ls fonaments hont reposen? No cal pas que m'enrahonis de la Mancomunitat, de la Generalitat, ni dels Estudis catalans, ni del Institut pera la Cultura de la Dòna, ni del Centre autonomista de Dependents del Comers y de la Industria, ni del benemèrit Excursionista, ni dels triomfs del Orfeó Català, ni de mil coses d'allò més llohables y esperan-

sadores, ni d'un estol d'homes, artistes, arquitectes, poetes, negociants y mestres d'estudi, aplegats en amiguèvola rivalitat entorn de la Catalunya *Florida,* coses y homes, que jo'n tinch noves lo mateix ò millor que tu. Tot axò, mon servent, son els primers badalls no més d'una ànima que surt d'un sòn de molts segles. Crèume, que jo m'hi conech, puix ¿no he dormit jo mateix més temps que l'ànima catalana? Però jo, pobre vell, qui no puch fer rès més que rumiar, dalintme per l'esguart piadós d'una ànima prou forta pera la compassió, jo soch tan feble que, de no venir l'esguart rejovenidor d'una ben madura y poxanta, no revindré tan aviat com tu t'ho imagines. Donchs, mon bon servent, si t'ha cridat la gent d'allí a conreuar recorts y escalfar esperances, déxaten d'engrescar tos amichs ab conubis que tu t'has empescat sense atendre als pochs anys de la nuvia y als molts del pretès nuvi. Anelles nupcials has volgut que's tornessin les claus qu'estàs forjant: déxa tantmateix que siguin claus y dónat pressa d'enllestirne l'altra, perque sé que'n tenen fretura. Y veuràs com l'ànima que m'oferexes, s'anirà enfortint ab els fruyts vells de mon verger, productes de ma ja passada segona jovenesa. Y abans que prenguis la volada cap a la terra d'aquella bona gent, escólta mos desitjos. A tu't desitjo no més tants anys com et caldrà pera que vegis tornat fet y realitat allò que desitjo a Catalunya. Puix deus saber qu'un dia axecaré mes mans sobre de Catalunya: serà aquell dia que l'esperit català informi sa constitució tota y imperi dins ses institucions totes; qu'ella matexa regexi sos destins, dintre de l'unitat de la patria més ampla, obehint a la veu de sos ciutadans, tots, fins al més pobre, educats per emètrela ab seny sense passió; que la disensió entre sos fills, si encara n'hi haguera, ja no sigui filla de l'enveja, sinó de la naturalesa de les coses, que'l conflicte n'es la vida; aquell dia que l'esperit de Catalunya s'hagi escampat per tot arreu d'Espanya, jo,—va concloure'l Geni vell de l'Alemanya,—axecaré mes mans sobre de la Catalunya *Granada,* pera benehir, pas cap conubi ni ab mi ni ab cap altre geni de rassa estranya,

sinó per ungirla, ab el crisma de l'humanitat, pera esposa-verge del Geni de l'Iberia.»

Aprés aytals mots, va callar el Geni de ma rassa, y va callar també confós el vostre servent ajupit a sos peus, no sabent qué afegirhi.

MEMORIA

*

del Secretari D. Joseph Alemany y Borràs.

SENYORS:

Després d'escoltar y aplaudir l'hermós discurs del nostre ilustrat president, que tan doctament acaba de honorar a la llengua catalana, no podem ni debem distreure la vostra atenció més que'ls instants precisos pera donarvos compte del veredicte que ha dictat el Jurat seguint la reglamentaria costum d'aquesta festa.

No podem mostrarnos descontents dels resultats de l'actual crida als poetes y prosadors de la nostra terra, ja que han arribat a 295 les composicions presentades a concurs. Un gran nombre d'aquests treballs, que descubrexen en sos autors conexements y inspiració molt remarcables, obliguen al Jurat a recomenar als autors que s'esmerin una mica més en la pulimentació dels seus treballs, ab lo que conseguiràn més puritat en el llenguatge y més brillantor d'estil, evitant també que quedin incomprensibles alguns conceptes, y a voltes el sentit general de la composició, generalment per un afany mal entés de quintaescenciar les imatges, fins al punt de haverles de dexar el Jurat per no enténdreles. La claretat es una de les principals condicions que deu tenir tot'obra literaria.

De les composicions que obtaven al premi de la Flor natural, va destriarsen una, la que porta'l núm. 194, titulada *Exode,* lema: *Camina, caminaràs,* que per la seva originalitat, bon llenguatge y

esquisida forma el Jurat va considerarla merexedora del premi.

Va otorgar el primer accéssit a dit premi a la senyalada ab el núm. 141, que porta el títol de *Cant de l'ànima del joglar a l'aymada;* el segon a *Gelssen y Artemis,* lema: *El sol me fa cantar... (Mistral)* marcada ab el núm. 189, adjudicant un tercer accéssit a la número 240, títol *La font que canta,* lema: *Idili,* que seguien en mèrit a la premiada.

Pera la englantina va trobar la composició núm. 291, *Espanya endins,* lema: *Oda a la tramontana,* que de les que obtaven al premi de patria ressortia pel seu vigor, per la seva riquesa de conceptes y per la sonoritat del seus versos que evoquen l'ayre d'alguns cants regionals; adjudicant el primer y segon accéssit respectivament als núms. 201, *Oració dels recorts* y al 198, *Crepuscle,* lema: *Et jam summa procul villarum,* considerats com a seguidors en mèrit a la primera.

En elogi d'una bona mestressa, lema: *Mulierem fortem quis inveniet?* que porta'l núm. 234 es la que ha guanyat la Viola d'or y argent, considerantla el Jurat la més merexedora d'aquest premi per la seva frescor, correcció de forma y excelent pintura d'una mestressa catalana. Lo primer accéssit a la viola l'ha adjudicat a la que porta'l número 265, *Enfilall de roses,* lema: *Ora pro nobis;* el segon a la numerada ab el 213, titolada *Mistiques,* lema: *Sonets;* el tercer a la núm. 159, *La celestial ametista,* lema: *Quam admirabilis est nomen tuum,* senyalant ab menció honorifica a la número 104, *Corpus en el convent,* lema: *Processó.*

A la *Copa artistica,* primer dels premis extraordinaris, que s'adjudica a la millor composició en prosa, hi han concorregut un bon nombre de treballs, molt deficients en general. No obstant se distingeix el senyalat ab el núm. 284, titolat *De la vida d'en Joan Franch,* lema: *Com fallida esperansa del amor,* al que'l Jurat ha adjudicat dit premi per la elegancia del seu estil y per lo simpàtich del assumpto y'l seu felis esplanament.

L'únich accéssit al mateix l'ha donat al treball núm. 89, *Som-*

nis trencats, lema: *Encalsant;* otorgant una Menció honorífica al titulat *Poema de la pedra*, lema: *La Catedral de Barcelona*, que porta'l núm. 281.

Finalment, el Jurat, creyent interpretar una aspiració manifestada pel gran nombre de traduccions y imitacions clàssiques presentades al concurs, va determinar crear dos premis més, un per les traduccions y altre per les imitacions clàssiques, adjudicantlos en la forma següent:

Un a la composició núm. 250, titolada *De les Geòrgiques de Virgili*, lema: *Quid facit laetas segetas*, per la seva fidelitat y per la encertada adaptació a la matexa de la forma mètrica del original. Un primer accéssit, a la que porta'l núm. 105, títol *Forasters*, lema: *Si'l geni no te patria ¿què hi fà...?;* a la que porta per títol *Elegia de Ovidi*, lema: *A la seva esposa*, núm. 188, un segon accéssit; y un tercer accéssit a la numerada ab el 119, títol, *Himnes Eucaristichs*, lema: *Corpus Chisti*.

El segon premi del creats pels mantenedors, ha estat adjudicat a la composició núm. 99, titolada *Els tres himnes de Eupolis*, lema: *L'antiga poesia*, per trobar en ella una hermosa y delicada imitació de la poesía helénica, no solzament en el fons sinó en la forma, essent una fidel aplicació a la nostra literatura dels metres clàssichs grechs y romans, adjudicant, ademés, un únich accéssit a dit premi, a la composició que porta el títol de *Virgiliana*, lema: *Reminicencia*, senyalada ab el núm. 131.

Al premi Fastenrath, que debia adjudicarse aquest any a la millor novela, s'hi han presentat disset obres com a tals, totes elles ben estimables, de les que a les primeres reunions dels Mantenedors se'n varen destriar com a superiors a les demés, quatre. Arribada l'hora de la definitiva deliberació, una qüestió prèvia referent a una de les quatre obres reservades, *La ben plantada*, obligà a una votació que per majoría la dexà fora de concurs, tot regonexentli la elegancia del seu estil y la seva originalitat. Restaren, sols, aleshores les noveles *Josafat*, *Pilar Prim* y *Els Nàufrechs*, en qual apre-

ciació no pogué posarse d'acort el Jurat, puix mentres uns individuus encomiaven el vigorós estil y la felis concepció de *Josafat*, altres admiraven l'estudi psicològich y la pintura de caràcters y temperaments dels personatges de *Pilar Prim* que mou l'autor ab trassa de mestre, en tant que hi havia qui feya remarcar les filigranes d'estil y la hermosa descripció d'algunes situacions que avaloren *Els Nàufrechs*.

Després, donchs, de seriosos y rahonats cambis d'impresions entre'ls Mantenedors, va determinarse procedir a votació, havent obtingut vots les tres noveles, y quedant adjudicat per majoria a la *Pilar Prim* de D. Narcis Oller, el premi Fastenrath.

Axis va acabar la seva tasca'l Jurat, desitjant sia acertat el seu veredicte, com foren certes la imparcialitat, la diligencia y la devoció a les lletres catalanes que va esmersarhi.

Donades les precedents esplicacions, una piadosa costum imposa al Secretari del Jurat la penosa tasca d'haver de tributar un recort en nom d'aquesta Institució als bons patricis que'ns han dexat per sempre. Llarga es la llista aquest any, lo que'ns obliga a demanar una mica de benevolensa. Procurarém ser breus.

En la diada d'avuy hem de recordarvos al industrial Juli Vintró y Casallachs que tan anyoren al «Centre Excursionista de Catalunya», com axismateix al Emili Llatas, arquitecte; al impressor vilanovi y conservador del «Museu-Biblioteca Balaguer» En Joan Oliva y Milà; al argenter Joseph Morera y Borés, al adornista y escultor Antoni Vilanova y al editor Joseph Espasa, tots de Barcelona, y a Marian Callís, mestre d'obres y celebrat poeta de Vich, sa ciutat nadiua. Dels músichs, nos han dexat l'Agustí L. Salvans y En Pau Arnau Ribera, de Tarrassa; els mestres Candi Candi y Casanovas, fill de Castelló d'Empuries y en Salvador Giner, de Valencia,'l més inspirat músich d'aquella regió germana. La ciencia y la pedagogia han perdut també al reputat metge barceloni Joaquim Duran y Trinxeria, a Joan Faixas Virgili, fill de Tarragona, catedràtich de la facultat de ciencies de la Universitat

Central de Madrid; al pedagòch Joan Rius y Martí, mestre de Valls; al vigatà Joseph Estanyol, catedràtich de dret canònich d'aquesta Universitat, y al Agustí Rius, de Sabadell, un dels primers pedagòchs que defensà que la ensenyansa havia de practicarse en la llengua natural dels dexebles. També hem perdut al notable actor català En Jaume Martí, y als pintors barcelonins Joan Brull y Vinyoles y Joseph Masriera y Manubens, acadèmich de nombre de la Reyal Academia de Ciencies y Arts; a Joan Riera Casanovas inteligent escultor tallista, professor de la escola oficial de Belles Arts, y al oblidat Eduart Llorens Masdeu, pintor decorador de gran mèrit, com també al gravador al aygua-fort Tomàs Torrabadella, fill de Granollers.

Desde la festa anterior, nos han dexat ademés els bons patricis Felip Bertran d'Amat, fill de Barcelona, advocat, entusiasta defensor del Dret Civil Català; Sixt Quintana, vis-president de la Cambra de Comers de Barcelona, qui no escatimà may sa colaboració al moviment de renaxensa catalana; Lluis Muntadas y Rovira, el distingit industrial de gran empenta mercantil; En Joseph M.ª Vallés y Ribot, fill de Barcelona y distingit jurisconsult qui fou un convensut defensor del dret particular de la nostra terra y, politich federal, simpatisà sempre ab el moviment catalanista, y En Joan Millet y Pagés, comerciant d'aquesta plassa, fill de Vilassar, qui pogué ajudar al *Orfeó Català* quan no podía ni somniar els justificats elogis que pel seu art indiscutible va recullint arreu hont hi enlayra sa gloriosa senyera.

L'estament relligiós també ha pagat un bon tribut a la mort durant els passats dotze mesos. Miquel Pagès, fill de Tortellà, relligiós dominich, missioner en terres americanes, nomenat predicador de l'ordre; Ramir Escofet, de La Granada del Panadés, benedicti, mestre que fou de la Escolania de Montserrat; Jaume Muixi, escolapi, fill de Balaguer, literat y poeta; Joseph Sallarès, degà de la seu Metropolitana de Tarragona y soci de la Reyal Academia de la Historia; Tomàs Costa y Fornaguera, fill de Calella qui, per

ses virtuts y mèrits, després d'haver ocupat la seu de Lleyda, lo elevaren a ocupar la metropolitana antiga primada de les Espanyes, de Tarragona; Ramon O'Cagallan y Forcadell, fill de Ulldecona, canonge arxiver de la catedral de Tortosa y entusiasta investigador de la Historia, com ho era també'l fill de Denia que acaba de baxar a la tomba en sa ciutat nadina, En Roch Chabàs, canonge arxiver de la seu de Valencia.

Y sols nos resta fer esment dels nostres, podríem dir, dels conreuadors de les lletres patries, dels que més han honorat la Institució del Jochs Florals de Barcelona. Entre ells hi hà'ls celebrats poetes valencians Joseph Puig y Torralba y En Joseph Bodria Roig, finat, aquest, fa quatre dies; l'autor del «Llibre de les costums de Tortosa» En Benvingut Oliver; la distingida poetissa mallorquina María Manuela de los Herreros, una de les primeres dones que consagrà sos talents a la renaxensa literaria catalana; l'enginyer, Silvino Thos y Codina, fill de Mataró, cientifich notable y poeta; l'Isidro Reventós de qui encara's recorden les fogositats poètiques de la seva joventut; l'Anton Bori y Fontestà, el malagunyat mestre, fill de Badalona, poeta d'escayent popular que tantes voltes haviem aplaudit en aquestes festes; el fill de Palma de Mallorca, Miquel Victorià Amer, inspirat poeta, únich supervivent dels que formaren el Còs de Mantenedors quan la restauració dels Jochs Florals en 1859, que presidí honorariament la festa del Cinquantenari, y per fi, Joan Maragall, barceloní, Mestre en Gay Saber, publicista distingidissim qual mort ha estat plorada no sols per la nostra terra sinó per tota la Espanya intelectual, que, junt ab En Teodor Llorente y Olivares, l'enamorat de Catalunya y patriarca de les lletres valencianes, que honorarèm al Parch al sortir d'aquesta festa, tanquen aquesta llarga llista. Que gosin tots de la pau eterna.

Y no he de molestarvos més.

Ara, escoltèu als poetes.

He dit.

FLOR NATURAL

EXODE, *per Jaume Bofill y Matas.*

CANT DE L'ÀNIMA DEL JOGLAR A L'AYMADA, *per Pere J. Bassegoda Mustè.*

GELSSEN Y ARTEMIS, *per Antoni Sans y Tallada.*

LA FONT QUE CANTA, *per Antoni Martí Monteys.*

Exode

Camina, càminaràs.

Esment no puch haver de mon estrany viatge,
passat de que totduna me trobo en un paratge
desconegut y solitari. Cada tronch
a cau d'orella'm parla, acompassat y ronch,
de tal faysó, que ignoro, a cada nova passa,
si empren un tò benevolent ò d'amenassa.
Apunta lá rosada, serena claretat.
Es més fexuch qu'als vespres el vol del rat-penat.
Me sento l'esperit obert com el d'un frare
y d'una barba el cascadeig demunt la cara.
Ab la mà dretá empunyo la crossa d'un bastó.
Esquena avall me branda, caygut, el caputxó.
Y tinch l'esguart lluminich de la claravidencia
sota l'encuny d'un cercle morat de penitencia.
Totduna'm crida pel meu nom, obrint el bech,
l'aucell ab una discreció de frare llech
qui solemnisa més l'austeritat del dia.
—Adeusiau, Poeta, vos y la companyia.
—Oh tu, petit aucell! jo so maravellat

de que tu'm parlis ab aquesta dignitat.
—Oh Missenyor Poeta! devant la vostra cara
m'ha retornat la convicció de que soch frare.
Tots els aucells parlavem, abans, com ara vos.
No més, alguna volta, prop d'algun gert sucós
ò d'una aucella trèmola d'amor ò de penuria,
ab timidesa iniciavem la canturia...
Y cada volta el cant exia més ardit,
y cada volta exía més del pregon del pit,
fins que trobarem la cansó definitiva,
una cansó qu'enamorava de tan viva,
que d'altra no'n sabiem de dia y nit cantar,
que'ns feya perdre l'habitut d'enrahonar,
una cansó d'amor qu'en totes les montanyes
fa que'ls aucells no trobin enlloch cansons extranyes...
—Oh tu, petit aucell, jo so maravellat
de que tu'm parlis ab aquesta dignitat.
Jo soch com un aucell qui cerca la tonada
perduda dels poetes y no recuperada.
El dia que la trobi, tothora cantaré
y cap aucell del món tindré per forasté'.
Qué ho fa, petit aucell, que't torni la paraula
com en els breus diàlechs de la remota faula?
—Ho fa qu'es lley suprema de tota lley d'aucells
el que responguin als qui vulguin parlà'ab ells.
Per xò baxem a estones a l'hora dels oficis
y la oració diurna resem ab els novicis.
Per xò treyem a voltes el cap pel finestró
mentres el pres demana les claus de la presó.
Y la becada recullim de la fadrina
en son mateix palmell com dins una petxina.
Y erem devots acòlits del Pare Sant Francesch.
Y nostres nius pengem en un xurrigueresch
antich hospici ple d'infants de cara nèta.
Y vora dels camins parlem ab el Poeta.
—Ab el Poeta!...? Acàs no més soch jo en el món?

—Un sol Poeta's repeteix dins els qui ho son.
Tots els aucells som un de sol per la canturia
y esdevenim axís la veu de la boscuria.
—Oh tu, petit aucell! ensènyem el camí,
que'm trobo dins el bosch y no sé còm sortí'.
—Oh Missenyor Poeta! la dreturera via
la trobaréu guiantvos per la claror del dia.
—Adeu, petit aucell! Jo so maravellat
de que tu'm parlis ab aquesta dignitat.
—Adeusiau, Poeta, vos y la companyia!
Adeusiau, Poeta, vos y la Poesía!—
Jo tombo la carena y'm trobo en un pradell.
Sona perdut el cant de mon germà l'aucell.
L'esmeragdina conca al meu devant ondula.
Sorprench una conversa del bou y de la mula.
—Compare, qui us ha fet tan corpulent y humil?
Les banyes se us allisen ab l'ayre del abril.
—Comare, qui us ha feta pacífica y polida
com una viuda qui du clenxa mitxpartida?
—Compare, un dia clar les banyes floriràn
en vostra testa com els fochs de Sant Joan.
—Comare, un cap-al-tart us exirà una rua
de satirons y un floch us penjarà a la cua.
—Compare, ab la panotxa seràn com el bastó
de Sant Joseph ò'l pròdich corn de l'abundó'.
—Un floch de tenerides ò de remenderoles
y al cap-d'avall, com una llassada, tres violes.
—Y vos seréu com una carrossa triomfal,
com un altar, com una góndola ducal.
—Y vos faréu de nuvia, tan enfarbalanada
que no's sabrà si sou l'hereva ò la criada.
Si per fadrí-major fos designat...—El sol
penetra en el fullatge d'una alba. L'esquirol
hi joguineja. Diu:—Jo soch una joguina;
ullals d'ivori, esguart de mona, cua fina.
Jo soch bellugadís y nèt. Quan el sagal

me veu saltar pels arbres d'a vora el torrental,
queda prendat y d'hèurem es concirós totduna
com un infant qui vol aconseguir la lluna.—
Dins un aulet ombrívol medita el gamarús
ab les orelles qui no son fermades pus
y ab unes nines com dos òmix. Ab cautela,
dòna renart y mestre llop, la clientela
esperen sota còniques mates de bruch.—Senyó',
no us propassèu; no fos qu'alguna indigestió
mortífera'm llevés la vostra companyía.
Fora un sotrach del qual no sé si'm refaría.
—Dòna renart! oh sempiterna amiga! may
us sentiré prou grat de vostre amor. Un xay
us menaré vivent. Jo tinch la boca torta
del babejà', y rosego millor vianda morta.
Oh bona amiga! Oh dolsa amor! sou mon solàs,
car, d'amagat dels vostres, ens mitxpartim el jas.
—Oh l'avi llop, destrissim en sanes picardíes,
qui vol esser pascut d'amors y llepolies!
us guisaré un finissim boci de cabirol...—
Una mustela avensa, y flayra'l corriol
ab una vibració constant de les narines,
com en espera de que vinguin les gallines.
Demunt la gronxadissa tribuna d'un llenyer
el gall de llevor sona, com nunci matiner,
son espinguet. Y's dressa ab masculina ufana.
La cresta pren irades tonalitats de grana.
Febroses s'articulen les potes al etzar
com les estrelles qu'a la platja llensa'l mar.
L'estarrufada lloca pessiga la cenalla
plena de boll. Y escampa la triturada palla.
Y cada poll piola, encara humit de sèu.
Y es com de plàtan dues boles. Cada peu
es com la filagarsa de la truncada tija.
Y xipollegen com de noys una sortija.
Capiculats dormiten y esquerps, en un recó,

quatre gatons. La gata'ls peix ab profusió
de llet y cassa tendra. Simula un dromedari
quan, arquejantse, mostra'l vertebral rosari
y les mamelles qui tremolen com batalls.
Empina les orelles, qui semblen de cavalls
de cànem y cartró. Y, romboydals, les nines
la lluna de cada ull travessen com espines.
D'una masía n'ix el quissu bardisser
qui, ostil, ab rapidesa aborda'l foraster,
—el foraster soch jo.—Y ab els unglots patina.
Després, ab una rara ganyota de vehina,
me guayta rezelós. Y, afònich, indignat,
retrocedeix ab una soperba dignitat.
Passo de llarch. Y l'espignet encara sona.
Una oca barboteja com una majordona.
Es una groga fulla de pàmpol cada peu.
Y'l bech, una tabella. Les ales, un arreu:
pompàtichs farbalans d'emmidonada empesa.
Al mitx de les saleres, contemplo l'escomesa
d'un boch y d'un marrà.—Compare barba-mech,
per què de les ovelles no convoqueu l'aplech?
—Voleu, compare boch, que vostres cabres citi
perque d'aquexa barba fexuga us fassin quiti?
—Compare bifi, sou macip y encara, tost,
el ventre us mena qui sacseja plè de most...
En bona fè que digne serieu d'una boya!
—De cap primala foreu galant motiu de joya,
compare barballut, cornut y poca-veu.
L'esquilador voldrieu que tinch, y no l'haurèu.
Teniu, d'una batussa, la banya consentida.
La vostra mare de tan xorca sols cabrida
miseries. Per xò foreu crestat de naxement
y restaréu crestat per sempre més. Amen.
—Callèu, borrech el motxo! Calleu, borrech llefuga!
Sinó, d'una cornada travesso la berruga
d'aquexa barballera qui sembla un sacutell...—

Enllà d'enllà s'ovira un enrunat castell.
Sobre un turó s'exalta de penyes y d'argila,
qui presideix l'escampadissa d'una vila.
Totduna'm crida pel meu nom, obrint el bech,
l'aucell ab una discreció de frare llech
qui solemnisa més l'apoteòsich dia.
—Adeusiau, Poeta, vos y la companyia!
—Oh tu, petit aucell! Jo soch maravellat
de que tu'm parlis ab aquesta dignitat.
A punta d'auba m'ets parlat com un novici
qui de sos mots allunya la pompa y l'artifici.
Y encara'm tornes a parlar! Desde'l matí,
saltironant de mes petjades pel camí,
ets resseguit la meva penosa caminada,
celant el refrigeri divi de la tonada?
—Jo soch un altre aucell. No sé de qui'm parleu.
Tots els aucells tenim, però, una sola veu:
la veu dels nostres fills, la veu de la velluria.
Tots els aucells som un de sol per la canturia.
—Tots els poetes som un sol pel nostre amor
y esdevenim pels hòmens anímica lugor!
Ara, que de les besties de la remota faula,
conech el mecanisme intern de la paraula
y'ls truchs de cadascuna; ara que, pelegrí,
me so tornat més sabi del veure pel camí;
vull exalsar d'amor les tímides sagetes
y vull cantar la santa vinguda dels poetes.
Vosaltres, els aucells, teniu el mateix vol,
el mateix cant, el mateix viure, com un sol
aucell que's repetís, y vostre encuny perdura
invariablement. Nosaltres vers l'altura
fixem el nostre esguart; mes, de cada ull al dins,
la llum hi cristallisa en cercles diamantins,
y té cada poeta, com flor de sos martiris,
una peculiar coloració del iris...—

Primer accéssit a la Flor Natural

Cant de l'ànima del joglar a l'aymada

Digam, aymada: no't desperta
ni ve tos somnis a estorbar
per la finestra mitx oberta
un raig de lluna tebi y clar?
Jo soch el timit raig de lluna
que del cel baxo tremolant
y en ton jardí, de una a una,
les flors que cuydes vaig besant;
jo soch la freda esgarrifansa
que ta pell blanca fa estremí';
jo soch qui't parlo d'anyoransa
quan passes sola pel jardí;
jo soch qui't fa dolsa pregaria
pujar als llabis desde'l cor;
jo soch, quan plores solitaria,
qui't fa memoria del amor;
jo soch la gota de rosada
que a tes flors dono bes gentil;

jo soch la pluja que pausada
cau sens parar pel mes d'Abril;
y en fi, oh amor! del mar soch l'ona
que s'amanseix sota ton peu;
soch la pintada papallona
que incerta vola al entorn teu.

Y no sabs, donchs, per què t'estimo,
ni per què't beso enmitx dels ulls,
per què en ton cor l'amor animo,
ni per què't prench les flors que culls?
Escólta, escólta, hermosa dama,
per què jo tant y tant t'he aymat,
per què en mon cor s'ha encés la flama
d'un sant amor may somniat.

Humil vaig néxer; la existencia
va darme un pobre trobador
que quan morí, per tota herencia
dexà de cants ben plè'l meu cor.
Vaig pendre l'arpa per companya.
Cada jorn veya un món novell
tot recorrent vall y montanya
com una aucella sense aucell.
Y nit y jorn, cansons cantava
ben agradoses de sentí';
mos dolsos cants tothom aymava,
però ningú m'aymava a mí.
A les donzelles agraciades
les saludava somrient
y'ls hi cantava les balades
que va ensenyarme un jorn el vent.
Mes, com mos cants tots eren tristos,
deyen: Cantéu altres cansons...
y'ls hi cantava amors may vistos
plens de sospirs y de petons.

Y quan la Patria en perill jeya,
de poble en poble anava jo,
y del cobart un valent feya,
y del valent, un brau lleó;
tan sols parlava de cadenes
y de que Deu no'ls creà esclaus;
de que corría per ses venes
la sanch de nobles y de braus.

Axis vivia, oh dama hermosa,
ab el cor meu vessant de llum,
sembrant amor, tal com la rosa
al entorn seu sembra perfum.

Mes vingué un jorn en que ferida
l'ànima meva va quedar;
les petiteses de ma vida
espay amunt se'n van volar.
Fou que't vaig veure, oh dama bella,
la del cabell flonjo y suau,
la que quan mira maravella
ab sos dos trossos de cel blau.
Fou que vegí tes mans marbrines
en tes dos galtes reposant,
fou qu'escoltar vaig les divines
notes hermoses del teu cant.

Tu eres potent, hermosa y rica,
feyes al cor néxer la Fè;
del teu mirar que santifica,
no vas volguermen fer mercè.
Jo era modest com una canya
que creix al marge de la font;
tu eres el pi de la montanya
qu'axeca als núvols el seu front.
Jo era la terra assedegada

hont l'arbre enfonza son arrel;
tu eres la gota de rosada
que ab amor baxa desde'l cel.
Y't vaig aymar, ma dolsa amiga,
ab tota l'ànima y el cor,
sense pensar qu'era formiga
que s'enamora d'una flor.

Ma pensa estava embadalida
ab ton recort de dia y nit;
fins que cansat ja de la vida
se'n volà al cel mon esperit.
Mes Deu digué: «Esperit, devàlla!
crida a l'aymada que no't sent;
fésli sentir l'amor que calla
qu'es dels amors el més potent.»
Llavors vaig pendre la volada
fins ton castell senyorial,
y d'aprop teu, oh ma estimada,
aparto l'ombra de tot mal,
y entro en ta cambra, quan reposes,
de raig de lluna disfressat,
y t'ubriago, de les roses
ab el perfum que'ls he robat.

Segon accèssit a la Flor Natural

Gelssen y Artemis

LLEGENDA PROVENSAL

Lo sol me fa cantar...
(Mistral)

Perdó, beltat... Jo so un pobre trobayre
que roda'l món y cerca la bellesa,
qu'arreu escampa la dolsor dels càntichs
de la Provensa.

De castell en castell, de poble en poble,
es mon camí tan llarch com ma existencia;
té son comens en un anhel puríssim
inacabable.

Perdó cent cops, beltat... Qu'es osadia
fervos sentir de mon llaut les notes
mentres un tronch d'alzina retorsuda
tapa mon rostre.

Mes escoltéu mon cant, jo vos ho prego;

mirèu al cel mentres sentiu son ritme;
mirèu amunt, no fos que descobrissiu
al cantó' incògnit!

. . . . . .

Jo tenia un germà que's deya Artemis
com jo nascut en terres de Provensa,
allí hont lo sol quan surt ja descapdella
cansons y trobes.

Lo pobre Artemis era lleig, lletgissim;
era sa testa informe y monstruosa;
mes a cantar ningú en la nostra Patria
l'aventatjava.

Y es que ses trobes les llegí mil voltes
en los ulls negres de la nostra mare,
l'única dòna que pogué besarlo
sense extremirse!...

Arribà'l temps somniat, el temps d'empendre
el gran romiatge per castells y pobles,
l'èxod sublim per conquerir la gloria
tant desitjada.

Jo vingui a Hispania, la feconda terra
hont lo sol posa als llabis ardents càntichs;
Artemis va partir,—oh pobre Artemis,—
cap a Germania...

Un jorn, passat un temps, al peu d'un àlam
y a vora'l Rhin qu'inspiració li dava,
tot mirant d'un castell les negres torres,
cantava Artemis.

Y era tan dols lo seu accent, que Gelssen,
la rossa Gelssen, va sortir curiosa
a un gòtich finestral per poguer veure
al qui cantava.

Mes Artemis fugí..., fugí depressa
sense ser vist de Gelssen qu'extasiada
anava repetint les tendres notes
que'l vent li duya.

Ja desd'aquell moment va sentir néxer
lo meu germà en son cor intensa flama,
flama d'amor que sempre l'empenyía
a hont era Gelssen.

Y a tothora amagat entre l'arbreda
que voltava'l castell, omplia l'ayre
de melangiosos càntichs que evocaven
terres llunyanes...

Un jorn que Gelssen va sortir de cassa,
en que inondà'l brugit tota la selva,
com sempre va sentir les conegudes
trobes dolsíssimes.

Y sens volguer, inconscientment, moguda
per una forsa que suau l'atreya,
arribà Gelssen allí hont era Artemis...
el cantó'incògnit.

Sols tingué temps el meu germà trobayre
que de tapars son rostre ab l'esclavina,
y fugí, com fuig l'ombra acorralada
per la llum cèlica.

—Qui sou—li preguntà seguintlo Gelssen—

que axi canteu y axi us tapeu el rostre?
—So'l pobre Artemis, joglar de la Provensa,—
respongué alhora.

—Soch l'enigma per vos, per mi la pena;
soch la cansó qu'estima..., soch el ritme;
qui sols pot regalarvos lo incorpori,
l'idealisme...

Guardèu de mi sols un recort armònich,
tornèuvos en ressò de mes estrofes,
conservèu de mes trobes la cadencia...
per sempre Gelssen!—

Y dit axò, desde una roca altiva
que's banya en la corrent del Rhin amplissim,
se llensa a l'aygua, que murmura'ls càntichs
que ha après d'Artemis.

Llavors en l'aygua aquella se dibuxa
als ulls de Gelssen, una imatge bella...
un Artemis d'esplèndida hermosura
y gracia eròtica.

Y Gelssen sens volguer,—oh pobra Gelssen,—
vol abrassar, inconscientment, l'imatge...
qu'en cercles tremolosos va esvahintse
com los seus somnis!

. . . . . .

Aquesta es la cansó. Y ara vos prego
qu'en vostre cor guardeu ses tristes notes,
que no volgueu saber, com volgué Gelssen,
qui les ha dades.

Perdonèu al trobayre que s'amaga
darrera de l'alzina retorsuda,
y penséu qu'es, qui us canta, per desgracia,
germà d'Artemis!

La font que canta

Idili.

I

La font es la ferida
del cor de les montanyes,
la font es sanch de vida
que vessen ses entranyes.

La font es serenó',
la font es armonia,
la font es la cansó
que sempre escoltaría.

La font es ombrejada
com una catedral,
té pòrtich y té arcada,
retaule y finestral.

Ab una gran temensa
li canta'l rossinyol;
poruch de ferli ofensa
s'hi escorre'l raig del sol.

La font es refrigeri
de l'ànima y del còs
y ens diu tot el misteri
d'un ritme portentós.

La font es l'aygua dolsa
trenada d'argent fi,
la font plena de molsa
té'l riure femení.

La font es la rondalla
que's diu al ferse fosch
d'hont neix la gran rialla
que's va extenent pel bosch.

II

Y quan la llum es fosa
després del gran torment
y avensa silenciosa
la nit, que va crexent,

llavors es l'hora santa
la joya de la font,
llavors canta que canta
sobre'l neguit del món.

La font llavors fa ofrena
al bosch de sos tresors,
y un raig de lluna plena
consagra'ls seus amors.

La font es ja l'esposa
qu'al bosch ha captivat,

y en l'hora misteriosa
ses gracies li ha mostrat.

De violes y de lliris,
escampa les llevors,
nexent entre'ls deliris
de sos novells amors.

Quan altre cop l'aubada
escamparà la llum,
d'idílica abrassada
s'axecarà un perfum.

Les prades sempre verdes
de joya frissaràn,
per dalt dels cims les fades
sos fronts coronaràn.

Més abundosa encara
la sanch hi rajarà,
la font serà la mare
del bosch que florirà;

qu'en el silenci ombrívol,
d'aquelles nits d'amors
sentint el cant fresquívol
esclataràn les flors.

Y de la gran ferida
de la maternitat,
brollarà'l cant de vida
més bell y acompassat.

ENGLANTINA

ESPANYA ENDINS, *per Eduart Girbal Jaume.*
ORACIÓ DELS RECORTS, *per Joan Arús Colomer.*
CREPUSCLE, *per Joseph M. Tous y Maroto.*

Premi de la Englantina d'or

Espanya endins

Oda a la Tramontana.

I

Jo me'n llevo demati,
matinet a punta d'alba,
poso la sella al cavall
y me'n vaig cap a montanya,
talirà, liróm,
talirà, liróm,
taliróm lumlayna...
talirà liróm.

El galó negre al capell,
la sabata encibellada,
ja me'n pujo costa amunt,
amunt la costa solana.

Quan la en soch a mitx pujar,
endresso els ulls cap a casa:
—Adeu siau, bon Amor,
color de rosa gemada!—

Quan en soch a dalt de tot,
sento les clotxes encara:
—Cloqueret, adeu siau.
Adeu siau, pare y mare!—

En tombant el carener,
un sospir se m'escapava...
y el cor se'm feya més xich...
y el món se'm feya més ample,
talirà, liróm,
talirà, lumlayna!

II

De dalt d'una carena
so vist el Rosselló:
la tarde era serena,
el sol confortadó';
muntant del cor als llabis
rajava una cansó:

Montanyes regalades
son les del Canigó,
elles tot l'any florexen:
Primavera y Tardó'.

Jo n'he servat per sempre
l'espléndida visió
y una edelweis morada
pera envià a l'Amor.

Jo que no l'aymo gayre,
jo que no l'aymo nó,
viuría en exa terra

la vida del pastó'...
El Pirineu altivol
no hi fa pas la partió;
la terra es ben germana
al un y altre cantó...

—Oh terra, oh terra mare!
Oh pare Canigó!
Jo tinch la copa alsada
a la teva llahó'!
Que'ls anys te sien gloria
y la terra abundó',
y'l vent de tramontana
etern pregonadó'!

Benhaja la glopada
del vi de Rosselló.

Muscat de Rivesaltes,
regal, fresca y xardó',
perfum y fortalesa
sadollats de dolsó'.—

Y un cop la so escolada
el cor m'arrenca un plo':

Montanyes regalades
son les del Canigó...
Per mi be ho son estades,
mes no ho son ara, nó!

III

Y so entrat a Aragó pels ports alts de la serra

per collades y monts venturer pelegrí;
els meus guies fidels, fills colrats de la terra,
ab un ram de cansons m'han fet curt el camí.

Y del coll de Benasch, per poblats y masies
so baxat fins al riu hont floreix el Pilar,
y el cantar d'Aragó, diferent tots els dies,
l'he sentit victoriós a cad'hora esclatar.

Es un cant qu'es amor, y sospir, y tendresa,
y rosari de fè, virolay de fervor;
es un clam de passió, de combat, de feresa,
y una gerra de vi de moresca ardentor...

Y per tot el país, de la vall a la serra,
he sentit les cansons a raig fet, com un riu,
com el riu cantador que traspassa la terra,
com esclat foguejant de patriòtich caliu...

«Y de les terres d'Espanya
Aragó es la més famosa,
perque allí floreix la Verge,
y la sanch es sempre jove,
y la boca y la corranda
son com germanes bessones,
y el Pirineu es muralla,
y el riu bullent una cobla,
y les vinyes ubriaguesa,
y els brassos rams de victoria,
y els cors estoig d'homenía,
y reyalme els ulls de dòna...
y una llàntia inapagable
el Pilar de Saragossa.»

Y la minyonia,
ab veu tronadora,

cridava a tot'hora
folla d'alegría:
—Visca l'Aragó!—

Y:—Visca en bon'hora!—
responia jo.

IV

So baxat pel Mestrat
cap al mar de Valencia
qu'es tot ell claretat,
que tot ell es ardencia.

Ab els cabells clenxats a banda y banda
y opulencies de reyna en el posat,
ab flors del Xúquer fentme una garlanda
ses filles a encontrarme han devallat.

Y som entrat al fons de sa barraca
y m'han donat una taronja d'or;
si la fruyta a la mà semblava maca
era, fosa a la boca, tot dolsor.

Y hermoses sempre y sempre hospitaleres,
ab ses cansons la fruyta han emmelat,
y cor-près per ses cares rialleres
els he n'hi so oferida la meytat.

Y a la Godelleta
si'n voleu rahó,
n'hi hà una xiqueta
que sols la sè jo.
A n'allà m'espera

que ningú no ho sab...
Bé'n faig de carrera!
mes no'm fuig del cap.

V

Y axis, de vall en vall, de serra en serra,
de mar a mar, la Espanya he traspassat;
si els gossos m'han lladrat en sò de guerra,
les bones gents la taula m'han parat.

Y so vist la hermosura de Granada
y he palpat l'anyoransa de Boabdil;
del plor que va copsar Serra Nevada
n'han fet grans d'or el Darro y el Genil.

Y he resseguit l'Alhambra ruïnosa,
y he planyut pels jardins abandonats,
y he sentit damunt meu, com una llosa,
caure'l pes de cinch segles profanats...

y he vista Sevilla y el Guadalquivir...
la Torre del Or, les aygües serenes,
y aquella hermosura de dònes morenes
darrera les rexes, que jo no sé dir.

Y he vist la Giralda, l'esbelt campanar
que fendeix el cel com una anyoransa,
tot cercant un Sol que no ha de tornar
ab quina llengor va descolorantse...

Y he passat depressa per l'Andalusía
com barca gonflada per vents d'alegría
que duen les aygües d'un riu de cansons...
—Adeu, ilusions!—

VI

So entrat per les planes de l'Extremadura
y he passat del Tajo l'aygua mormolant:

—Oh riu d'ones tristes, de cansó sorruda:
Plores lo que dexes ò el que veus devant?

Del cor de la Espanya
sols ne dús tristor?—

Y les aygües passen
com un riu de plor.

. . . . . .

VII

Y penso en ma terra
com aquell qui's mor...

Y'm ve a flor de llabis,
sabentme a resina,
sabentme a frescor,
—com dèu que xarbota,—
un cant de frisansa,
un cant de follia,
un cant que'm desbota
les portes del cor:...

Tramontanal emperador
d'aquell cel ràs de nostra terra:

Tramontanal crepitador,
flauta gegant de l'alta serra:

tu qui la mar fas bramular
roncant d'esglay en la nit bruna,
y dalt del cel qu'es son altar
fas enrogir de sanch la Lluna!...

Tramontanal del Pirineu,
Mestre dels Vents, Germà xisclayre,
Musich feròs, Pare rebèu!...
fèsme la gracia de ton ayre!

Envia un raig refrescador
que m'escabelli com solia!...
un raig potent y aclaridor
que de la nit me torni al dia!

Ombres d'abgecta saturnal
qu'entenebriu la meva vista:
mon pobre cor s'hi sent malalt
y la mev'ànima està trista...

. . . . . .

Anyoro'ls ayres de la mar,
anyoro'ls ayres de la serra,
vull sentí'l vent espetegar
y flautejar son cant de guerra!

Tramontanal! Tu ets sanitut!
Ab ton bandeig no hi cab malura!
Ets tremp rohent de joventut
y una penyora de vellura!

Allò es la Vida, allò es l'Amor,

Caliu, y Gracia y ritme y flayre...
El cap ben alt! El cor enlayre!
Tramontanal emperador:
fèsme la gracia de ton ayre!

EPÍLECH

—*Ay Cansò! Qui t'ha dictada?*
Qui treta t'hà?
—Contèuli a la Enamorada,
qu'ella ho sabrà:
—*Un Minyó de la Plana*
del Empordà.

Villaseca de los Infantes—1911.

Primer accéssit a la Englantina d'or

Oració dels recorts

Rimes de l'absencia y l'anyoransa.

Oh la dolsa calma dels vells carrerons
de les viles franques, sempre sossegades,
hont l'estrany que hi passa reb les sensacions
de les humils coses per ell ignorades!

Oh carrer vetust del meu poble gay
qui ets humil y alegre com noya pagesa
y en l'ayre pristí de ta rustiquesa
tens unes belleses que no oblido may!

Ara en l'urb immensa, vibrant de remó',
qui té grans palaus y sumptuoses vies,
me sobta la teva tranquila visió
y anyoro la joya d'aquells altres dies.

Y reveig les teves cases desiguals,
baxes y arrupides com velles xarugues,
qui son, igual qu'elles, solcades d'arrugues
y reben el sol, mateix que'ls malalts;

y, de tan antigues, tenen les teulades
que s'aclofen totes, com al pès dels anys,
y sota les teules, de liquen tacades,
els pardals que hi nien tenen sos afanys;

y veig la finestra de rústechs portells
hont penja'l llor mistich la mà pietosa
y hont riuen geranis y abrandats clavells
y l'aufabreguera s'esponja olorosa;

y l'arcaych rellotge de sol—despintat
pels temps y les pluges—quins senyals me diuen
les hores que, immòvil, l'agulla ha marcat,
les hores viscudes pels qu'ara no viuen;

y'ls portals rodons, baxos y arraulits,
ab ses pedres tosques y ses velles portes
y ab aquelles xifres d'èpoques ja mortes,
que'ls estranys observen tots encuriosits;

y'ls horts de les cases, vistos a través
de les febles tanques; y, demunt dels murs,
abocantse enfora, veig els pressegués
ostentant la gloria dels préssechs madurs...

Oh, com torno a vèuret, dintre'l meu recort,
plàcit carreró de la meva vila,
hont, lluny de ciutat, la vida es tranquila,
com l'oneig de l'aygua qu'en la platja mor!

El safreig y'l pou allà a mitx carrer
—transparencia d'aygua dins la pau serena,—
el llivant qui puja la galleda plena,
estirat pel bràs molsut y feyner;

les dònes qui renten al vol del safreig;

la parra frondosa qu'al safreig ampara;
cant de picadors, frèvol parloteig;
blanquejar de roba dintre l'aygua clara;

els infants qui juguen vora del portal;
l'aviràm confiada que furga per terra;
els homes, seriosos, tornant del jornal
quan el sol, porpúrich, ha tombat la serra;

la vella quieta qui al peu de la porta
sentada fa mitja, tota tremolant,
y evoca la seva joventut ja morta
y veu com els dies van passant, passant;

y entrena ab els punts de la seva tasca
els recorts boyrosos de tant temps passat,
y espera tranquila qu'al Senyor li plasca
obrirli les portes del Enllà ignorat...

Oh vetust carrer del vilatge gay
hont florí la meva joventut daurada!
si'l Destí me porta per un altre espay,
com l'enamorat a la enamorada,

jo't porto dins l'arca del meu pensament,
entre l'auriola de la Poesia,
y dels meus recorts, fets cant y harmonia,
desde la ciutat, jo te'n faig present.

Segon accéssit a la Englantina d'or

Crepuscle

Et jam summa procul villarum culmina fumant
(VIRGILI)

Quan tomba l'hora de la posta
y ab vol suau la nit s'acosta
y esten sos vels per les ciutats
hont ja titila melangiosa
la lluminaria radiosa
entre'ls platers arrenglerats,

de la llunyana serrania
hont fa onetjar sa crestería
la serra ungida de blavors,
dintre mon cor sent l'anyoransa
com una boyra qui s'atansa,
com un efluvi de tristors...

En aquesta hora de misteri,
allà, ab arpegis de psalteri
ratja la font baix del penyal,
a l'hora grisa en que l'altura
dexa la guarda que hi pastura
y ab bels planyents cerca'l casal.

Per la blavor esblanquehida
passa, en magnífica embranzida,
cap a la serra un vell falcó:
jo'l vaig seguint en sa volada
vers la cucuya desolada
que's va esfumant dins l'horitzó.

Pelegrinant dins la calitja
com ull de foch brilla la sitja
en l'espessor del ausinar.
Oh la gran pau del qui vigila
allà assegut, mentres s'enfila
el fum qui'l vent sab capdellar!

Jo anyor a exa hora misteriosa
la melodia somniosa
dels fabiols dels vells pastors.
Jo anyor dels pins de la carena
qui besa'l raig de lluna plena
l'himne d'efluvis y remors.

Calma sublim de la montanya!
En tu he pensat dins terra extranya
y ara't recort dins la ciutat,
quan ja irradia fonedissa
la lluminaria malaltissa
demunt el gris del empedrat.

Es l'hora dolsa en que la feyna
el pagés dexa, y, al coll l'eyna,
ab pas fexuch torna a la llar,
hont dins la cuyna ennegreida
crepita y llúu la flama ardida
quan, sorollós, cou el sopar.

Oh'l res nocturn de la *corona!*

oh'l bell encant d'aquella estona
en que la vella als petitets
que al seu entorn fan gran rotlada
conta rondalles d'una fada,
de reys y nans y *Bernadets!...*

. . . . . .

Dalt la montanya perfumada,
del baf del món arrecerada
sorgeix més clara la visió
de nostra terra benehida.
Allà hi reposa amorosida,
tot somniant, la tradició.

La nostra rassa forta y sana
com un alè de tramontana
va congriar dins l'espadat,
y a dins l'antiga llar pagesa
sens extingirse hi resta encesa
una guspira del passat.

. . . . . .

Desde les planes de ma terra
fins a les crestes de la serra
vola sovint mon pensament;
y es sempre a l'hora de la posta
mentres volant la nit s'acosta
quan sent més fondo anyorament.

VIOLA

En elogi d'una bona mestressa, *per Manel Folch y Torres.*
Enfilall de roses, *per Joseph M. Vidal y Pomar.*
Místiques, *per Antoni Marti Monteys.*
La celestial ametista, *per Joseph M. de Sagarra.*

PREMI DE LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

En elogi d'una bona mestressa

Mulierem fortem quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium ejus.
(LIBRE DELS PROVERBIS; Cap. XXXI; Ver. 10.)

Jo voldria ben escriure
de la vostra perfecció,
oh, vos, qui sembleu reviure
els alts mots de Salomó!

Dels vells temps en la llunyansa
us tingué en presentiment,
y fou per vos la lloansa
dels llahors del rey scient.

Per vos, també, es l'afeblida
veu del pobre versadó',
que tremola enfervorida
de la vostra devoció.

Càntin altres l'ardidesa
d'heroines varonils,
que jo tinch l'ànima presa
de vostres gestes humils;

de vostra vida qu'aclara
aquest repòs interior
que us sobrehix a la cara
perque no us cap dintre'l cor;

d'aquesta pau tan serena
de vostra llar, qu'heu tornat
tota dolsa y tota plena
de la vostra suavitat.

Oh, la dòna casolana
que feu la llar somrient
hont tota cosa s'ufana
de se'en vostre acurament!

hont tot es eloqüencia
que pregona ab un bell mot
la vostra clara presencia,
senyora y reyna de tot.

Jo us contemplo en cada cosa,
sento arreu la vostra mà,
de vostra essencia aromosa
aqui tot se penetrà.

Heu fet a vostra factura
tot quant us volta y us veu,
faysons de vostra figura
els ulls contemplen arreu...

En l'avuy escarrassada,

providenta pel demà,
no us adormiu refiada
en lo incert del que vindrà;

que no es pas de la riquesa
l'avaricïós dalit,
qui us fa tancar l'arquimesa
y'l rebost aprovehit:

camp fecon hont fructifica
la llevor de tot afany,
en vos un grà's multiplica
en cullita de bon any.

En la taula qu'heu parada
pa hi llesqueu per vos pastat;
la estovalla immaculada
es del lli que haveu filat.

L'alegria que la enrialla,
que fa el pa de gust milló',
es la que de vos devalla
com una benedicció.

Alabada y benehida
sou del ben sortat espòs;
joya de la seva vida,
oassis del seu repòs.

Benehida y alabada
sou dels fills qu'heu infantat,
per la llet que'ls heu donada,
pels dolors que us han costat.

Y tot son veus que s'exhalen
de vostra gracia en llahó',

y tot son fronts que s'acalen
per fervos adoració.

La virtut del vostre exemple
fa santa tota la llar;
la vostra llar es un temple;
vos, el deu familiar.

PRIMER ACCÉSSIT A LA VIOLA D'OR

Enfilall de roses

Ora pro nobis.

Pel front de Maria
texim cada dia
garlandes d'amors,
y al cel per pujarhi
que siga'l Rosari
l'escala de flors.

MISTERIS DE GOIG

PRIMER

Vessant de dolsura
ressona en l'altura
d'un àngel la veu,
cantant a Maria
que'l cel la volia
per Mare de Deu.
Sagrari puríssim

del Fill del Altissim
la Verge serà:
rendim nostra pensa,
que l'Obra's comensa
que al món salvarà.

SEGON

Guiada pels àngels
cercada d'arcàngels
ab mistich anhel,
la Verge camina
per dúu a sa cosina
les gracies del cel.
Visita ditxosa
que aquell qui la gosa
trasbalsa d'amor;
felis si algun dia
la Verge'm rebia
mirantme ab dolsor.

TERCER

En pobre establia,
del sí de María
Jesús vingué al món;
la nit ja es passada,
qu'esclata l'aubada
del Sol que no's pon.
Cantantne la nova
ressona en la còva
dolcissim cantar:
per darnos la vida
Jesús nos hi crida;
corrèmlo a adorar.

QUART

La Verge més pura
que ha vist la natura
portant a son Deu,
al temple fent vía
la Lley obehía
del còdech hebreu.
Oh, llir de puresa
d'eterna bellesa!
Què vols netejar?
Entrant al sant temple
rendimse al exemple
d'espill tan preclar.

QUINT

La Verge afligida
cercava a sa Vida,
al Fill del seu cor,
y al temple'l trobava
que als sabis dictava
la Lley del amor.
Si un jorn ab tristura
del crim la negrura
de Deu m'apartés,
plorant ma desgracia
que'l trobi ab la gracia
sens pèrdrel may més.

MISTERIS DE DOLOR

PRIMER

Ab fonda tristura
en l'hort d'amargura
pregava'l Senyor,
y'l calze acceptava
que'l cel li allargava
d'immensa amargor.
Suant d'agonia
la sanch s'escorria
de son Cos diví,
y en gotes precioses
sembrava de roses
el mistich jardí.

SEGON

L'Anyell amantíssim
sofreix crudelíssim
flagell dels butxins:
com llops s'hi abrahonen
dels cops que li donen
sa Carn và a bossins.
Cor meu ¿còm no plores
tes culpes traydores
que a Deu fan sofrir?
Pel Rey de ta vida
de pena sens mida
deuries morir.

TERCER

D'espines cercada
la Testa sagrada
del Martre divi,
cridantme a la vida
mirada endolcida
no aparta de mi:
—Tu cerques les roses,
me diu, y a mi'm poses
corona infamant:
fill meu, ton desvari
serà en el Calvari
ma pena més gran.

QUART

Camí del Calvari,
Jesús al pujarhi
portantne la creu,
la sent tan fexuga
que ab Ell, cal la duga
Simon Cirineu.
Ma culpa infamanta
la fa tan pesanta,
Jesús amorós.
Que ab plor me desfassi
y ab ella m'abrassi
seguintvos a Vos.

QUINT

En trista agonía
mon Deu se moría
mes culpes pagant;

sos muscles malmesos,
sos brassos extesos
a tots abrassant.
Lliguéume ab els llassos
de vostres abrassos,
Jesús, mon anhel,
que'l món ja abandono,
y'l cor que ara us dono
guardéumel al cel.

MISTERIS DE GLORIA

PRIMER

Ab llum benhaurada
somrient com l'aubada,
de gloria cercat,
Jesús ressucita
cumplintse la dita
del texte sagrat.
Pel vici malmesa
plorant sa vilesa
mon ànima's mor:
tornéula a la vida
que a Vos ve rendida,
Jesús del meu cor!

SEGON

L'autor de la vida,
ja l'Obra finida,
gloriós puja al cel,
y un cant de victoria

ressona en la gloria
més dols que la mel.
Si en pobra orfanesa
plorant de tristesa
mon Deu, nos dexau,
al cor que us anyora
a l'eterna aurora
cridèulo si us plau.

TERCER

L'Esprit del Altíssim
ab foch ardentíssim
devalla dels cels,
y ab flames enceses
d'eternes dolceses
omplena als fidels.
Pel món avuy nía
la negre heretgía
bramant de despit:
envièu ab clemencia
un raig de la ciencia
del vostre Esperit.

QUART

Pels àngels portada
la Verge adorada
se'n và d'aquest món,
la lluna a ses plantes,
d'etrelles brillantes
cercat al seu front.
Sens Vos, Verge pura,
morint de tristura
mon ànima està:
Senyora, quan moria,

per durme a la gloria,
donèume la mà!

QUINT

La Verge ditxosa
s'assenta gloriosa
en trono esplendent;
la Trinitat Santa
per Reyna la canta
de tot lo existent.
Se sent l'armonía
d'un cant d'alegría
dels angèlichs chors:
canten també alhora
qu'es Reyna y Senyora
dels nostres amors.

SEGON ACCÉSSIT A LA VIOLA D'OR

Místiques

Sonets.

ROSES BLANQUES

Sou les flors més pures, sou les misterioses,
sou les roses verges de la castedat,
sou totes nevades, totes oloroses
com la caxa blanca d'un humil albat.

Y en la nit floriu totes tremoloses,
del raig de la lluna qu'us ha acaronat,
y'ls ulls us perlejen, verges conciroses,
de que algú profani vostra netedat.

Y us ampareu tímides al mur d'un convent,
en un lloch ombrívol, silenciós y humit
hont el sol no hi entra y al recés del vent.

Y quan les campanes toquen a oració,
reclineu les testes sobre'l vostre pit,
mormorant pregaries, plenes de dolsó'.

MISSA PRIMERA

La porta de l'Esglesia va obrintse y va tancantse,
ab tota calma hi entra un vell estossegant,
el vell camina d'esma, pren aygua y va senyantse,
l'Esglesia encar es fosca pel mistich visitant.

La llantia del altar tremola que tremola,
fa fret dintre del temple ombriu y silenciós,
el raig primer del sol lo vidre tornassola,
la porta de l'Esglesia fa un crit esgarrifós.

Devant del Crist hi resa agenollat, devot,
el vell ab un gran llibre, y passa un sacerdot,
s'escolten veus confoses a dins la sagristia;

a la claror dels ciris l'altar devé daurat;
la veu del orgue canta dolcissima armonia;
senzilla y atrayenta la Missa ha comensat.

L'ERMITA

Bastida per miracle demunt dels grans penyals,
escolta de les aygues la fréstega canturia,
els núvols la consagren regina dels cimals,
y puja fins a n'ella l'encens de la boscuria.

Y tota la rodegen esglayadors fondals,
com goles cavernoses de tràgica foscuria,
la veu de ses campanes, com càntichs divinals,
baxant la torrentera retruny per la planuria.

Oh ermita assoleyada sobre l'abim sospesa!
L'oreig te petoneja com símbol de puresa,
de la natura verge tu guardes tot l'encís;

y quan la fosca omplena la selva solitaria,
oh ermita desolada, tu n'ets una pregaria
que puges de la terra camí del Paradís.

LES GINESTERES

Vestiu a les montanyes ab rich mantell daurat,
y perfumeu la brisa que plàcida us somriu,
el sol de primavera sa llum vos ha donat,
y sou les missatgeres del febrosench estiu.

Les vostres gentils gales del Cel han devallat,
pel goig d'aquesta terra vosaltres no hi floriu,
en plena jovenesa l'amor vos ha portat
al peu de l'Ara Santa, hont dolsament veniu.

Y l'ànima s'ubriaga sentint el vostre encís,
cayeu sobre les testes d'agenollats devots,
cubriu la terra núa ab oriental tapís.

La mort es per vosaltres corona de martiri;
moriu sentint els càntichs sagrats dels sacerdots,
y sou sacrificades ab un intens deliri.

TERCER ACCÉSSIT A LA VIOLA D OR

La celestial ametista

Quam admirabile est nomem tuum.

Se n'es entrat un mendicant,
brasseja prés com de follia;
té l'ull encés y sanguejant
y es mal olent de llebrosia.
Se n'es entrat un mendicant
dins de la Seu. ¿Qui l'en treuría?
A les beguines dona espant,
y a tothom qui la missa ohía.
Se n'es entrat un mendicant,
no du barret ni vestidura,
té l'esperit llampeguejant
y'l còs tot ple de podridura.
Tots els canonges van corrent,
nobles y la menestralía,
y'ls escolans se'n van rient
adintre de la sagristía,
y'ls uns als altres van dient,
—El foll senyor d'ahont vindría

tot llatzerat y mal olent
y tot podrit de llebrosía?—

El senyor bisbe està oficiant.
—A què'l trahut?—els preguntava,
y gloriós el mendicant
envers del bisbe caminava.
—Oh germà meu, no hages afront,
car lo que fas es cosa brava;
quan Jesuchrist anà pel món
també la almoyna demanava.
Oh germans meus que haveu paura
del mendicant desnú y masell,
aquest vestit de podridura
encar el fa més gran y bell.
Sutza dueu l'ànima vostra
més que'l masell empeguehit;
si li podeu escupí'l rostre,
escupirà vostre esperit.
Y l'ànima es lo que Deu mira,
del còs ni en para sols esment,
l'ànima es com la guspira,
el còs es cendra y llanguiment.—
El bisbe tals rahons els deya
com un sant pare il·luminat,
y una llum d'or li mitx-somreya
al llabi en flor sense pecat.

El mendicant axí respon:
—Monsenyor, que us sia lloada
vostra paraula regalada
com l'aygua fresca d'una font!
Oh Monsenyor, tingàu pietat
del meu dolor y ma sutzura,
torcàu senyor ma podridura,
jo us ho deman per caritat;

jo us ho demaṅ perque no moria,
fèuho anch que tot us ho aborris,
fèuho, senyor, que haurèu més gloria
en la lugor del paradis.—

Y tot el poble s'ho mirava,
y'l senyor bisbe alsava'l bras,
y ab el ruquet de lli torcava
la podridura de la fas.
—Oh Monsenyor, m'es dolorida
la nafra núa ab el ruquet,
la llengua vostra sia servida
y un paradís jo vos promet;
llévi la nosa qu'atormenta
a un pobre vil y pecadó'
la llengua qui es tan amatenta
al evangeli y al sermó,
la llengua que us es regalada
en una taula d'abundor
y ha tocat l'Hostia Consagrada
qu'es el còs de Nostre Senyor.—

Y tot el poble s'ho mirava,
y en una gran humilitat
el senyor bisbe li torcava
ab la sua llengua'l còs nafrat.

Però llavors, oh maravella,
oh sant miracle de claror!
cau un diamant com una estrella
dintre la boca del Pastor.
Y'l mendicant, plè de bellesa
com may a ningú s'haja vist,
car abscondia sa pobresa
nostre Senyor Deu Jesucrist!
La cabellera esbarriada

devingué un astre fulgurant,
la carn podrida y llatzerada
fou tota blanca y odorant;
de tanta llum com irradiava
orbs van quedar d'encantament,
y'l Senyor Deu al cel pujava
per un camí de flors d'argent.

Tots els fidels s'agenollaren
y colpejaren els seus pits,
d'amor diví s'incendïaren
y hagueren goigs may més sentits,
y les campanes repicaren
durant tres dies y tres nits.

PREMIS EXTRAORDINARIS

PREMI CREAT PEL CONSISTORI

De les Geòrgiques de Virgili, *per Carles Riba y Bracons.*
Forasters, *per Ramon E. Bassegoda.*
Elegía de Ovidi, *per Jaume Barrera.*
Himnes eucarístichs, *per Joseph Sala Bonfill.*

ALTRE PREMI CREAT PEL CONSISTORI

Els tres Himnes de Eupolis, *per Ambròs Carrion.*
Virgiliana, *per Gabriel Carbó.*

COPA ARTÍSTICA

De la vida d'en Joan Franch, *per Carme Karr.*
Somnis trencats, *per Salvador Galmès.*

PREMI CREAT PEL CONSISTORI

De les Geòrgiques de Virgili

Quid faciat laetas segetes

Ço qui fa les messes rioleres; sota quin signe
cal, Mecenas, que's llauri la terra y s'ajuntin los ceps
ab els olms; la cura dels bous, y com se captenen
els bestiars; la experiencia que vol l'econòmica abella,
ço cantaré des d'ací.
Vosaltres, del món refulgents
llums qui guieu per l'espay la carrera del any fugitiva,
Líber y alma Ceres, per vostre dò si la terra
ha mudat l'aglà de Chaonia en la fèrtil espiga
y ha colorat ab el such dels rahims el vas d'Acheloüs;
10 y vosaltres, als camperols propicis, oh Faunes,
tots, oh Faunes, veniu juntament ab les Dryades verges:
canto vostres presents. Y tu, qui d'un cop de fitora
feres exir totduna el corcé'escumejant de la terra
vina, Neptú. Y habitant de les selves, per qui ab les fecundes
mates de lea tres cents vadells tots blanchs se pasturen;
y tu, jaquint el bosch paternal y les valls del Lyceum,

Pan, guardià d'ovelles, si encara t'es grat el Menalus,
vina, oh Tegeu, favorable. Y tu, creadora, oh Minerva
de l'olivera; y tu, nin qui inventares la rella corvada;
20 y tu, qui dus a les mans un xiprer de raíl, oh Silvanus:
deus y deeses tots, qui guardeu ab amor la campanya,
y les plantes recentes nodriu que ningú ha sementades
y des del cel verseu als sembrats una pluja abundosa.
Y tu, César, del qual s'ignora quin dels concilis
t'acullirà dels deus: visitar les viles ja vulgues,
y curar de les terres, y que la vastíssima esfera
com autor de les messes y havent dels temps el mestratge
te reconegui, y cenyexi ton front de la murtra materna;
ja com a deu de la mar immensa tu vinguis, y honorin
30 sol ton podè'ls navegants y't servexi l'última Thule,
y per gendre Tethys te compri ab totes ses ones;
ja com astre novell als mesos lents tu t'ajuntis
llà hont se t'obra un espay, entremitx d'Erigone y les Cheles
qui la seguexen: per tu ja'l mateix Escorpi les ardentes
serres contreu, y te dexa del cel més part de la justa.
Sies qui sies—car may dels Inferns per rey no t'esperin,
si de regnar tu jamay hauràs tan insana fretura
anch que la Grecia llohi en sos cants les planes Elysies
y Proserpina requesta seguir sa mare defugi—:
40 dónem tu fàcil curs y ajúda ma ardida escomesa;
y pietós ab mi del pagès ignorant de la via
vina, y en nostres vots acostúmat a oirte des d'ara.
Quan al retorn de la Primavera.....

PRIMER ACCÉSSIT

Forasters

Si'l geni no te pàtria ¿què hi fa qu'eix cant ne sia
fill de distintes parles, què hi fà, si surt del cor?
ANICET DE PAGÈS

SONET PERA HELENA

(DE P. RONSARD)

Vos me dieu, Senyora, de la finestra estant
mirant dret a Montmartre les terres del entorn:
—La vida retirada del isolat sojorn
cent voltes me captiva més que la Cort brillant.

Dels meus sentits mestressa seria en tot instant,
en resos y dejunis transcorreria'l jorn;
d'anar ja de vensuda li arribaria'l torn
al deu Amor qu'es ara de sanch meva gormant.—

Y be us tinch de respondre:—Erreu pensant axí;
el foch es sempre foch fins sota de la cendra,
també la flama al claustre sagrat pot consumi'.

Amor tant en deserts com en poblats s'engendra,
en va als deus d'ell en contra voldrà l'home acudí',
dejunis ni oracions no'ns poden d'ell defendre.

PERA MELITA

(De P. Corneille)

Qui els ulls veu de Melita rès troba ja admirable,
al món rès ferm se troba com ma fidelitat,
l'amor meu, com son rostre, be's pot di'incomparable
y en rès no desmerexen si's posen de costat.

Rès hi hà al món que'm commogui d'avuy ni del passat,
als seus atractius resta mon cor invulnerable,
sols mon amor fer créxer logrà ab sa crudeltat
y que brillés més pura ma fè en ella immutable.

Fa axís de bon compendre que'l foch de ma passió
en tal bellesa puga trobà'en excés fredó'
y en son amor m'abrusi sens'esse'estimat d'ella.

Car els deus colocaren, llurs dòns al repartí',
volguent fer del seu còs may vista maravella,
demunt d'ella tot mèrit, si tot l'amor en mi.

TARDA DE BATALLA

(de J. M. de Herédia)

L'encontre fou terrible; centurions y tribuns,
qu'a la cohort ajusten, el camp extens seguexen

y en l'ayre, entre veus fortes, acres se percebexen
bravades de carnatge d'amichs y enemichs junts.

Ab ulls qu'entela'l pànich, comptant companys difunts,
igual que fulles mortes, els soldats distingexen
als arquers de Phraortes qu'a remolins partexen
quan ja una suor gelada banya'ls seus rostres bruns.

Y al sò de bèlichs ayres qu'escampen les trompetes,
el còs plé de ferides d'hont penjen les sagetes,
subgecte ab mà de ferro tenint al corce'esquerp,

entre amples plechs de porpra, sota l'arnès brillant,
als raigs d'un sol qu'abrusa, rastre de sanch dexant,
sorgia l'*Imperator*, dominador, soperb.

MADAMA VIOLANT

(De Gabriel d'Anunzio)

Cau lo mateix qu'un sach l'espatotxi
barbamech; la ferida té en el fons
del seu cor. Barbamech, secardí, intons,
ros y d'ulls esblaymats, nas aquilí.

En l'ombra'l sumergeix el baldaqui
triomfal del llit de blassonats plafons
hont debien volar com papallons
els seus somnis d'amor fins al matí.

Torba'l silenci un crit qu'a Deu invoca
y un carriqueig de dents; no hi hà qui puga
d'aqui escaparse;'l cop no anirà sol.

Y en tant el matador, sense obrir boca,
tot mitx-girantse l'ampla fulla axuga,
del tot seré, ab la vora del llensol.

RETORN D'ESPANYA

(De Prosper Estieu)

Son els paladins que tornen d'Espanya
ahont han vist córrer sanch francesa en gran;
com un temps solien no venen cantant;
menjats de tristor ja'l cor no'ls enganya.

Cap-cot, diu un d'ells:—Oh, dolsa companya!
què deus fe'ara, Alicia, què estaràs pensant?
Per tu a nostra Flandes mon cor fuig volant;
per fi s'ha acabat aquesta campanya.—

Llassats ara tornen, del tot revellits,
quaranta anys lluytaren en combats seguits!
Per rès valen ja per l'art de la guerra.

Cada un d'ells braveses comptant va als demés;
si a Carles convé, que's guanyi ell la terra;
els barons de Fransa ja no poden més.

PER QUÈ MENTIR?

(De Louis Payen)

Per què menti', estimada, si la il-lusió s'ha fos?
Sia'l teu llabi pur, car tens l'ànima pura;

d'aquells goigs ja finits no taqui la impostura
el cast recort, desd'ara sagrat pera tots dos.

Com trista font dessota del arbre esponerós,
l'Amor al estingit afecte un cant murmura
y l'echo dels petons qu'en nostre esment perdura
diu si eres per mi tendra, si jo per tu amorós.

Si'l plor del sentiment els nostres ulls anega,
si l'ànima al recort del temps passat s'entrega,
que la mentida innoble no'l vinga ara a envili'.

Miralls son entelats desd'ara nostres vides.
Oblidèm, tot dexant caure les flors marcides,
jo'l nou desitx que't torba, tu'l meu fixat desti.

SEGON ACCESSIT

Elegía d'Ovidi

ELEGÍA III DEL LLIBRE II D'OVIDI

A LA SEVA ESPOSA

Haec mea, si casu miraris, epistola quare
Alterius digitis scripta sit: aeger eram,
Aeger in extremis ignotis partibus orbis,
. . . . . .

Si't sobta rebre aquesta Lletra meva
dictada per mà d'altri, vull que sapias
que jo estava malalt y a l'altra banda
ignorada del món malaltejava
y dubtant gayrebé si guariria.
Sabentme entre gent Sàrmata y la Gètica,
figúrat donchs el cor de qui sojorna,
fent llit, en terres de les més ingrates.
No'm proven aquests ayres y es inútil
que procuri avesarme a aquestes aygües

d'un país a quals terres no feconden.
Aquí no's trova pas cap casa còmoda,
ni cap vianda pel malalt mengívola,
ni metge qu'ab son art el mal te llevi,
qui'l mimvi maldament, aquí no's trova
y no cal dir qu'a na l'espona hi falta
l'amich afectuós, de bona vèrbola,
qui t'ajudi a passar les llargues hores.
Jo visch, aclaparat, en terra extranya,
remembrant les amors qu'un jorn tenia:
no cal dir qu'en les meves remembrances
ets sempre la primera, aymada esposa,
y que tens en mon cor lloch predilecte.
Ab tu qu'estàs ausent jo parlo sempre
y totstemps el teu nom me puja als llabis;
no passa ni una nit, ni un jorn afina
que no't tinga en recort, ja que no als brassos.
Els qui'm senten parlar, dient tothora
el teu nom, creuen que desvarïejo
abrandat per la febra. Si ma llengua
dexés d'enrahonar, fora endebades
el volerme refer, portantme als llabis
el vi confortador dels qui feblegen.
Que'm diguin qu'has vingut, qu'ets a ma cambra,
y tantost guariré, puix tu, ma esposa,
ets l'única esperansa en mon exili.
No sabentme malalt, que palanquejo
entre mort y la vida, tal vegada
vius contenta y felis,... mes nó, ja'm consta
qu'allunyada de mi vius entristida.
Si de mes hores es vinguda l'última,
si per mon fat he de morir tant prompte,
per què, grans deus, no perllongueu el viure
d'aquest pobre damnat el temps que sía
mester per soterrarlo allà en sa patria?
¡Tantdebò'm fossin previnguts alhora

el decret del exil y'l de morirme!
Si la mort fos estada per mi'l Cèsar
exilador, content jo mort hauria,...
car no sembla altrament que se'm perllongui
la vida... per que muyra en el exili.
He de finar en allunyades terres
en lloch més trist que no la mort matexa,
m'aniré decandint en llit qu'es d'altri
y quan me colguin, no tindré qui'm plori.
Fins privat me veuré, quan agonegi,
d'aquells plàcits moments de revifalla
que semblen aportar les caldes llàgrimes
de la esposa, al regar el gelat rostre.
¿A qui dirá sa voluntat darrera
aquest pobre exilat? Ab crits d'angoxa,
no'm vindrà a cloure les cayentes pàlpebres
d'un amich estimat la mà benigna.
Terra extrangera colgarà la còrpora
del mort sense cap plor, sens funeralies!
Al saberme difunt, aclaparada,
feriràs el teu pit ab mans abdues
y extenent els teus brassos vers les terres
qui m'hauràn vist morir, ay! endebades
el nom pronunciaràs d'aquell qui era
ton espòs estimat qu'ha perdut l'ésser.
No esgarrapis tes galtes, ni t'arrenquis
els cabells, follament desesperada;
¿còm morir ans que tu, si tu ets ma vida?
Pènsa que quan jo vaig dexar la Patria
de mort més trista vaig morí'aquell dia;
acabades les penes qui m'agreugen,
fruèix la vida, si es que t'es possible,
mes ja sé que no pots, oh bona esposa!
Fés el cor fort per comportà'exes penes
ab el coratge que ja abans solies.
¡Tantdebò qu'ab el còs les nostres ànimes

s'anorreessin y qu'en exes terres
ni la feyna tinguessin de cremarme
demunt la pira, per guardar mes cendres!
Si l'esprit immortal se'n puja enlayre
y es certa la doctrina d'En Pitàgora
entre les ombres de Sarmacia, tètrica
d'un romà desterrat vagarà l'ànima,
sempre extrany entre gent inconeguda.
Dins un'urna mes cendres estojades
fésles dur a la Patria, qu'en l'exili
no romanguin encara, com en vida.
Ningú t'ho pot privar. Remémbra aquella
germana qu'a malgrat del Rey de Tebes
del germà rescatat, ab mà piadosa,
el còs va sepelir. Vull que barregis
mes cendres ab polcina de gingebre
a fi de que's conservin incorruptes,
y en un lloch aillat del cementiri
depòsa l'urna ab la llegenda aquesta,
gravada sobre'l marbre, ab grosses lletres,
que sobti al vïanant distret qu'hi passi:

«Jo, l'Ovidi, cantor d'amors tendrívoles,
«ab mon estre so mort y aqui reposo.
«Jo't prego vïanant, per ta estimada,
«que't placia dir: *¡Que blanament reposi*
«*l'ossamenta d'aquell poeta Ovidi!*»

Escríuhi sols axò, perque'ls meus versos
me fan de mausoleu més perdurable,
y encara qu'han fet mal, tinch l'esperansa
de que la llur supervivencia en gloria
tindràn el nom de llur autor per sempre.
Y pòrtam, finalment, la presentalla
qu'a n'els morts s'ofereix: una corona
perlejant en ses flors llàgrimes teves.

Moltes més coses jo't diria encara,
mes tinch la llengua axuta per dictarles.
Escólta ma paraula que tal volta
ja es l'última dictada pels meus llabis:
Jo't dono'l que no tinch: Salut, esposa!

TERCER ACCÉSSIT

Himnes Eucarístichs

Corpus Christi.

PANGE LINGUA

Cànta, llengua, ab dols salteri,
del Còs pur y gloriós
y de la Sanch lo misteri,
fruyt de ventre generós,
que per preu del humà imperi
va donà'l Tot poderós.

Nat de Verge immaculada
per nosaltres fou mercè,
y esventant llavor parlada
per lo món, mentres visqué,
de sa vida la tongada
ab sublim ordre clogué.

En la nit d'última Cena
sentantse ab los seus germans,
observada la lley plena
respecte als menjars d'abans,

d'aliment a la Dotzena
se donà ab ses propies mans.

La veu del encarnat Verb
converteix en carn lo pà
y en sanch de Christ lo vi enter;
si'ls sentits no ho veuen clà'
la fè basta al cor sincer
per la ment afiansà'.

Axís, tan gran Sagrament
venerèmlo tots rendits.
Y'l qui fou vell document
cedesca als nous requisits:
la fè presti'l suplement
al defecte dels sentits.

Qui Engendrà y al Engendrat
sia d'ells l'aclamació!
¡Tot honor los sia dat,
salut, goig, benedicció!
Qui d'abdós es emanat
igual tinga adoració!

SACRIS SOLEMNIS

Júntintse'ls goigs a les sacres festes;
dels cors ressònin fortes lloances;
l'antich s'aparti, novell tot sía,
cors, veus y obres.

Nos fan memoria del Sopar últim;
dels antichs pares l'indult recorden,

creyent que'l Mestre l'anyell y'ls àcims
donà als germans.

Després del típich anyell y viandes,
tot als dexebles, tot a cada un,
son Cos dominich donà ab mans propies,
ho confessem.

Dongué a n'els febles son Cos, nodrintlos;
dongué a n'els tristos sa Sanch, dient:
—Prenèu lo càlzer, qu'us faig ofrena,
d'ell tots bebèu!—

Son sacrifici feu d'aquest modo:
encomenantlo sols als preveres
perque'l sumesquen y l'administren
a n'els demés.

Lo Pà dels àngels, pà's fa dels hòmens;
y aquest Pà cèlich acaba'ls símbols.
¡Cosa admirable, que a Deu se mengin
pobres y esclaus!

De Vos, Deu Trino y també Deu Unich,
vostra visita volem fruhir,
per vostres vies al cel portèunos
hont habiteu!

VERBUM SUPÉRNUM PRÓDIENS

Lo Verb suprem sens dexar
la dreta del etern Pare,
sortint a s'obra, vingué
de la vida a la vesprada.

Mes estant per se'entregat
a la mort pel mal dexeble,
volgué, abans, donarse als bons
en menjar de vida eterna.

Baix dos especies, pa y vi,
sa carn y sanch va entregàlshi,
axí al home alimentant
ab compost d'abdós substancies.

Se'ns feu lo company, naxent;
menjant, se'ns fa aliment nostre;
morint, se'ns presta en rescat;
regnant, per premi se'ns dona.

Oh, Víctima de salut,
que del cel la porta obrires,
acrexen lluytes hostils;
dónans forsa, pòrta auxili!

Pel trino y únich Senyor
sia l'eterna alabansa;
y una vida sense fi
nos concedexi en sa Patria.

LAUDA SÍON, SALVATOREM

Sió, llòha al Salvador,
llòha al Capdill y Pastor
ab himnes y càntichs.

Alàbal tant quant podràs;
que per més que'l lloharàs,
poch faràs encara.

Tema de lloha especial,
un Pà vivent y vital
avuy se'ns proposa.

El que sens dubte's donà
en la nit del Sant Sopà'
a n'els dotze apòstols.

Plena y digna l'honra sia,
ressonant, de l'alegría
que'ls cors nostres sentin.

Car, d'aquella institució
de la taula del Senyó'
se celebra'l dia.

En eix àpat del nou Rey,
Pasqua de la nova Lley
posa fi a l'antigua.

Es lo vell pel nou mudat,
l'ombra fuig per la Vritat,
la llum la nit llensa.

Lo que Crist obrà al Sopar
que ho fessim nos và manar
a memoria seva.

Instruhits, com es degut,
lo pà y el vi, de salut
consagrèm en Hostia.

Dogma's dona al cristià,
que's cambia en carn lo pà,
y en sanch lo vi's muda.

Lo que no's veu, ni's compren,
ho afirma al enteniment
una fè animosa.

Baix d'epecies diferentes,
signatives y aparentes,
coses grans s'amaguen.

Menjà'es carn y sanch es beure,
Christ hi es tot, com hem de creure,
sota cada especie.

No's fracciona al se'sumit,
no's trenca, ni es dividit,
enter se reb sempre.

Sumeix un, sumexen mil;
y tots pel mateix estil,
sens que's consumesca.

Lo reben bons y dolents,
prò ab resultats diferents,
de mort ò de vida.

Mort pels mals, vida pels bons:
d'unes matexes sumpcions,
quin divers l'efecte!

Trencat aquest Sagrament,
no dubtis, pènsa al moment
que tant hi hà sota un fragment
com lo tot amaga.

No's fa en la cosa fractura:
sols se trenca la figura,

ni en l'estat, ni en l'estatura
minva en rés l'essencia.

Veusaqui l'angèlich Pà,
fet dels vianants menjà':
sols pels fills s'ha de guardà'
mes nó als cans llensarlo.

Ab Isach sacrificat,
l'anyell de Pasqua immolat
y'l mannà als pares donat
se prefigurava.

Bon Pastor, Pà veritable,
Perdónans, Jesús amable,
dónans lo Pà confortable
y la vida perdurable
un jorn fésnos veure.

Tu, que tot ho sabs y vals: (1)
que aquí'ns pexes sent mortals:
allà, fésnos comensals,
companys y hereus eternals
dels sants de la Gloria.

(1) *Vals*, de *valdre*, en l'acepció de *poguer*, com al llatí.

ALTRE PREMI CREAT PEL CONSISTORI

Els tres himnes d'Eupolis

L'antiga poesia.

I

A DIONYSOS

Y del komos exit hont ton nom he cridat mil vegades
¡oh Dionysos qui tens la fas roja com el sol a la posta!
a Mirryna la dolsa he trobat, que acostantsem seriosa
brandant la testa d'hont queyen les roses a fulls per ses galtes
y axecant una mà amenassanta m'ha dit: Vell Eupolis
no deuries dansar axí ubriach, per les vies y plasses,
car la testa emblanquida per Kronos més escau en la casa
dant consells als infants y menant el treball en les vinyes
que ubriagantse ab llur such. Y jo he dit: Oh la dolsa Mirryna,
quan a llum va donarte la mare deuria somriure
Aphrodita, car ets coronada per tota bellesa;
sols te manca allò que ara'm retreus, la divina alegria
que Dionysos me dona aquest jorn dantme ensemps jovenesa.
Sabs cap Deu que als mortals fes present d'una cosa més dolsa
que'l vi roig? Quan el bèch el meu cor bat ab nova potensa
y esdevinch un infant de lleuger; se m'escampa pels membres

atuhits dantlos forsa. Llavors dintre meu la sanch sento
fermentar com el most dintre els cups, y podria entregarme
a la lluyta gloriosa a que'ns crida la divina deesa
la de dolsos somriures... Jo't jur, ma petita Mirryna,
que si ab mi tu volguessis venir, soplujats baix mon sostre
mentre crema el boscall en la llar y la pluja bat fòra,
ompliriem la copa, libant per la deva de Paphos
mentres bela en la cleda el remat y prenent la siringa
jo't diria un cant nou que he compost en honor de les nimfes.

Y desfentme el mantell, he dansat per ta gloria, Dionysos,
invocant el teu nom, y la verge ha rigut a grans rialles
y quan sobre del sol he caygut dominat per la forsa
del rahim, m'ha llensat una rosa cridant: La consagro
per tes mans, oh Eupolis! al fill de la blanca Semele.

Es per xò que cumplint el seu vot, jo la rosa t'ofreno.

II

A APHRODITA

Diguem oh deva! si la neu corona
ja mos cabells, perque de nou tu'm llenses
a les angoxes de un desitx sens mida,
fera, implacable?

Més que la lluyta plau al guerré'indòmit,
més que la patria al navegant li es dolsa,
més que l'esclau la llibertat, amava
jo els teus suplicis.

Car jovenesa en aquell temps lluhia
sobre el meu front y cap com jo llavores,

de sacrificis remerciant victories
pròdich va serte.

Mes, per què avuy si ja tinch les mans balbes
y el còs tremola sols pel vent d'antumne,
tu novament per la gentil Mirryna
vens a ferirme?

Si quan la nit s'ajeu demunt la terra
jo la he de veure recolzant la testa
sobre la espatlla del pastor més jove
de mes pastures?

Que si li dich mes ansies ha de riure
y si li ofreno vinyes y remades,
ha de respondre que li plau de Douris
més una rosa?

Lliurem, oh deva! del teu jou y dues
colomes blanques jo vindré a oferirte
y un xay qu'encar no sigui tret de mare
ple de garlandes.

Y quan l'hivern despulli prats y boscos
vora la llar prenent la vella citara
himnes parells al del dols cech de Chios
tinch d'endresarte.

III

A ZEUS

Pròvit Zeus que la pluja, envies desobre les terres,
protector dels camins, rey dels deus y dels hòmens,

un himne que t'honori vull dirte del jorn en la gloria
que decau solemnial, com un hèroe que fina.

Quan encara m'es dolsa la ubaga dels arbres fruytosos
y el remor de la font en l'erbey abscondida,

quan la rella fexuga ressonanta per sobre les lloses
arrosseguen els bous retornant de la plana

y belant les ovelles, tancades a dintre la cleda
apar cridin els xays que'ls pastors els hi porten;

quan s'escolta perduda la rústega flauta de canya
y el cridar vora el riu de les noyes que juguen.

Es llavores que llesta exint de la casa Mirryna
se m'asseu al devant y m'esplica mil coses,

y la nit decau lenta, tan plena de tebies aromes
que sens cura del temps que rellisca jo hi resto.

Mes ressona la casa, de rialles y franques converses,
y ella alsantse me diu: Ja es nit closa, no escoltes

com al volt de la taula follejen pastors y serventes?
Anèm dins que, sopats, exirèm a la porta

y llavors tu ab la lira ens diràs novament aquell himne
hont se canta l'amor del Kronida ab Semele,

y l'infant que'm donares, al sò de ta veu adormintse
anirà dolsament en el clot de ma falda.

Y per xò vull cantarte, oh Zeus, que en la destra'l llamp portes,
car el be cobdiciat a ma casa donares,

y al ensemps en mon himne he de fer esclatar les lloances
per la dolsa Aphrodita y l'ardent Dionysos,

y seré ben pagat si els meus càntichs rústechs te plauen,
de Mirryna ab el bes, més que ab rica corona.

PRIMER ACCÉSSIT

Virgiliana

Reminiscencia

DAMÆTAS

Aguàyta les cabres que rosses s'encinglen, Corolis,
la roca es esquerpa, l'eritjol hi juga enredantshi,
les eures obscures en pengen igual qu'arrecades,
y l'aygua'n degota, plorosa, perdentse entre abismes.

COROLIS

Oydà, bon Damætas, com d'exa cabanya les hores
veyem que'l Temps fila y destrena en daurades madexes?
Dementres la nostra cabanya coberta de molses
jo ompleno, afanyosa, de fresca sentor de formatges
y encench la llar vella qui enlayra fumosa columna,
tu jugues ab Ecus els sons de la teva siringa
mandrós y agegut a la blana catifa de l'herba,
dessota del frexe qui resa remors de frescada,
y't mires les cabres qu'altives pels cims s'atrevexen
y's gronxen al cayre esquerpat del mateix precipici,
penjades de boca a les mates de boix amargantes.
Y l'aygua reglima inquïeta, a riells per les grotes

y besa a les eures, dexanthi son rastre argentífer,
ab un xipolleig de pedretes que al aygua cayguessin.

DAMÆTAS

Oh Pan el vellet, qui te un gest venerable a las trivies,
tot ell infantívol, tot ell patriarca es alhora;
son bust pastorívol es dressa tallat a la pedra;
ell vetlla les nostres cabanyes de fum ennegrides,
ell guía a les cabres pel cim de les timbes ferestes.
Quan sota d'un arbre jo hi dormo la sesta, m'allunya
les serps verinoses, qui xuclen la sanch, y les vespes
de fible acerat, y m'entela la vista de somnis,
y'm dexa que plàcit amoxi les meves cabrides,
y'm dona les branques de faig y la trassa per treuren
les copes que envegen els altres pastors per a omplirles
d'ardencia del vi del Falern y del Màsich y alsarles
per tu la pastora més bella d'aquexos encontres.

COROLIS

La pau aquí regna entremitx de les tosques barraques;
podem a les nits dexà'obertes les portes de roure
del temps foradades... Y l'urb, la gran urb murallada,
ardenta crepita entre'ls odis y folles rancunies.
Cent portes de bronze la guarden com cent centinelles;
empró pels magnífichs palaus de les portes de cedre
dels poms crostissats d'or, dels atris, de sales hont bramen
com feres del bosch famolenques, les boges orgies
no's sent dels infants nou-nascuts les primeres ploralles
gemades y pures, obertes com flors d'ignocencia.

DAMÆTAS

Es bella, oh Corolis, la vida entre aquestes montanyes,
hont brilla tot l'any faustuosa Regina Natura.

Jo hi sé a les verdisses sorpendre en coloqui a les roses
de bosch, qui son blanques y tenen de nàcar les tintes,
igual com els nàcars que't riuen demunt de les galtes.
Ab elles, violes, els lliris de vall, els jacintes,
ton nom, oh xalesta pastora, jo se combinarhi;
ton nom es l'enigma que'ls altres pastors no comprenen
quan sota dels arbres que al llis corriol empenombren
juguem a esbrinarlo, temptats per l'ardenta copdicia
d'obtindre més copes de faig per a omplirles de màsich:
de néctar olímpich dolceja, ton nom barrejanthi.
Demunt de nosaltres les branques dels arbres es comben
com archs de triomf, testimonis de nostra leticia
les soques se perden avall, com un rest de columnes.
Pel mitx de les denses cortines ombroses de selves
Ohé!... el crit hi vibra feréstech y alegre dels faunes
que s'han vestit d'eures y surten a llargues corrues
saltant y brincant al entorn de fogaynes somortes.
Y en tant, lliscadores, murmuren les fonts d'aygua fresca,
els rius anguilegen perdentse pel cor dels arbratges,
dels verns a les soques s'abrassen les parres llambrusques.

COROLIS

Y es dolsa la pau encalmada de nostra llar vella
hont cremen les teyes omplintla d'olor rehinosa;
l'atàvich saler ens honora la taula d' alzina,
dementres pels nostres soleys de montanya's retorcen
els tronchs d'olivera qui tenen primor d'esculptures,
ses branques una ona negrenca de fruytes prodiguen.
Y enllà's pert un eco feréstech de gossos qui lladren,
y'l cel esplendent fa un somriure tot or y escarlates.

. . . . . .

. . . . . .

PREMI DE LA COPA

De la vida d'en Joan Franch

(FRAGMENTS)

Com fallida esperansa de l'amor.
FREDERICH RAHOLA

I

HORES D'ANYORANSA

En Joan Franch, llegint per tercera volta la targeta que'l criat acabava d'entregarli, tractà de fer memoria d'aquells noms que no li eren desconeguts.

... ¿Roda? ... ... ¿Roda? ... ¡Ah! ara hi queya. Aquexa senyora qui's presentava al despaig del célebre advocat no podia esser altra que la esposa d'en Gabriel de Roda son antich company d'estudis. Y de cop, en Franch evocà la figura elegant y simpàtica, el bigotet ros, l'ayre ardit y conqueridor, els ulls manyachs y la rialla lleugera d'aquell bon vivent d'en Roda al qui desde tants anys havía perdut de vista.

Y mentres en Pons, el vell passant anava posant devant seu les fulles a firmar, tot un ahir de jovenesa se precisà en detalls entorn de la memoria d'en Roda.

Aquest s'havia casat un any abans qu'en Franch qui havia estat un dels testimonis de les noces de la rica pubilla olotina, filla de viuda pagesa, conquistada en la febre estiuenca d'una festa major de la montanya catalana.

¡Oh! còm recordava en Franch una gentilissima figura de donzella tota encis y frescor, en quals ulls semblava reflectarse l'incomparable blau d'aquelles llunyanies, entre les qu'havia nascut! Les galtes rosades, els cabells voleyadors sota les antigues randes y les flors de tarongina, el còs vincladis, encongit y com un poch las, dintre'ls reflexes de son vestit de nuvia. De tota ella semblava despendres, com un perfum de flor tot just esclatada, quelcom de tan ingènuu, de tan rendit y amorós, que un hom se'n sentia encantat y corprès alhora.

La paraula «malaguanyada» havia passat com un núvol en les clarors d'aquella festa que lligava la filla dels hisendats olotins al descendent d'aquella nissaga de nobles tarragonins arruinats y pretenciosos.

Seguia la memoria d'en Franch essentli fidel... y mentres la seva ploma, d'esma, trassava les enèrgiques firmes, una derrera l'altra, recordava qu'en els primers temps de casats, a n'en Roda y a la seva dòna, que solien residir en les hisendes de la pubilla, se'ls veya tot sovint rumbejar per Barcelona, ell sempre simpàtich, lleuger, tronera y decidit, ella ab son posat d'adoració y de somni. Aprés, en Roda havia anat venint sol, y en Franch, apartat dels antichs companys, entregat als afers de la carrera, l'havia anat perdent de vista... Algun cop, per etzar, sentia esmentar el nom d'en Roda a propòsit de disbauxes, de dònes, de jòch: mes no l'havia tornat a veure may més; y absorvit per una vida bon xich febrosa d'advocat de fama, pera els seus càrrechs oficials, havia acabat per oblidarlo fins a n'aquell instant en que trucava a la seva porta l'esposa del antich company de jovenesa.

Vint anys, casi, havien passat, mes quan hagué entrat la senyora anunciada, en Franch la reconegué.

Guardava encara aquell posat timit, ingènuu y rendit qu'era molta de sa gentilesa d'altre temps, y en les linies de son trajo senzill y fosch lo seu còs servava gracies de donzella. Sota el capell en el que unes ales d'aucell posaven discrets reflectes esmeragdins, els cabells voleyadors eren com una bromera suau y daurada. En Franch fou frapat de retrobar encara tanta jovenesa en aquella dòna qui s'avansava a passos lents, vers ell, per la catifa molsuda. Y entre aquelles parets tan altes, vestides de riques llibreries, en la bella y severa estansa en la qu'entrava la llum acariciadora y agrisada al través dels estors de guipurs bruns, semblava més petita y més graciosa y més encongida.

Dret entre la taula y l'admirable copia del Crist de Velàzquez que feya de plafó a la arrogant figura, en Joan Franch la rebé ab paraules acullidores fetes més amables y més caldes per aquella sa veu incomparable, serena y atrayenta, que feya tan vibranta la eloqüencia del gran orador.

Aviat hagué vensut l'encongiment de la dama; y als pochs instants, aquesta, el gentil còs, com perdut en l'ample silló de vellut, al altre costat de la taula, el vel alsat sobre'l sostre qui aparexia aleshores més marcit qu'envellit ab ses tràgiques comissures entorn de la boca pàlida,—exposava a n'en Franch, commosa la veu, el motiu dolorós qu'allí l'havia portada.

L'advocat, apoyat en la taula, acariciant ab aquell moviment que li era habitual sa bella barba ondejada, tota agrisada ja com els polsos, anava escoltant, silenciós, el descapdellament d'aquella banal y punyenta historia de desencants, desamor y traydories. L'esposa a poch a poch abandonada en les montanyes nadiues, els fills pujats sense paternals solicituts, els cabals malversats, la hisenda perduda. Y finalment... la fugida d'ell ¡en quins moments, Senyor!... .

Havia sofert molt, molt, ella qui havia estat sempre tota fé y tota amor, tota resignació y tota esperansa!

¡Còm havia pagat son rendiment, aquell home a qui confià la ditxa de la seva existencia!

Ell, sempre ausent de la rienta vila montanyenca, hont l'ambient honrat, plàcit y sever deya que l'ofegava y emmalaltia. Y s'havía donat a córrer món, dexantla, a ella sola, cuydar l'hisenda y pujar els fillets. N'havien tingut sis,—y dient axò, la pobra dòna baxava'l cap com sota una vergonya d'amor,—sis; dos eren morts petitets, en ausencia del pare, y un altre no n'havía estat ni conegut.

Oh! quín càlzer d'amargor el que li havía reservat la vida! Sola, sense germans ni parents, ni consellers ni amichs, la seva existencia havía estat sempre la d'una reclosa en la casa payral,—un poch allunyada de la vileta nadiua, en les riberes del Fluvià, —ignorantho tot. Tot; fins feya pochs dies, en que l'havía sorpresa, punyintla, l'avís de l'embarch de la payral masia. Era la derrera de les finques que havien constituhit son rich patrimoni de pubilla; en ella s'havía refugiat feya cinch anys, pera que'ls noys poguessin estudiar a ciutat...

Aquella hisenda de la que poch a poch s'havía la usura emportat les millors terres, qui durant dues centuries havía vist néxer sos avant-passats...

.....Sí! sí! Tenía rahó en Joan Franch! Ella havía viscut massa allunyada de tot, massa refiada. Mes ¿qui l'ensenyà a lluytar en la vida? Ningú may, sinó a obehir, a esser piadosa y casta, a brodar, a cuydar dels afers de la casa. Ah! No era seva tota la culpa, nò! Ademés, l'havía estimat tant, ella, al seu Gabriel! ¡Qui podía pensarse!

Al morir sa mare, viuda encara jove, ella l'havía fet amo de tot lo seu, al seu marit. ¿No era tot dels fills dels qu'ell era pare? Donchs ¿qui millor qu'ell podía vetllar per llur pervindre?...

Sí! sí... Cert. Mes ¿qué sabía ella, la pobra, d'administrar cabals ni hisendes, si als set anys l'havien tancada en un colegi de monges del que n'havía exit als setze, pochs mesos ans de casarse?... La mare, feble, y ella enamorada... ¡en Gabriel semblava tant bò! Ademés... Ella no havía pogut fer altra cosa que adorar, rendida-

ment, aquell home que se li aparexia com d'una rassa més refinada que la seva, cuydar dels dintres de la casa y pujar cristianament els fills que Deu li enviava.

Peró'l cop havia estat formidable. Cregué morir, donchs alhora del embarch, havia sabut que'l seu marit, desde Paris hont feya mesos vivia al costat d'una dòna trobada al etzar d'una disbauxa, havia marxat ab ella a América, emportantse'ls derrers diners obtinguts ab la derrera hipoteca.

Y ella, aleshores, després de tornar en si, havia seguit els consells d'una bona ànima amiga, y recullint tot lo que havia pogut, de papers, d'escriptures, de cartes de *pago*, de documents, s'havia determinat baxar a Barcelona, a veure si un home de lleys sabi, honrat y bondadós podia salvar quelcom d'aquell desastre en que s'ensorraven sos fills.

¡Sos fills!... ¡Ab quina eloqüencia adorativa la pobra dòna se posà a parlar d'ells a n'en Franch!

Els dos noys grans estudiant el tercer any de Dret, l'un; el segon curs de Medecina, l'altre; bons, seriosos, aplicats, plens de dalit y d'inteligencia. Les nenes... dolcissimes criatures, orfes de besos paternals!... Y aprés, ab una confusió que li rosava el front y les galtes, y l'embellia infinitament... la nova desgracia!...

(¡Ah!... Quina trista cosa, aquexa que semblava a n'en Franch un sarcasme! Ne deya desgracia, aquella dòna... de lo que hauría estat pera el qui l'escoltava la més gran de las ditxes!)

Desgracia, si! Mes, què fer, si axís Deu havia permès que succehís? Perque ja no li restava dubte. Ell, el seu marit, havia passat una setmana en la hisenda, feya cinch mesos, pera arreglar sense qu'ella en sospités rés,—lo de la hipoteca. En Roda li havia parlat d'un gran negoci, d'una empresa qu'havia de ferlos richs altra vegada, d'un aprofitament d'aygües... ¡què entenia ella d'axò! Havia estat tendre y amorós, y avuy... avuy... un altre fill feya son camí de vida vers la llar incerta: un fill qui segurament may conexería a son pare!

Les derreres paraules se trencaren en un sanglot. En Franch sentia l'emoció bàtreli en els polsos, al unisson d'aquell dolor inmens. Y aquell cor seu, vessant de tendresa y d'anyoransa pera el fill *tant desitjat y may vingut,* sofrí d'una manera indefinible en el recort d'aquells vint anys passats al costat de la esposa bella y amant, sense que haguessin granat llurs besos d'amor, els més esperansats y els més ardents!

¡Vint anys!... Li semblava encara mentida a n'en Franch, el no poguer esperarla més la gloriosa anunciació del fill en les entranyes benehides d'aquella dòna qui's deya Esperansa!...

¡Vint anys d'inútils debers, d'estèrils abrassades! Vint anys durant els que a llur voltant havien vist florir tants bressols en llars menys dignes y menys amoroses que la seva! Vint anys esperant la claror d'una rialla d'infant, en aquella casa que la fortuna y la gloria afavorien!...

Y tot d'un cop, devant d'aquella dòna qui plorava d'angoxa y de temensa al esmentar vergonyosament sa maternitat, en Franch se senti invadit per una gran onada d'odi y de rencunia envers aquell home, sortós sembrador de vides, creador inconscient d'uns fills pera 'ls que ni un sacrifici feya de sa existencia d'egoistes plahers, y que sinistrament despullava de lo que'ls pertanyía.

La mà bruna, ampla y ferma del advocat, en la que hi brillava l'or del anell nupcial, seguía acariciant nirviosament la barba argentada, ò's passejava per el noble front com pera desemboyrarlo. Una infinita amargura, may tan intensament sentida, s'anava apoderant de la voluntat d'aquell home fort. Una revolta qual violencia li costava dominar, s'alsava en tot son esser, contra lo creat y lo increat.

Y tot ell vibrava vers els sublims misteris de la vida, y li pujava a la gola una ansia folla de cridar y de malehir contra la injusticia que talment sembla presidir a determinadas existencies.

En tant, la veu trista y dolsa seguía son relat de dolors, de ruína y d'enganys; y expressava tràgiques temenses pera el pervindre.

Mes en Franch, apenes l'escoltava... Son esperit era ben lluny, ansiós d'esbrinar misteris...

. . . . . .

. . . . . .

Quan la mampara s'hagué clòs silenciosament derrera d'aquella dòna feconda y dolorosa, en Franch, prop del dintell restà dret, els ulls sense esguart, com ubriach d'amargura, tot ell fet un dolor intensíssim.

En mitx d'aquella sala de treball, severa y superba alhora, la figura arrogant del advocat se dressava, alta y vigorosa, en plè vigor de maturitat. La testa de nobles linies, els cabells bruns, argentats en els polsos, la boca fresca y sanitosa de llabis molsuts prometedors de bondats y de besades voluptuoses; els ulls foscos, guardant misteriosos efluvis d'inconegudes tendreses, les espatlles amples, el pit franch, tot, en aquell home'l feya aparèxer en fortalesa y hermosor varonil, com el creador d'una rassa de plansons sanitosos; tot ell era com una admirable soca, tota forsa, tota dretura y sanetat.

Anant vers la taula de treball, l'esguart d'en Franch se posà en la nota blanca d'una deliciosa esculptura, posada devant d'un dels balcons, sobre un pedestal de roure. Un bust alabastrí de dòna somrienta y serena, donant el pit a uns llabis d'infant.

Sospirà y assentantse devant del munt de papers que li havia dexat la dissortada,'ls apartà a un costat, y com pera fugir d'aquella obsessionant tristesa, obrí'l llibre qu'un poeta amich li havía remès poques hores abans, y que allí, sobre sa taula esperava un rar moment d'atenció.

L'obrí pel mitx, sense esma, y sos ulls llegiren les punyentes, les inesperades estrofes:

«¡Oh fill del nostre amor que no has vingut
ab tot y tant com fores desitjat!
En lo meu pensament sempre has viscut,

cada nit en mos somnis t'he somniat.

. . . . . .

Semblant al niu que no ha tingut moxons
roman en nostra llar ton bressol buyt
mentres nos consumim com els tions
del arbre qu'han tallat per no fer fruyt.»

Un gran sanglot li esquexà la gola, y amagant el rostre entre'ls brassos qu'entornaven el llibre com en una abrassada, plorà amargament sobre aquell dolor ab que'l seu, tan intimament, s'agermana.

. . . . . .

Una hora més tart, serè com de costum, entrava en Joan Franch en la saleta hont sabia qu'en aquella hora la seva muller solía cosir prop del balcó.

La tarde era a mitx caure, y per les portes-finestres, obertes sobre'l jardí, entraven aromes lleus y remors d'abrilada. A baix, la primavera frisava en els capolls a mitx descloures y en els nius a mitx construhir; y uns canaris saltant com gotes d'or entre'ls fils argentats d'una luxuosa gavia, cantaven alegres en llur transparent presó de la terrassa.

Prop d'ells, y assentada en una cadira baxa devant d'una tauleta de cusir coberta de roba blanca, l'Esperansa treballava, la testa de linies correctes y de cabells rinxolats, inclinada sobre la feyna.

Al ohir els passos del seu marit, alsà vers ell els ulls bruns, y un somriure carinyós li desplegà'ls llabis

—¿Te'n vas?—preguntà veyentli el capell a la mà.

—Sí. M'han cridat del Ateneu: hi hà Junta.

—Ja he sentit el *telèfono*.—

Y's posà dreta, acostantse a n'en Franch. Semblava ben be sa parella, alta y hermosa d'una bellesa clàssica, tota correcció y serenitat, els flanchs y el pit turgents sota la túnica color de viola pàlida, com sota el peplum d'una matrona romana.

—¿Per qué t'axeques?—digué en Franch...—veig que tens feyna.

—¡Ca! rès: m'entretinch y no porta pressa. Figúrat! Son giponets y bandoles per les paneretes de l'Obra de les mares pobres... Lo de sempre.—

La veu de l'Esperansa era clara y tranquila, sense emoció marcada, mes quelcom en ella era emprès com de una definitiva resignació.

Acompanyà al seu marit, com sempre, fins a la porta, cambiant ab ell el bes de despedida que'ls era antiga consuetut. Era aquell bes, casi sempre seré com una amistosa estreta de mà, sovint indiferent; may amarch.

Mes aquella tarde, quan l'esposa hagué reprès sa pietosa tasca prop de la finestra oberta sobre'l jardi aponcellat, quelcom d'estrany, com un neguit que s'iniciava, passà per son pensament. Allò fou breu com el vol de l'oreneta que creuà devant la gavia vessanta d'armonioses trilles.

—¡Manies!—murmurà la esposa.

Y clavant l'agulla en l'entornada d'un giponet d'enconxat, la seva veu, encara fresca y jove, comensà a cantar una non-non de la terra:

En el bressol que branda
hi hà un infantó,
hi hà un infantó;
sos ullets de violeta
clou y desclou,
clou y desclou...

II

HORES DE REVENJA

El cop havia ferit de dret. En les poderoses y honrades mans d'en Joan Franch, el paperot tremolava com fulla agitada per les primeres bufades d'un vent de tempesta, y dels llabis irats anava a exir per primer cop de la vida, una paraula brutal, malehidora, qu'un llampech de rahó transformà en un «¡miserables!» violent y breu com una xurriacada.

El front se contragué ab dolor y les mans refregaren la fulla impresa com pera anorrearla. Els ulls fulguraven d'indignació continguda, fins que per ells passant la claror d'una resolució presa sobtadament, el dit del advocat se posà en el botó d'evori del timbre elèctrich.

S'obrí la mampara y aparegué un passant de figura juvenil y simpàtica.

La veú d'en Franch trasmudada exclamà al vèurel:

—Nó! Tu nó; que vingui en Pous.—

El jovenet, poch fet a n'aquesta acullida, semblà sobtarse, alhora qu'un núvol d'inquietut obscuria la serenitat de son front, mentres murmurava:

—¿En Pous?

—Sí, Gabriel,—respongué l'advocat procurant endolcir son accent. Es a n'ell qui necessito en aquest moment.—Y'l jovenet, asserenat, se retirà.

—Sègui,—digué en Franch al nou entrat senyalantli una cadira devant de sa taula.—Escólti: vostè, Pous, que sempre ha es-

tat ficat entre periodistes, ¿podría dirme d'hont es aquest immon retall que m'ha estat remés pel correu interior?—

Y sota'ls ulls del antich y fidel escrivent, posá'l paper rebregat y un *sobre* vulgar en que la seva adressa era escrita a màquina.

En Pous sentí com una flamarada en el rostre. L'havia llegida feya tres ò quatre dies ja, aquella infamia; mes, com tantes altres vegades, cregué que no arribaria a conexensa del seu principal, el qui may posava'ls ulls en el setmanari d'escàndol y *chantage*, vergonya de la ciutat culta.

—¿Qué me'n diu d'axò?—afegia en Franch.

—Ja ho sabia,—respongué en Pous apartant els paperots ab la mà.—Emperò vostè, D. Joan, no pot donar importancia a lo que diu *El Brujo*... Tothom sab que viu de *chantage*... ningú li fa càs...

—Déxiho córrer! Segons sembla, no es aquesta la primera vegada que s'ocupa de mi... M'agradaria saber si es ab el mateix motiu.

—¡Ca! no senyor!... Coses de la política, dels seus càrrechs... Crégui, D. Joan, no val pas la pena de que...

—¿Que no val la pena, diu? Jo crech al contrari, que'ls qui redacten aquest paperot necessiten un escarment un xich sèrio. Per lo que a mi toca, m'encarrego del qui ha escrit aquesta immondicia... Te vostè idea de qui pot esser?—

De temps conexia en Pous la ploma incisiva y l'estil pretenciós d'aquell qui redactava la secció de *Misterios al sol* firmada ab el nom del setmanari. De primer impuls volgué manifestar ignorancia, mes en el front y en els ulls d'en Joan Franch, s'hi llegia tanta resolució que'l passant cregué inútil fingir.

—Axò,—digué,—axò... pera mi, es escrit d'en Garcia; de l'Enrich Garcia Pallardó qu'haviem tingut aqui en el despaig... ¿se'n recorda? Conech el seu estil y sé qu'ell firma *El Brujo* en el setmanari d'aquest nom. Emperò, jo'l veuré, D. Joan... si; encara que desde qu'es fòra d'aqui y escriu en aqueix paperot, no m'hi tracto apenes, ò millor dit gens; ab tot, li parlaré y l'obligaré a rectificar. Déximho per mi.

—Al contrari, Pous. Li demano... es més: li exigexo que no intervingui en aquest assumpte. Es cosa meva, moltes mercès! Sols li encomano que... qu'en Roda no tingui esment d'aquesta vergonya. ¡Pobre xicot! quina pena fora la seva!

—Pèrdi cuydado. Tampoch llegeix may aquestes publicacions, Ni crech que ningú s'atrevis...

—Millor! Emperò convé estar alerta y compto ab vostè. Y ara: ni una paraula de tot axò, aquí, ni fòra d'aquí.—

¡Es a dir qu'*allò* era d'en Garcia!... El creya migrat, mes no tan villà. ¡Quanta baxesa! ¡Quanta miseria moral en aquell home!

Dos anys enrera, pera atendre a una recomanació de compromis, en Joan Franch l'havia admès en son despaig com escrivent, adonantse al cap de poch temps de que no servia pera un *bufet* com el seu. Inteligent, relativament culte, no li agradava 'l treball ni la disciplina. Solia arribar sempre tart, ò mancar a la feyna. Adonat a vicis y sense gayre sentit moral, la seva existencia era un misteri. Se deya solter, y's feya adressar la correspondencia al despaig perque menjava al restaurant y dormia, segons ell, hont li venia be. Sempre ben vestit, elegant y perfumat, monocle al ull y gardenia al trau, xarrayre, mofeta y tronera, no s'havia guanyat les simpaties de cap company, ans al contrari. L'advocat, després de soportar uns quants mesos l'heterogènia presencia del gazetiller, a causa del compromis d'amistat qui li havia fet acullir, aprofità un afer en el que en Garcia no havia mostrat la deguda delicadesa, pera despedirlo.

Recordava que en aquella ocasió el passant havia tractat de fer pressió en lo seu ànim invocant els perjudicis d'aquell *despido* pera la carga d'una nombrosa familia. Mes, el lletrat, conexedor de les mentides d'aquell home, posantli en les mans una mesada, li pregà que no tornés a acostarse més per allí.

Havia passat més d'un any d'axò, y en Franch feya memoria que al cap de poch temps, al exir d'un banquet politich que s'ha-

via perllongat fins a altes hores de la nit, l'havia tornat a veure sopant en aquells salons del restaurant en boga, en companyia de coneguts *vividors* y de damiseles sorolloses.

Al passar en Franch y sos companys prop del alegre *grupo*, la veu d'en Garcia s'havia alsat com seguint una conversa de broma ab sa esclatant vehina, pronunciant ab intenció maligna aquestes paraules banals: «Jo soch axí: qui me la fà, me la pagarà.»

Era ell ¡es clar! l'autor d'aquella revenja traydora, ell, el miserable, qui ab sa ploma venuda tractava d'enllotar un dels fulls més ennoblidors de la vida d'en Joan Franch, l'home honrat!...

¡Pobra Esperansa!... ¡Pobra Dolors! Si elles sabien allò! ¡quanta pena en tindrien! Era cert qu'ell, en Franch, havia protegit la dissortada familia qu'un marit indigne, pare sense entranyes, havia arruinat y abandonada aprés. Cert qu'ell havia conseguit salvar de mans de vils usurers un bossi de pà pera ells, y havia pres al seu costat aquell excelent Gabriel, el fill gran del antich company, pera ajudarlo en sa carrera. Cert també que l'Esperansa y ell havien estat els padrins d'aquella menuda, graciosa y fresca com una poncella que'ls omplia el cor d'alegria, y la casa, totes les tardes, de son garlar gentil y de ses rialles de plata, la que'ls acaronava ab manyagueries de gateta, y aclaria llur soletat ab els seus rinxos d'or, ses mirades de violeta, tota gracia y tota encis.

Si. Tot axò era cert. Y la indigna ploma, contant aquexa historia, el feya a n'ell quelcom de més intim de la petita Esperanseta, que no pas el padri; y de la noble y digna afecció que lligava la esposa estèril a la muller feconda, l'abgecte cronista'n parlava com d'un vergonyós consentiment.

... Ah!... Y encara en Pous li aconsellava que ho dexés córrer! Impossible! impossible! Ans al contrari, considerava un dever de la seva conciencia donar un correctiu al indigne difamador.

* * *

Allà, al extrem del carrer d'en Villarroel, prop de la Universitat industrial, en Joan Franch baxà del cotxe. En aquella barriada encara interminada, li costà un xich trobar la casa que cercava, qual número no havía pogut obtindre'l criat en la redacció d'*El Brujo*.

Ab tot, acabà pera trobar la casa. No hi havía porters, y un exàm de criatures s'empenyien entrant a una escola de pàrvuls.

En Franch determinà adressarse a unes dònes que se'l miraven desde la porta d'una reveneria:

—¿Podrien donarme rahó del senyor García Pallardó?—

No conexien aquest nom; mes al iniciar l'advocat les senyes personals del qui cercava, una d'elles, la qui semblava mestressa de la botiga, exclamà:

—Ah! Vol dir el qu'escriu pels diaris ¿oy?... Donchs, si senyor, es en aquesta casa, tercer, tercera.—

Y tombantse vers les altres dònes afegí:

—Demana al marit de la senyora Anita.—

Tement una confusió, en Franch anava a protestar fent presenta la soltería del seu ex-escrivent, quan la bona dòna senyalantli una noyeta que s'atansava a la botiga ab una ampolla buyda de llexiu en les mans, li digué.

—Miri, aquí té una de les seves nenes... Aniteta, vès aquest senyor que demana el teu papa.—

En Franch guaytà la criatura, y en el rostre brú, d'ulls negres brillants, en la cabellera cargolada y espessa, revegé'l seu antich passant. La carona anemiada s'alsà vers el desconegut, sorpresa y com un poch alarmada.

—El papa es fòra, però a dalt hi hà la mama.—

En Franch reflexionà uns segons; mes, com prenent de sobte una resolució, respongué:

—Pujaré a esperarlo.—

La escala era bruta y concorreguda, com d'una casa de vehinat. L'advocat la pujava lentament, derrera la nena, entre rencuniós y interessat per lo qu'anava descobrint de la existencia misteriosa del elegant gazetiller. Sa mà, coberta del pulcre guant, no gosava posarse en la barana qu'havia estat argentada, ab la patina de luxe fals que afecten tantes cases barates del axample barceloni.

En el replà de quatre portes, una d'elles era oberta; y desde'l dintell d'aquesta la nena cridà:

—Mama! Mama, surti, que hi hà un senyor que demana.—

Se sentiren xiscles d'infants y corredisses, y en el rebedor esquifit y humil, mitx a les fosques, aparegueren quatre ò cinch criatures, més que modestament vestides, semblantes totes a la introductora d'en Franch.

Al veure aquest, tornaren a escaparse endins del pis, y alesho-res la noyeta feu entrar l'advocat en una saleta devantera d'una alcoba closa ab vulgars vidrieres glassades.

Restat sol, en Franch passà revista a n'aquella estansa d'una desconsoladora banalitat, ab sa migrada alfombreta devant del sofà cobert de pesses de roba d'home, ab els seus mobles deslluhits, de tapiceria barata, desferres d'un temps que may degué esser de ben estar ni de bon gust.

En les parets, fotografies de celebritats del genre infim, y d'algun capitost del intelectualisme local, y presidint aquexes y aquelles, un gran retrat al carbó d'en Garcia, de frach y corbata blanca, monocle al ull y, com sempre, gardenia al trau, el front un xich desguarnit, y'l seu posat de cinich elegant.

Pera evitar aquexa vista que li tornava a encendre les sanchs, en Franch s'atansà al balcó; y a travers dels visillos de coloraynes, guaytà al defòra. Donava a una galeria plena de sol hont s'axugaven camises d'home y roba de criatura.

A un extrem, d'esquena s'hi veya una dòna esbandintse'ls brassos en un safretget. El còs aparexia descotillat y magre, y en la nuca brillaven al sol les opulents trenes negres com troques d'a-

tapahida seda. A un moviment de la dòna, tement esser vist, en Franch se feu enrera. Altra volta ohí passos, veus y renys a criatures; se tancaren y obriren portes, y al fi, aparegué en la saleta una dòna d'aspecte humil, jove y encara agraciada, ab tot y sa gran magror. Venia temerosa y sorpresa, poch feta, per son posat, a visites d'aquella lley; y apenes hagué vist al advocat, son esguart febrós recorregué la saleta, enguniós del desordre que hi regnava. Saludava ab un «Deu lo guart» afegint, tímidament:

—¿Vostè demana el meu marit?

—Sí senyora,'m convenía véurel, tota vegada que'l marit de vostè sigui... D. Enrich García Pallardó... Aquest.—Y en Franch senyalà d'un moviment de cap, sense mirarlo, el retrat del gazetiller.

La veu del advocat obrava son encis habitual. La dòna semblà tranquilisarse, y apartant del sofà les robes que'l cobrien, lo senyalà a n'en Franch dient ab una mena d'orgull en el somriure que s'esforsava.

—Sí senyor, el mateix... Tingui la bondat d'assentarse... Farà'l favor de dispensar, tot està de qualsevol manera... Emperò la Casa es tan petita... y avuy, a n'el *meu senyor* li toca venir a mudarse y li tenia tot a punt ¿sab?... Fàssi'l favor, si es servit... No penso pas que tardi gayre, es en aquesta hora que sol venir... Pobre!... ¡Com qu'està tan ocupat!—

S'havia assentat en una cadira, un xich lluny d'en Franch, y anava parlant, parlant, encara un poch agitada, desitjosa y tement alhora saber el motiu d'aquella extranya visita. De tant en tant, s'estirava les mànigues sobre'ls punys rojos com les mans, encara, de la rentada; y's comprenia que amagava els peus sota la cadira pera no mostrar la penuria del calsat. Ab tot, en Franch que la observava, s'adonà que pera rèbrel s'havia tirat sobre les espatlles un mocador virolat y posat demunt de la faldilla un devantalet de color de rosa guarnit d'entredosos grochs.

Y mentres desgranava excuses, l'advocat mirava aquella filla

del poble, de rostre anemiat, sense bellesa ni distinció, empalidida per les fatigues y tal volta per les privacions. ¡Era aquexa dòna, *la senyora* del elegant periodista, del *petit-maître* cinich y tronera qui tenia son lloch en les penyes d'intelectuals de noves volades,—dissidents y destructors de *motllos rancis*,—el qui era de tots els actes oficials y de tots els àpats colectius... Ell al qui tutejaven les *cocottes* més conegudes, y era de totes les *juergas* dels calaveres richs...

Tot un món de petites y grans miseries aparegué a n'en Franch, revelàntseli en emocions inconegudes, en les que semblava volerse anegar son daler de revenja.

Ab poques paraules tranquilisadores hagué rahó dels temors d'aquella pobra dòna. Ell no li volia cap mal al *seu senyor*, ans al contrari, podía fiarse en sa paraula. Y aleshores, ab aquella verbositat de la gent feta a vehinejar, la dòna d'en Garcia Pallardó, no tardà a contar a n'en Franch,—cada cop més interessat,—la seva historia, el per què se'n havien vingut a Barcelona, feya 12 anys, desde Reus, hont ella feya de modista y ell d'escrivent a casa la Ciutat; y l'existencia penosa, els sacrificis qu'havia de fer ella, pera lligar els dos caps del presupost... ¡Ab set criatures y pera qu'ell pogués anar com pertocava a la seva carrera y a les bones relacions que tenía!

—Sinó que hi hà tanta enveja per tot!... Prou s'haguera obert més camí ab el seu talent,—mal li estava el dirho;—mes els amichs, els companys li feyen tot el mal que podien.—

A cada deu paraules, la pobra dòna esmentava'l talent del seu marit y la seva existencia de lluytes pera arribar ab prou feyna a guanyar 40 duros cada mes.

—*¡Afigûris!* ¡Què son 40 duros en una casa hont hi hà set criatures, un pare tullit, y hont ell ha de portar sempre un parell de duros a la butxaca per un compromis!—

Demanava a n' en Franch si ell era periodista també. Y desseguida, sense esperar resposta, esmentava altra vegada lo pesat d'aquella carrera que a n'ell el feya dormir tan sovint fòra de ca-

sa... Però ¡no hi havia més remey! Sòrt qu'ella no estava pas pera rumbejar ni la conexia ningú. Axis, mentres ell s'afanyava per un costat, ella podia estalviar per l'altre; fins que li surtis una bona colocació.

Feya com uns dos anys qu'ell havia entrat d'escrivent en el despaig d'un dels primers advocats de Barcelona, el qui no sabia pas què ferse ab ell de tan content que n'estava. Emperò d'allí també l'en havia foragitat l'enveja dels companys que'l calumniaren. Actualment no tenia cap colocació; no més *feya* de periodista... y es clar! com guanyava *menos*, tot eren treballs pera ella y penes, per que'l pare malalt y'ls petits no anaven pas com els pertanyia. Si no fos perque de tant en tant al Enrich li pagaven be algun treball extraordinari... ¿Còm ho farien?

Aleshores en Franch, ab amarga ironia, pensà en la secció de *Misterios al sol*. Y fins el nom d'aquell home, tan miserable y tan adorat, haguera volgut oblidar, pera no sentir entorn seu més que aquella gran resignació, aquella heroyca tasca de la esposa del cinich bohemi. La casa, el sostre, la magror y els vestits d'aquella bona feynera, l'exàm de criatures que s'empaytaven derrera dels vidres del balcó, corrent per la glorieta assoleyada, y s'axafaven els nassets pera tafanejar la visita que tant se perllongava en la sala... Tot allò feya sentir intensa compassió a n'aquell home fort y honrat, qui havia entrat en aquella casa animat d'un gran desitx de revenja.

De sobte, la dòna d'en Garcia Pallardó s'axecà d'una revolada y corregué a obrir el balcó. Ab quatre crits escampà d'allí la canalleta, y tornà a assentarse, pantejanta, les galtes roges.

—¡Ay, dispénsi! Però aquestes criatures me fan tornar ximple! No'ls puch dexar sols en la galeria ni un moment; tot m'ho fan malbé!... ¡Ja ho comprench, pobrissons!... Com que un hom va tant justet, no se'ls pot comprar joguines, y no tenen ab què entretenirse! Encara no veuen la galeria oberta, que no'm dexen ni una poncella en les gardenies. Y tant que m'han costat de pu-

jar, mare de Deu! Com qu'es una planta tan delicada! Si no fos per que l'Enrich hi té una gran ilusió en dur sempre una gardenia al trau!... Quan van a pesseta en la Rambla, ja les porta ell cullides en els testos de casa... Miri, vostè mateix.—

Y acostantse al balcó seguida d'en Franch, li mostrà en el reconet més arredossat de la galeria, una mena de petit ombracle en el que hi verdejaven les mates amorosament conreuades.

. . . . . .

—¡Si senyor!—les quatre estan tocant,—assentí la dòna del periodista veyent qu'en Franch consultava'l rellotge. Y ab un sospir resignat afegí:—Ja no deurà venir fins a última hora ò, qui sab! potser fins demà! Si vostè vol que li digui que passi per casa seva?... Si s'estima més dexarme a mi el recado...

—Gracies! No val la pena. Ara, penso que ja no'm caldrà veure al seu marit. Lo que aquí'm portava no té més rahó d'esser.—

Y com ella se'l mirava espantada d'aquelles paraules misterioses, l'advocat, commogut, afegí ab un somriure d'inefable dolcesa:

—Ja li dirà vostè lo qu'he vingut a fer jo avuy, en aquesta casa.

—¿Jo?... Emperò ¿cóm? Si no sé encara...—y tota ella tremolava.

—Rès senyora, rès. No s'alarmi... ja ho sabrà una hora ò altra. Estigui bona, y moltes gracies, per que vostè m'ha fet un be que no oblidaré may.—

* * *

Eren les set d'aquella tarda, quan sonà fortament el timbre de la porta d'en Garcia Pallardó.

En la saleta, la feynera Anita endressava les robes, posava a punt demunt del sofà una muda blanca y planxada, y despenjava unes calses ertes en els estiradors mecànichs, en tant que'l seu cervell donava voltes al recort de la misteriosa visita.

Una insòlita remor l'empenyé cap al rebedor. Allí, a la escasa claror que del replà entrava per la porta esbatanada, tota la canalleta s'aplegava ab posat d'astorament devant de la llureya blava y roja d'un mosso d'*El Siglo,* carregat de paquets.

—¿La senyora García Pallardó?—preguntava llegint un paper que a la mà duya.

—Sí senyor,—respongué la aludida, sense saber ben be lo que li passava.

Y sense dir més paraules, el mosso dexà en terra capses y paquets; saludà breument y desaparegué escales avall.

***

Allò era una follia de crits, d'exclamacions y picaments de mans sota la llum de la modesta làmpara del menjador que vessava sa claror demunt la taula coberta de capses y papers.

—Mama! miri quin *tomòvil!*

—Mama! guàyti, guàyti quines nines!

—Mama! ¿que no veu quin timbal?

—Mama! mama! ¡oh quina cuyna! y quin safreig!...

—Y quins llibres de sants més macos!

—Mama! mama! guàyti, una carta!—

La mare, tota trasbalsada, s'apoderà del sobre, y tremolant, l'obrí.

Contenia una targeta ab les breus paraules—qual inefable eloqüencia restava pera ella en el misteri,—mes que no havía de tardar en comprendre y sentir aquell home devant del qui vivia esclava y rendida:

JOAN FRANCH

ADVOCAT

ALS FILLETS D'«EL BRUJO»

Accèssit a la Copa

Somnis trencats

Encalsant...

N'Elisabet havia estada mala durant l'autumne, molt mala, moridora.

Després de dos mesos de malaltia greu, entrà dins un período de convalescencia lenta com l'hivern.

L'enfredoriment covava la natura.

Un bell dia de Janer, dins l'abatement de son organisme, la jove sentí una vibració llunyana, dèbil com un recort esborradís, desvel-lada per la visió involuntaria de la primera postal rebuda de n'Amador.

Ab lo front en els vidres de la finestra de sa cambra, contemplava'l petit jardí de ca seva, la vista vaga, mullada d'indecisions.

Una mota de margalides badava al sol la pal-lidesa de ses floretes afanyoses de llum y vida, com un sanatori de nines orfes en convalescencia.

Per sobre'l poble s'escabellaven fumaroles blavisses encalsades pel ventitjol fret de Tramontana. A fòra vila'ls amel-lers y figueres estiraven llurs formes d'esquelètica nuesa dins les lluminors del mitx dia, com boldrons d'espaumes empedrehits.

Al entrellum guaytava'l bech del Puig-Ros, escambuxat de càrritx, pentinat de sol.

N'Elisabet s'assegué a una butaca, s'estirà la falda sobre'ls genolls, se cubrí'ls brassos ab l'abrich y tombà'l cap sobre'l respaller ab los ulls mitx cluchs.

Un cocó d'aygua a travers dels vidres reflectia'ls raigs solars en el cel ràs de la cambra belluganthi flors de sol.

Y tornà pensar en n'Amador, aquell jove simpàtich qui antany durant una *tournée* de vuyt dies s'era fet interessant fins esdevenir-li necessari. Després li havía escrit, y ella—qu'havía de fer? no li devía atencions? havía de paréxer grossera?—li havía contestat, iniciant una correspondencia qui prest se trencà per mor de sa malaltia, dexantla en *descubert* ab n'Amador.

Borrosament atravessà sa memoria tot aquell lapse de temps y formulà un dubte: «Si escriuré ò nó?» però la peresa y la debilitat de la convalescent venceren y se resolgué per la negativa tot justificantla: «Després de tant de temps ja no pensarà en mí!» Llavores sentí frissor d'estar bona de tot, de rependre la normalitat de sa vida, de sortir a passetjar, de veure *l'enamorat* encara que no anàs «bruxada per ell» (com havía dit a n'Amador), de menjar garballons...

La cambra tornà vermellosa... després blava...

S'era condormida.

Passaren dos mesos. La convalescencia seguía penosament ab returades y qualque mica de reculada.

En la tebior dels dies soleyosos sentía dins l'aturdiment de son organisme una especie de crexensa fisiològica, multiplicament de cèlules qui pessigolletjava son sistema nirviós en afanys de jovenesa, y la jove s'amarava de la bondat de la tempura embevent la dolsor dels dies quasi primaverals; però una mica d'esfors, un poch de fadiga, una miseria d'enfredoriment, la retien obligantla a fer llit un dia sencer ò dos ò tres, fins que's restablía la normalitat de sa convalescencia.

Com sufria sa jovenesa esburbada y trullosa!

En les hores mortes resava... y somniava, texint quadros de ventura ò de dissort, y si per ventura l'imatge de n'Amador s'estergia dins les terbolenses de son remembrament, la mirava ab simpatia fins que'l vol d'una mosca, un siulet ò una veu esbarrada, una conversa de dònes en el carrer, la visió del bech del Puig-Ros, qualsevol futesa, li esborrava totalment aquella imatge, y s'afonava en l'immovilitat del no fer rés, experimentant una fluxetat de dolsura voluptuosa.

A la darreria del Mars sa convalescencia s'accentuà francament. Els dies eren més dolsos, ses potencies animiques més clares y ses funcions fisiològiques més normals. Ses galtes s'animaren ab color tèbia de flamarada y sos ulls verdosos, de fulla bronyida d'olivera, reflectien la joya y la potencia de sa jovenesa resurgent.

Ovirava sa malaltia com un recort emboyrat de llunyania y relligava l'*abans* ab l'*ara* per sobre aquell boci de vida inconscient.

Era el dilluns del Ram.

El temps anava alisot. Bufava la tramontana masella d'emanacions salobroses.

El firmament, ensostrat de nigulada baxa, formava un immens canó de foradada, obert a Mitjorn vers hont s'estenia una planura infinida.

Un carril de núvols tornassolats, de saim y nacre, atravessava la clarura del entrellum mitx-partintla en dues mars lluminoses: la de sobre, de satí ab pinzellades coralinoses; la de sota, pàl-lida, estratificada de grisors. Part damunt s'hi badava la gran vela nigulosa, negrenca, rivetetjada de sol.

La convalescent era beguda pel misteri de la llunyania diàfana, y en sos anhels de deslliurament, els ulls plens de claretats, se sentí embargada de tristesa subtil, fonedissa, com la d'una anyoransa vagarosa.

Les oronelles silencioses ziczaguetjaven l'espay.

De la costa propera arribava l'udol sort y rogallós de la mar cinglada per la Tramontana.

L'hora-baxa queya.

Dins la vila grisa hi flotava el rodar trist dels carros de feyna, el caminar balder dels foravilers qui se retiraven, la xerradissa dels desenfeynats. Qualque gall se despedia olimpicament ab son cant d'estridencies fades.

La jove anava a recullirse.

La cambra era blanca y clara, suaument invadida de penombra.

De sobre un canterano prengué un tassó gran de llet bevéntsela a glopets. Un tel blanquinós accentuava la polidesa de sos llavis com un mitx-riure blanch.

Cop-en-sech entrà dins la cambra el germà menut: «Jès!» Dexà una postal sobre'l canterano y fugi corrents.

Era d'*ell*. Semblava un telegrama: «Sabidor de la seva malal tia, desitx *ansiosament* tenir noticies de vostè.—Amador.»

La jove experimentà una emoció dolsa; alleugeriment d'un pès, la fexugor del qual no sentia abans; una especie d'estirament dins el repòs, qui fa semblar qu'un estava cansat: «Pensa en mí!» y un afalagament de caricia de seda li corregué per tot el còs.

Se colgà sense cloure les persianes.

La claror s'esmortuhia; la penombra anava en crexensa.

Dins la lluua d'un mirall s'hi reflectien les tonalitats de la clarura mitjornenca bronyides de suavitats crepuscolars en dolsa gamma de matisacions.

D'aquella coloració somiosa, la imaginativa de la convalescent en fabricà un món de idealitat imprecisa qui l'amarava de xalament, sense desitxos ni violencies, mullada de quietesa.

Y dins aquella apacibilitat vegé, ab mica d'alarma, estergirshi tres siluetes borroses que reconegué intuitivament: La del seu germà gran, dos anys major qu'ella, ab qui, de petits, havia jugat fraternalment a noviys y qui, durant la malaltia, s'era portat ab

miraments de tal.—La del enamorat qui desde nin li corria derrera, malgrat les entremaliadures d'ella per espolsàrlose de demunt; car no «anava de festetjament»; y aquella fidelitat, anch que a voltes la trobàs embafosa, li produhía admiració y agrahiment.—Y a lo últim, tota esfumada, la silueta d'aquell intrús qui perillava esdevenir element de pertorbació, però que li havía fetes fruhir sensacions insomniades, misteriores, plenes de la sugestió de lo desconegut.

«Demà li escriuré,—pensà.—En mitx de tot, es simpàtich y... pentura no'l veuré pus... ò a lo més de rampellada!»

Tocaren les set. Fòra de la cambra sentía'ls batechs acompassats d'un rellotge qui imperturbablement esmicava'l temps.

Tot restava encoxinat de fosca.

Pujà sa mare. Sobre'l canterano encengué una animeta ab tornallum de llauna qui, tot servint de ventalla a la jove, havía permès a sa mare matar, feynetjant, les vel-lades lentes y doloroses de malaltía greu. Aleshores, el reflex se dibuxava sobre la blancor de la paret, al costat del mirall, formant una hortensia de llum qui's balancetjava irregularment com una pèndola anormal.

La convalescent, en molla passivitat, surava dins penombres blaves. Clucava'ls ulls voluptuosament, embadalida per les vaguetats esborradisses d'una visió interna, y desiare'ls obría per contemplar la flor lluminosa.

El blè congriava cremalló, minvant la potencialitat lluminica. La cambra era una mar d'ombres rissades de fosca.

La hortensia de llum se metamorfosetjava. Ara li parexía una tallada de safetnària vista contra-claror. Clucà'ls ulls una bona estona; quan los tornà badar, tres copets del reflector, accentuaven tres grums de fosca sobre la superficie lluminosa donantli aparensa d'una gran flor de favera. La claror minvava y la flor s'era convertida en una papallona sinistra... Després, en una testa de mort flotant sobre un llach de bellumes.

El cap-de-mort se desferrà y llenegant de costat per la paret,

sigilós com un tallanassos, anà a identificarse ab lo cap de la jove. Tenía'l cap de canavera! Era morta! Jaya sobre una tela de llatra texida ab brins de lluna, mostiys, groguenchs, com tires de pell de cadavre; y'l *tec tec tec* del rellotge resplandía dins son cor ab renou de buyt esparverador.

Un a cada banda del llit ploraven el germà y l'enamorat, y ella ab veu llunyana qui 's trencava a flor de llavis, les donava coratge sense convicció: «Beneyts! No veys que somiy?»

Dins la mar d'ombra llambretjant, qui tot ho embolcava, s'aplegaren dues bellumes y formaren un ull; després altres dues y formaren un altre ull; tots dos minúscols, orats, vidriosos, fascinadors; y ella les conexía y la cridaven y la xuclaven ab sugestió d'abisme.

Un llambreig livit dibuxà un perfil conegut en torn de les ninetes. Ah; si! Era *ell*, n'Amador, qui la s'en volia portar dins una barca de lliri mostiy p'en mitx de les bellumes tenebroses: «Vina! Vina!» y sos ulls s'engrandien, s'humitetjaven, tot saturantse de dolsura: «Vina! Vina! Amada meva! Hermosa meva!»

Ella volgué mitx-riure, però a la cara no hi tenia nirvis, no hi tenia músculs, res més qu'òssos qui se constrenyien en un arrufament galvànich.

El germà y l'enamorat ploraven: «Beneyts! No veys que somiy?»

Ell la cridava: «Vina! Vina!» més ella no's podia moure.

Temptà un esfors suprem: «Deu meu!...» y la llatra de brins de lluna tornà negre, el bellugueig de la foscor s'estingí, tot s'esborrava y ella s'afonà dins una pura tenebra iners, buyda, caòtica.

Lo endemà el temps era rúfol y ploviscós. Per la Serra llenegaven boyres arrossegadisses; la planura s'allunyava com una remembransa; la vila era tenyida de Quarêma.

La convalescent se llevà gran-diet y se sentí oprimida per la grisor diurna. Ella esperava un bell jorn!

Guaytant dins el jardí a travers dels vidres, afinà un botonet de farsèdia, el primer, qui en un frissament de viure, s'era desclòs entre la lluyta del hivern y la primavera; y aquell símbol de resurgiment feu be a la jove, dexantli, non-obstant, una agre-dolsor de mitx-riures y de llàgrimes.

«*Li* hauré d'escriure!» pensà.

Y li escrigué, contantli qu'havia sufrit dos mesos de malaltía dolorosa «molt dolorosa!» y que ja'n corrien tres de lenta convalescencia; que ara, gracies a Deu!, millorava molt y ja anava per bona... Que li agrahía l'interès que's prenia per ella... Qu'anyorava aquells dies d'antany...

Se fadigà una mica. Prengué un tassó de llet. Rebé una amiga. Se distregué.

Defora, llunyedà, se destriava el bech del Puig-Ros, escambuxat de brusca, pentinat de grisor.

II

Refermaren la comunicació epistolar brufada de reticencies, interrogacions y admiracions. Lo de sempre: un idili nou ab mol-los vells.

N'Amador, malgrat els seus vintisset anys, experimentava per primera volta ànsies inquietes, perennals, com les perennals inquietuts de la mar, qui s'intensificaven en esperar lletra d'ella fins a produhirli en el baix-ventre una forta sensació de vacuitat.

En de-dia, obsessionat d'ella, la *veya* tota sana, ab l'esguart plè d'humitats, els llavis vessant mitx-riures, les galtes de satí-rosa, els cabells de seda, gallarda, jonquívola, auriolada de bonesa; y de nit la somniava dins una radiositat indecisa, plena de sugestió.

Y poch a poch se concrecionà dins l'esperit del jove un desitx imperatiu, de gelosia persistent qui'l pessigava ab encarnatjament

de tortura: el desitx de revèurela y conversar ab ella y bèureli l'esguart.

N'Elisabet, per son cayre, se sentía intrigada per aquelles relacions de contrabàndol, fruhía la voluptuositat d'aquella cosa secreta com en les llunyanes bel-lendines de colegiala cap-de-bandolina, y s'abandonava peresosament al ritme sugestiu de la il-lusió.

A mitjan Abril ella insinuà, per carta, que prest aniria a Ciutat y... li enviava un *pensament*.

N'Amador tocà ab lo dit el cel. Li preguntà, quin dia? y ella contestà tot-d'una indicant fins-y-tot l'hora del tren.

El vespre abans, el jove fou près de desvel-lament y mala-jeya, y quan se condormí, ja de matinada, encara somnià en ella.

Se llevà dejorn y partí abans d'hora. L'impaciencia l'esmicava.

Feya un bell jorn de primavera. El Llevant estava empolsinat d'argent; lo reste del horitzó, clar com una mirada d'infant.

Tot era vert. La terra exultava sota un mantell de verdor jove y fresca talment una esperansa de nina adolescent covada per l'esguart del sol abrilench, també perfumat d'adolescencia.

Tor era ressorgiment, ufania vital, esclator jovenívola. Adhuch les montanyes agegudes peresosament dins l'entrellum oferien turgencies vagaroses y enrodoniments de maternitat.

El jove se rebetjava dins la delicia matinal, plè de jubilacions, pres de frissors ubriagants.

Prest *la* veuria! y encobehit d'esperanses, son pensament voleyava inconstant, esbocinat, subtil, en somniositats opalines.

A la partida del tren, n'Amador sentí alleugeriment d'esperit com un aerioplà qui amolla lastre,—*Córre, vòla, sus!*—y un bon tros abans d'arribar a la estació d'*ella*, ja estava abocat a la finestreta, tot anhelant, la vista àvida, ab una sensació d'axutor a la boca.

N'Elisabet era al *anden* vestida encara d'hivern y era... tal com ell l'havía somniada. Se sentí près de torbació, circulà per sos nir-

vis un calfret bascós com si li esdevengués un defalliment de baticor; mes, quan ella'l reparà y sos esguarts se toparen, l'esperit del jove reaccionà. Una baverada de satisfacció li tenyí instantàniament el rostre de carminositats pudoroses. Y ella que li mitxreya picardiosament demanant si hi havia lloch dins el cotxe!

—Sí, sí! Múntin!—

Obrí la porteta y li allargà la mà per aydarli.

—Gracies!—

Ab ella venia sa mare. Hi hagué mica de presentació. Després els dos joves s'assegueren un enfront del altre com a la *tournée* d'antany.

Ellà li contà tot el procés de sa malaltia, les vicissituts passades des que no s'eren vist, noves dels demés companys de *tournée*, y poch a poquet s'aillaven dins la intimitat confidencial del *any-passat*, aquella intimitat qui les feya parèxer noviys, tan golafrement ensaborida per n'Amador.

La mare becava deliciosament.

N'Elisabet deya qu'havia tingut el pressentiment de vèurelo aquell dia y que n'estava ben contenta. Ell també n'estava contentissim y li esplicava l'afany de vèurela, dient que la seva imatge era l'única pinzellada de color dins la grisor de sa vida, l'única nota jubilosa dins la monotonia de sa existencia; y sa veu esdevenía calda, tota vibrant de sentiment.

Ascoltant aquella quasi declaració ab un fons de complacencia intima desfressada d'ironies benevolents y una mica emocionada, ella l'esguardava com qui contempla un enigma, y sos ulls llambretjaven picardies femenines.

El temps llenegà com una exhalació.

A l'arribada'l jove les acompanyà fins a ca'una tía d'ella.

N'Elisabet encara no estava be de tot: caminava molt lentament y un no-rès la fadigava. Just venia per veure'l metge. Se'n tornaria l'endemà y no era probable que se vessen fins allavors, però... s'entornarien plegats. Arreveure!

A les dèu passes, n'Amador se girà derrera. Ella mitx-rient el despedía ab la mà.

L'hora-baxa, n'Amador amarat de benauranses *reparà* que l'arbreda urbana rumbetjava pompes primaverals.

Sobre la ciutat l'atzur del firmament negretjava de velzies, folles, erràtiques, resumint totes les entremaliadùres de la diada en l'esbojarrament de l'hora-baxa. A remolins esquexaven l'espay d'arpegis estridents com fugues bronidores de *semifuses* ò se desfeyen en giscladissa d'alegria selvàtica, per més tart arredossarse, piulant dolsament, dins les encletxes y crulls filigranats dels archs-botants de la Seu. Formaven una gran plana de música viva, ab notes autofòniques, moventse alloure dins la unitat del Ritme Suprem.

El jove seguí fins a la *Riba*. Son pensament tot embegut d'*ella* se perdé dins les vaguetats sugestives del crepluscle, bressolantse com una gavina sobre la bronidissa ondulosa de les aygues.

Quan se retirà,'l cel se mullava de celistia, les aygues fosforetjaven en pessigolleig de fosca lluenta, l'horitzó s'anyorava dins la suavitat melangiosa de les llunyanies.

Se'n tornaren plegats.

—Ja està llest de feynes?—li preguntà ella dolsament irònica.

—Nó; no encara... y vostè?—

N'Elisabet s'envermelli lleugerament, l'embolcà dins un esguart picardiós, y respongué:

—Jo tampoch: les acabarèm p'es camí.

—Me sembla qu'es temps me curtetjarà, però l'aprofitaré tot quant puga.—

Comensaren a *aprofitarlo*.

L'*anden* bollia y sa remor era esquexada per les estridencies axordadores de la marxanderia ambulant: *Cacuets y vellanes!* Era un crit sèch, just dues martellades bessones sobre la cabota d'un clau aficat de tot. *Gaceeetaaaa!* D'un timbre agut com una picada

de moscart. *Los Sucesos, A B C, Nuevo Mundo!* Ab veu arrossegadissa, abaritonada, suanyant ayguardent. *Guyes y sabó!* Rogall de nina secallona. *Fresqueee!* En cromatismes descendents de soprano a baix. *La Tarde!* Veu de pollastre, mitx-figa mitx-raim.

L'oratjol feya tremolar les fulles dels polls-blanchs. Els tocatardans arribaven pantatjosos.

El tren partí.

Dexaven enderrera les construccions urbanes, y'l monstre de ferre sortía a camp-ràs llansant un bramul de llibertat com una ironia a la serra immòvil, ajeguda devant dins la llunyania, just un altre tren fora-forja, retut, mitx desfet, en ruines acaramullades.

La mare restava admirada de la intimitat dels dos joves, tota inquieta y mal-a-pler, fulgurant mirades de malfiansa qui arribaren a excitar la nirviositat de sa filla.

N'Amador no hi parava esment. Embegut de la presencia d'*ella*, li xuclava l'esguart, s'amarava dins la claretat de sa mirada y xalava de benauransa, com el tamarell qui reculleix el vapor d'aygua flotant dins l'atmòsfera seca y s'amara d'homitats voluptuoses.

—Ja arribam!—

El tren s'aturà. Una veu espallissada nomenava una estació. N'Elisabet havía de devallar!

Se despediren. Ell restà a la finestra fins que la pogué veure. Després se va asseure abatut.

Al cap d'una bona estona guaytà. El tren corría per dins una garriga morta. Un cà esperitat l'encalsava lladrant furiosament.

Sobre el *Teix* hi planava una massa nigulosa com un block de marbre vetetjat de rotjors. El sol s'hi amagà derrera despedint cascates d'ocre lluminich qui invadien les fondalades de la Serra ab esplendorositats d'apoteosi.

—Petra! Un minut!...—

Aquell vespre el toch de la *queda* sorprengué n'Amador sobre

el terrat de ca-seva, la vista perduda dins l'immensitat de l'esperansa polsada d'il-lusió.

Els camps florits embaumaven l'ayre d'emanacions primaverals; els grins, ascetes de la nit, psalmodiaven monotonies de dolsor estrident; dins un sementer brollaven cants de guàl-lara com clapoteig intermitent d'una font de sonoritats.

La vila s'agombolava dins un jas de reculliment, abrigada de remors quietes.

El jove seya a un pedris, el còs tombat cap enderrera, el betcoll reclinat sobre la parabanda. Fitorava l'ignot del espay; després aclucant els ulls s'afonà voluptuosament dins una pura tenebra de fosca y de silenci plena de dolsors embriagants. Quan los torná badar, el firmament s'era girat rodant cap *avall* y formava un occeà de celistia qui s'estenia misteriosament *a-baix* d'ell ab solada de grumellons de llum. Y ell restava sospès en una regió d'inconsciencia, abocat sobre la buydor immensa, contemplant aquella mar estranya, ullprenidora, qui convidava l'esperit a deslligarse del còs, abandonarse y dexarse caure dins la quietesa dolsa. La vista fita, enlluernat de fosca, li semblà que moral-moral la terra s'engrandia y el firmament s'allunyava, s'allunyava! L'horitzó s'encongia y ja no més aguaytava l'infinit per un forat de lluerna, per un binocle al enrevés, vejent la nit buydada dins un cocó plè d'aquella celistia dolsa, de llet y claror, ab solada de grumellons de llum.

III

L'entrevista se repeti en anàlogues circunstancies.

En la correspondencia entremitja *ell* li havia demanat el *retrato*, primer timidament, després ab insistencia calda, vibrant, per últim casi ab exigencia, y si be de primer entuvi *ella* havia refusat, al capderrer sa esquivor par que se fos aximplida fins a no donar

ja més escusa que no fiarlo al correu oficial y preferir enténdrese de paraula. Quan se tornaren veure, n'hi dugué dos de distints per tal que n'escullís *un* y ell «per no haver de triar» els volgué tots dos. N'Elisabet... *s'hi resignà.*

Per què? Havia arribat a entendre—y no era precis cap esfors—que'l cor del jove bullia de passió qui, si encara romanía resclosa, perillava esclatar prest y desbordellarse ab impetuositat de cràtera volcànica: *veya* el sentit d'aquella frase estranya: *estich enverinat de tu* qu'ell li havia escrita y qu'ella l'havia presa per una hipèrbole de mal gust; però, què fer?

L'ingenuitat curiosa l'empenyía vers l'ignot d'aquell misteri, la malicia femenina l'embolcava de reserva expectant, y la reflexió li aconsellava decantarse y fugir cercant redós en l'estimació vella, de llisor fisiològica del seu enamorat.

Era un enigma indesxifrable a ella matexa. Contestava a les cartes del jove sens amollar penyora, sempre trullosa com una oronella. Les lletres eren grises com un cendrer, però desiare hi espurnetjava qualque caliu tot ablamat, flametjant, enlluernador.

Invadida de nous sentiments, no havía tengut coratge per analisarlos y definirlos ab precisió, y en les hores de lleguda, quan se trobava cara-per-cara d'aquell misteri, no gosava esplorarlo resoltament, ans prefería escrutarlo desde'l llindar, velada de vaguetats, com una esfinx qui escruta impassible'l misteri august de les solituts y se digna rebre homenatges d'adoració muda a travers de la llunyania.

En plena canicula rebé d'*ell* una lletra ardorosa, a la vorera de mar. La hi porta de la vila son enamorat. Era prop de mitx-dia, però no la lletgí fins després de dinar, completament sola, recolzada sobre una miranda ombretjada de tamarells.

A un costat s'estenía la mar tranquila com una concentració blava d'ires dormentes; al enfront, les muntanyes de Llevant esfumantse dins la disolució de la llunyania; a l'altra banda, la planura

inundada de vivors trèmoles de llum en una mar de trasparencies rutilants.

Su baix, dues gallines pantatjaven arredossades dins l'ombra, immòvils sobre una cama, les ales mitx-desplegades, el bech desclòs, un ull encortinat y l'altre al aguayt; papallones blanques, color d'arena, boyetjaven baix-baix, mandrosament; llunyet, un remat de bous *prenint el sol* lluien ses grans còrpores d'or, estúpits, concirosos; dins les fulgors de la planura voleyaven *bruxes* de calcida, indecises, esvahidisses, com pensaments de glassa. Al horitzó marítim s'hi dibuxava una vela, al horitzó terral un glop de nacre.

N'Elisabet lletgia en mitx d'estridencies de xigales, remoreigs de tamarell, ronquets de la mar, sinfonia d'echos d'una veu qui li deya ab ardors selvatges: *T'estim, anyorada meva!*

Y ella, l'estimava? Era el primer pich que s'atrevia a abordar aquell problema, empesa per una forsa inconscient qui se concrecionà dins la laxitut de la mitx-diada y de la digestió.

Va esser embolcada de somnolencies.

Dins el chaos de llum, vegé en el fons d'una bardissa l'imatge del enamorat qui de nin li corría derrera, enlluernat d'ella, contemplatiu, com una granota enamorada del sol; y flotant a l'altura de la carena esborradissa de les montanyes, l'imatge de n'Amador l'aguaytava avariciosament, selvatge, la vista famolenca fita en ella, com un riffeny qui contempla y acaricia la possessió d'un fusell nou. Y l'imatge del extern era més atrayent y sugestiva, però, tota misteriosa, li feya por, dementre que l'altra, blana, dolsa, devota, li inspirava la confiansa y familiaritat de cosa coneguda.

Ella no n'estimava un ni altre. L'afany ansiós qui tortura el cor de delicies, la retensa absoluta y exclusiva a un'altra persona, l'amarament del estimat, la disolució y anul-lació del propi esser dins un altre esser, no les conexia. Era jove y bella, y les adoracions eren homenatges deguts, qu'ella tenia *dret* a exigir a cambi d'un sentiment de simpatia vers els dos joves. Havia confusa la

benevolensa ab l'amor, però ara, ab endevinació intuitiva, veya que no ho era.

L'amor! No essent més que un medi pera assolir el matrimoni, per què aventurarse dins les incertituts del amor d'aquell desconegut? Per paga se presentava ab un selvatgisme, ab una indomabilidat, que li feyen por! Per ventura no era millor l'apacibilitat rutinaria y monotònica del enamorat ab la que ja s'era connaturalisada, fentne'l preludi gris d'una existencia també grisa?

Son esguart distret seguia la rotació d'una bruxa fins que se perdé dins l'escambuxament d'un tamarell.

Nó, no era hora de dubtar! Seguiría ab l'enamorat y rompría de tot, violentament si mester es, ab n'Amador. Però aquexa resolució esquexà quelcom dolorosament en les més intimes pregoneses de son sér. Sentí una pietat immensa per *ell*, un gran penediment d'haverli donades esperanses, d'haverlo *enganat*—aqueix era el mot exacte—per un passatemps de vanidat egoista, per *coqueteria*.

Aytal pensament la feu empeguehir de sí matexa.

Malgrat tot, li escriuría insinuantli una entrevista, y de paraula, ab compassió real y amor fingida, el desil-lusionaria. Y endevinà que matar il-lusions era cosa cruel, era ofici de butxí.

Si no l'hagués conegut!...

A l'ombra d'una roca raurada per les ones, un mariner preparava la minestra.

La vela del horitzó s'apropava: el glop de nacre s'era esvahit.

Dins la planura, papallones, bruxes, pampelloles, fulgors rutilants...

Tot lo dia pensà en n'Amador, com en persona amiga qui suporta una desgracia.

L'hora-baxa, el seu enamorat l'enutjà sense sebre per què. El trobava fat, nial de gracia.

Una de les amigues de *tournée* li mostrà una postal rebuda de

n'Amador ab motiu de la seva festa onomàstica, l'Assumpta. Era «monissima». N'Elisabet en tengué disgust.

Un mariner, ab timbe de corn cridava l'atlot de barca qui nomia Amador, y dins la solemnialitat del hora-baxa, sobre la coloració fantàstica de la mar llisa, retrunyia el nom obsessionador multiplicat pels echos de la plaja: *Amadooooó!...*

Aquell vespre la jove, tota agitada y nirviosa, somnià confusament pampelloles convulses, planys de tamarell, tenebres sanguinoses, una esponja axuta, bruxes aperduades, rates-papallones, gemechs vius dins la mar morta, un corn qui a flor d'aygua cridava: *Amadooooó!*

IV

No se veren fins a l'entrada del autumne.

Ell li havia escrites varies lletres ardoroses, de les quals, unes, sols no sabé si eren arribades a la seva destinació; altres, havien obtenguda una resposta enigmàtica y sospitosa.

Però ell esperava! «L'esperansa es la vida»—li havia dit ella en una de ses cartes, y n'Amador s'aferrava a n'aquexa afirmació qui, per sa provinensa, semblava una promesa.

L'esperansa! En aquest món es la felicitat matexa; el sol y la llecor de la vida qui la fan germinar en florida de belleses y bondats.

Y la vida del jove era perfumada d'esperanses!

Desde'l terrat de ca'seva, destriava'l bech del Puig-Ros qui guaytava sobre'l poble d'*ella*, montanya amiga perque estava prop d'*ella*.

Els hora-baxes, dins l'acromia crepuscolar, sovint s'ensensava ab l'esguart perdut vers l'horitzó d'aquell endret.

Prop de la vila, en el fons d'un regueró, jeya'l cementeri baix d'un turonet ab corona de talayots.

Durant aquelles hores augustes, de místich reculliment de la natura, ab horror de visió nocturna glapia'l misteri històrich d'aquells dos geroglifichs—*els talayots! el cementiri!*—compendi abreviat de la historia del seu poble, del seu passat ancestral, plè de boyrositat y grisor y monotonía, sellonat de petiteses humanes, llampechs de temor y esperansa, d'alegría y dolor, d'amor y odi.

L'entrellum s'esborrava en dolsa difuminació, y dins l'apagament visual sentia desvel-larse una potencia nova, com una sobrevista qui pasturava a-pler dins l'aclariment d'un món a venir surgits allà-de-llà'l present y la llunyania, tot caòtich, hiperbori, embaumat d'amor; y'l *veya* engrandirse en ondes concèntriques d'illusió en torn del bech del Puig-Ros. L'ultra-sguart se sefractava en el cayre de la montanya endevinada, tot esbrinantse en efusió amorosa y anant a caure sobre'l poble d'*ella*, sobre ca'seva, sobre *ella* matexa, circuintla de llumenaria y de visibilitat.

En aquell embadaliment, el dia s'aclucava sota la immensa pipella de la nit escaldada de crepuscle.

V

A la derrería del Setembre, n'Elisabet insinuà una entrevista a la *capelleta de Bellver*, «a les quatre del capvespre.»

N'amador estranyà la laconicitat de la invitació, però sense ferne gran cabal. Males quimeres poques, acudí a la cita acariciant projectes de regularisació *definitiva*.

El temps era estirat, l'atmòsfera vibrant de puresa, l'horitzó sense llunyanies, el cel d'atzur turquí.

Enfront de la mar, sobre'ls fils de la xerxa telefònica s'hi aplegaven esbarts d'oronelles giscant trullosament, com una pauta mu-

sical de notes vives y desbaratades. S'atepien, s'apilotaven, el cor petit d'inquietut, afanyoses y temoreques, xalestes y malencòniques, viverones d'espectació y quimera, trémules de febre emigratoria.

Hi havia llebetjada.

Partirien les emigrants? Cercadores perpètues de la primavera, enamorades inquietes del sol, sacerdotisses folles de l'esperansa com el cor humà, s'arriscarien a defiar el vent y enfonyarse dins l'horitzó ignot? Qui sab!

N'Amador prengué ventatja al temps. Rebetjant voluptuosament son esperit dins una fal-lacia d'esperansa, enfilà la muntanyola de Bellver.

En el cim emergia la fàbrica rossa del *Castell* perfumat de mitxevalisme, hieràtich d'antigor.

El vent bronía pessigolletjant l'altura.

La pendent s'acalava fins a mar en ondulacions verdes esquitades de casetes blanques.

Al enfront, el Puig de Randa, lulista solitari; al entrellum, els cims de la serra llevantina com bambolles de pedra esboyrades de llunyania; a mà-squerra, la cordillera del Nort com un graó del infinit; a man-dreta, la mar palpitant d'encisos blaus, enamorada y gelosa. Entre aquexes fites, la planura, paysatge gris, catifa del horitzó, ampla, immensa, delirant de trasparencies.

Su-baix reposava llangorosament la Ciutat, de fesomía arabesca, tota blanca, miniaturada, ab cases y finestres de perfils nèts, com una grapada de daus d'ivori escampats a un cornaló de la badia blava.

Sobre un terraplé bèlich, espallissat d'herba seca, solcat de regates gratades per la pluja, el jove se sentí ple de natura, impregnat de vent, de llunyania, de cromatismes, de flayres boscanes, d'augusta beatitut. Sols sentía l'afany punyent d'atènyer l'esperansa atropellant el temps fins a l'hora de veure n'Elisabet. Y, picada de frissor, sa sanch exultava de jubilacions.

Sa silueta se retallava devora la del Castell dins la lluminor del dia, totes dues petites, insignificants, devant l'esplèndida esclator de la natura.

El temps colava ab indiferencia bruial. El jove, menesterós de moviment, comensà a devallar.

A mitjan coster, amagada dins el pinar com un niu de tórtera, hi trobau la *Capelleta*, una esglesiona moderna, axuta d'estil. Està bastida en lo lloch mateix hont la Mare-de-Deu recreà la fadiga del seu sirvent *St. Alonso Rodriguez* axugantli la suor del front ab drap texit de mans cèliques.

A la banda de la Vengeli veys la pedra hont reposava'l Sant.

Devant el temple s'esten una plasseta circular llivellada sobre la pendent, encortinada de geranis y circuida de pins.

Dins l'esglesieta oberta de pint'-en-ampla, les col-legiales de la *Puresa* cantaven la *Salve* «... *vita, dulcedo et spes nostra, salve!*» Era un chor de veus de cristall qui volaven purissimes dins la gravetat difusa del pinar polsat pel vent.

N'Amador entrà a la *Capelleta* perfumada de teba devoció. Son cor se dilatà en efluvis de felicitat qui s'escampaven dolsament per venes y nirvis, pàl-lit de llavis, animat de color, els ulls engrandits per una visió de *vida, dolsura y esperansa.*

L'invadí un deliqui de ventura, un vessament de voluptuositat bullenta.

Dins l'ambient hi flotava encara'l chor de les nines, y'ls echos del pinar psalmetjaven gravement «... *vita, dulcedo et spes nostra, salve!*»

Un vol de mosques nadaven apaciblement dins el redòs del temple confiades y segures.

Les col-legiales, modestes y vaporoses, crispades de jovenesa, vestides de color-de-cel com un esbartinyol de libèl-lules, s'eren escampades pel bosch sembrantne una clapa de flors cordials.

Ensà y enllà, mitx-amagats per les mates, estols de gent mossona feyen la berena.

N'Amador exí del temple y fitorà'l camí ansiosament.

En el repeu del coster, n'Elisabet enfilava'l tirany acompanyada de la tia y una cosina.

Les ninetes del jove se constrenyeren fites en ella. Sentí una dolsa efusió qui llenegava per tot son esser, el seu front se tenyí lleugerament de color-de-sol, son pit sufrí una lleu constricció qui's manifestà en un suspir opach.

Pensà: «Les he de sortir a camí? ò les esperaré?

Dubtà una estona.

Per una clarura, inconscientment vegé passar un conill peripatètich.

El pinar psalmetjava com un immens asceteri.

Ella pujava ab lentitut.

N'Amador resolgué: «Me té més compte esperar!»

Una ramatxada de vent convulsionà'ls pins com un incendi de flamarades verdes.

La ciutat pal-lidament blanca y la badia intensament blava tremolaven en el fons de la diafanitat.

Les emanacions del bosch embaumaven l'ayre d'olors reinoses.

Dins el caminoy envelat de pins s'hi retallava la silueta amada y'l jove la contemplava ab irradiacions d'èxtasi, ab extremiments de la sanch embriagada dins ses venes.

Ella s'acostava, l'esguardava, mitx-reya.

D'un tros enfora li recomenà discreció picardiosament, posantse'l ventall plegat sobre'ls llavis.

Aytal signe de reserva indiferent en sí, natural y tot, despertà en el jove recels y pressentiments.

A la paret-barana de la plasseta s'hi arrapaven els geranis de vert fadigat, com una esperansa trèmula qui lluyta per viure sostenguda per l'instint de propia conservació.

Sobre'l brancó terminal d'un pi s'hi engronsava un aucell embriagantse de la selvatge voluptuositat de la ventagada.

N'Elisabet y la companya eren entrades a resar.

El jove esperava defora, els ulls plens de pensaments, el pensament difús dins les remors del pinar, dins el buf del vent.

Per un tiranyet passava un garriguer magnífich de dignitat.

Sortint de l'esglesieta, ella tota indiferent s'endressà a n'Amador:

—De quant es a Ciutat?

—De vuy demati. Y vosté?—

Les acompanyantes s'hi acostaren:

—Voliem pujar fins a n'es Castell!...—

N'Amador s'oferí a acompanyarles. La dressera era fadigosa, pel camin-reyal tendrien més bon anar y... la passetjada duraria més!

Partiren. Insensiblement els dos joves se retrassaven.

Ell, esguardantla ab devoció:

—Per qué no m'avisà ab quin tren vendria?—

L'onada d'aquell esguart s'injectava com una caricia dins la dermis de la jove y per un fenòmen de capilaritat psicològica se difonía per tot son esser produhintli pessigolleig de vellut com polsim de delicies.

Peró respongué:

—Vaig trobar que no convenia...—

Sa veu era insegura ab la vacil-lació del qui obra empès per forses contraries.

Anava a matar esperanses, malgrat sentirse atreta vers *ell*, presa dins una malla de misteri, torbada de rodament de pensa.

Quan ponderava ses qualitats ab les del *enamorat*... Nó; treu més no pensarhi!

Ses colors s'eren empal-lidides per la concentració sobre la voluntat de totes ses energies promptes a reprimir l'efusió natural de son cor.

—Per què?—

Ella feu un esfors visible.

Era arribat el moment de tallar, de rompre'ls lligams més ò menys forts, però lligams sempre, qui l'unien ab el jove.

Seguien el camí qui s'enfilava ganya-ganya.

Sobre la Ciutat vagaven esbarts de coloms desfets per les fues del falcó; dins la badía, qualque vela aperduada; a la planura, un esvouvament de trasparencies.

Ella:

—Trob qu'he de rompre les relacions ab vostè.—

Sa mirada era dura; sos llavis se plegaven en una linia crúa y enravenada.

Ell insistí ab calma tempestuosa:

—Per què?

—Perque no puch seguir axí. Totduna que'l vaig veure, es meu co' sentí un immens afecte per vostè y aqueix afecte es anat crexent de llavo' en sà. Però jo estich compromesa: si seguía aquexes relacions, arribaría a estimarlo y seria desgraciada.—

La tivantor del seu posat s'afluxà, restant molla y endolsida com un arch qui engega la satgeta.

Pàl-lida, ferida per un ull de sol ponent, era bellíssima.

El pinar s'agitava ab convulsions morentes. El vent s'esquexava en el brancàm modulant monotonies agòniques.

«Arribaría a estimarlo!... Seria desgraciada!»

Aqueys mots s'eren embotits dins el cervell del jove com un quist morbós.

Y ell qui somniava esser estimat! Fer la felicitat d'ella!

Com un infant qui sorpren el mecanisme d'una jugueta y esvehit l'encant la rebutja, la tira, la potetja; axí n'Amador devant d'aquella revelació nèta d'ella, l'envolcà dins una mirada d'amargors indexifrables, trempades d'odi, de despreci, de fàstich, de llàstima.

En la boca de la jove, ara s'hi amagava un mitx-riure trist, de

resignació fatalista, y ell reparà que li mancava un caxal.—Com axi no se'n era adonat abans?—y ab veu qui malgrat tots els esforsos no arribava a esser tranquila, li contestà:

—Vostè matexa!—

Ella se disculpava. Volia esser amiga d'ell. Si dins la monotonia de sa existencia esdevenía qualque fet estraordinari, n'hi donaria compte... Que no conservàs mal concepte d'ella. Oh! D'axò n'hi sabría molt de greu, moltissim!

—Què té que veure'l concepte que de noltros puga tenir un estern? No mos dona ni mos lleva rès!—

Parlava ab una fredor cruel y amarga mirant el llunyedà.

—Oh! Es que vostè no es un estern per mí,... ni ho serà may!—

Fingía? Era sincera?

Sos ulls vibraven d'inquietuts infantivoles, per ses galtes corrien fugacitats vermelloses.

Però l'encantament romanía trencat. El desengan ab la cruel brutalitat dels fets acabava d'esvehir el misteri d'amor qui feya més d'un any nodría'l cor del jove ab dolsures infinites. Y ses ninetes dilatades semblaven encalsar l'encelament de ses il-lusions, arrossegades pel vent dins la profunditat turquina del espay.

Encara una bufada de llebeig espolsà'ls pins en un últim espaume de tristesa y desolació.

El sol declinava engarlandant el Castell de malenconies autumnals.

Tres aucells, ab vol coix, esgayaven el firmament anant a cercar redòs.

Els vidres d'una fàbrica reflectien el sol morent ab aparenses d'incendi.

La Serra s'endolava de tonalitats moradenques.

El Ponent s'era rovellat.

. . . . . .

. . . . . .

N'Amador devallà tot sol.

Dins un suspir tot dèbil s'esbravà l'últim perfum d'aquell somni.

L'esbart d'oronelles no hi era: havien emigrat atretes pel misteri fascinador de regions ignotes.

El fullàm de l'arbreda se secava y queya!

Era l'autumne,'l missatger dels frets hivernals qui embolcava la natura ab son gran alè de tristors.

La tristor de les coses qui se 'n van, de les coses passades!

Octubre de 1910

DISCURS DE GRACIES

de D. Miquel Roger y Crosa

SENYORA:

DAMES Y CAVALLERS:

Enguany, com sempre, y per ventura, la legió de concursants es estada ben nombrosa.

Oh, si poguessim inquirir els preparatius d'armes intelectuals y desentranyar el texit d'ilusions que forja l'ideal batalla! Si la descripció minuciosa dels antichs cavallers y de la manera com s'arreuaven abans d'entrar en llissa, ens causa gran plaer, major encara'ns el causaria'l seguiment dels poetes qui corren per florestes y boscatges ab fretura d'emmirallarse en les riques fontanes de Castalia y d'Hipocrena sugestionats per les maravelles de Teòcrit y Virgili, ò be s'encanten davant la mar clàssica ab llur mirada plena d'atzur. Acompanyantlos en el suau pelegrinatge, contemplariem els monuments y costums de nostra Patria, y, sens dubte, en l'interior d'una llar, ombrívola ò rienta, la nostra fé s'avivaria ab la lectura del llibre excelent, y la dicció del nom sagrat de Jesús ens obriria un món de sublim poesia.

Sobtant els creadors en llur encantament y ilusió, ens plauria la descoberta de galans qui sospiren per exalsar al soli d'honor la damisela de llurs pensaments, humils artifechs als quals el galardó de la victoria pot afranquir el caminal de llur vida, artistes

consumats que glatexen per abastar la preuada investidura del mestratge.

Mercés y molt grans els sien donades a tots ells de primer entuvi, car, al llensarse ab coratge a la nobilissima lluyta, demostren tenir posada bella amor a la forta institució dels Jochs Florals, bressol de nostra renaxensa.

L'esplendor ab que's galeja'ls triomfants no pot esser més falaguera. Dignitats altissimes, estrènues personalitats, mestres invictes, axò es, tota la flor de la ciutat, els acull ab palmes y llorers, gojosa de rumbejar protecció per la festa capdal de nostres lletres.

Les meves paraules han de significar, donchs, l'intensa gratitut que arreu palpita, al veure ajustats en conjunció bellissima, per virtut de la poesia, tots els elements vitals de nostra Patria.

A la damisela qui, enlayrantse per sobre de la multitut, ostenta sa bellesa y gentilesa y en el mirifich reyalme dels poetes regna sobiranament, no sols gratitut, mes veneració havem de tributarli.

Y a vosaltres, dames y cavallers, genuina representació de la Catalunya forta qui treballa ab voluntat quan del treball es hora, qui cerca, en els moments de repòs, el dolcissim refrigeri del art, a vosaltres, mirall de norma, aubada gloriosa de la Patria somniada, al remerciarvos en nom del Consistori per la vostra assistencia en aquest festival que han de cloure mes paraules, per no estroncar ab el meu prosaisme l'entusiasme fructifer de que esteu arborats ni matar en flor el vital estimul que de les fruicions estètiques sempre'n segueix, us diré lo que de sobres sabeu, lo que enjoya nostre cor, us diré que la vitalitat espiritual catalana es avuy dia tan potenta que, per sa propia virtut, esmicolarà trabes, salvarà esculls y crexerà ufanosa, anch que sia castigada per vent geliu y devastador.

Anys han passat en que'ls Jochs Florals de Barcelona, columna d'intelectualitat catalana y antorxa viva d'ideal patriòtich, trontollaven sots la pressió d'un clam depriment y negre. Anys han passat en que l'ànima nacional semblava adormida, si no abatuda.

Llavors, els catalans de cor y de seny s'aferraven a la tradicional institució per respirar consol y rependre forsa, talment com el gegant Anteu tocava la terra per recobrar vigor.

Mes, ara, admirats de la labor meritíssima de la Diputació de Barcelona qui estreny llassos de germanor y crea l'Institut ja gloriós, tremolosos encara del triomf assolert per l'Orfeó Català, integrament satisfets de la set d'estudi y de l'acumulació de tresors espirituals ab que apareix, brillanta, la generació novella, no podem menys d'entonar un himne d'optimisme.

Quan encara la nostra llengua no ha trobat entrada en els centres docents espanyols, la Sorbona l'admet a mans besades. Quan la majoría dels catalans han de llegir les noticies del món en llengua estranya, un bràs d'Europa, de l'Alemanya exit, efusivament pren la dolsa Catalunya y l'enlayra y dignifica perque totes les nacions més avensades l'ovirin y respectin.

Oh, estimadissim doctor Vogel! La publicació del diccionari català-alemany ha promoguda y enlayrada una ona d'agrahiment, tan forta, que tothom ha sospirat de goig y de plena satisfacció al vèurevos assegut en el sitial honorifich de la nostra terra. Per aclamació, heu près estada entre'ls princeps de les lletres catalanes. Deu benehexi la vostra labor qui tant nos honra y enalteix. Vos podeu dir ben altament, ab noble orgull, ab pura joya, que haveu conquistada l'estimació de tot Catalunya.

ANUARI

DELS

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

1912

CONSELL DIRECTIU

Francesch Matheu, *President.*
Angel Guimerà, *Arxiver.*
Joaquim Cabot, *Tresorer.*
Domingo Martí y Julià.
Carles Pirozzini y Martí.
Joseph Puig y Cadafalch.
Lluís B. Nadal, *Secretari.*

MESTRES EN GAY SABER

† VÍCTOR BALAGUER, *proclamat en 20 de Juny de 1861.*
† GERONI ROSSELLÓ, *proclamat en 4 de Maig de 1862.*
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS, *proclamat en 3 de Maig de 1863.*
† MARIAN AGUILÓ Y FUSTER, *proclamat en 6 de Maig de 1866.*
† JOSEPH LLUÍS PONS Y GALLARZA, *proclamat en 5 de Maig de 1867.*
† ADOLF BLANCH Y CORTADA, *proclamat en 3 de Maig de 1868.*
† FRANCESCH PELAY BRIZ, *proclamat en 2 de Maig de 1869.*
JAUME COLLELL Y BANCELLS, *proclamat en 7 de Maig de 1871.*
† TOMÀS FORTEZA, *proclamat en 5 de Maig de 1873.*
FRANCESCH UBACH Y VINYETA, *proclamat en 3 de Maig de 1874.*
† FREDERICH SOLER, *proclamat en 2 de Maig de 1875.*
ANGEL GUIMERÀ, *proclamat en 6 de Maig de 1877.*
† DAMÀS CALVET, *proclamat en 5 de Maig de 1878.*
† JACINTO VERDAGUER, *proclamat en 2 de Maig de 1880.*
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS, *proclamat en 6 de Maig de 1883.*
RAMON PICÓ Y CAMPAMAR, *proclamat en 3 de Maig de 1885.*
† TERENCI THOS Y CODINA, *proclamat en 1 de Maig de 1887.*
JOAQUIM RIERA Y BERTRAN, *proclamat en 11 de Maig de 1890*
JACINTO TORRES Y REYETÓ, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA, *proclamat en 8 de Maig de 1892.*
FERRAN AGULLÓ Y VIDAL, *proclamat en 7 de Maig de 1893.*
† ANICET DE PAGÈS DE PUIG, *proclamat en 3 de Maig de 1896.*
FRANCESCH MATHEU, *proclamat en 2 de Maig de 1897.*
GUILLEM AUGUST TELL Y LAFONT, *proclamat en 6 de Maig de 1900.*
MIQUEL COSTA Y LLOBERA, *proclamat en 11 de Novembre de 1902.*
† JOAN MARAGALL, *proclamat en 1 de Maig de 1904.*
ARTUR MASRIERA, *proclamat en 7 de Maig de 1905.*
APELES MESTRES, *proclamat en 3 de Maig de 1908.*
JOAN ALCOVER, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
JOAN M. GUASCH, *proclamat en 9 de Maig de 1909.*
JOSEPH CARNER, *ploclamat en 1 de Maig de 1910.*
LLORENS RIBER, *proclamat en 1 de Maig de 1910.*
EDUART GIRBAL JAUME, *proclamat en 5 de Maig de 1912.*

EX-REYNES DE LA FESTA

1859 †		Dona Maria Mendoza de Vives.
1860 †		» Elisea Lluch de Rubió.
1861 †		» Carme de Bofarull.
1862 †		» Maria Josefa Massanès de Gonzàlez.
1863 †	S. A.	Serenissima Sra. *Duquesa de Montpensier.*
1864 †		Dona Victoria Penya d'Amer.
1865 †		» Elena Cavaller de Roca.
1866 †		» Manuela Luna Méndez de Vigo.
1867		» Dolors Llopart de Muns.
1868 †		» Carme Mercader.
1869		» Mercè Estrada.
1870		» Francisca Nanot Renart.
1871		» Antonia Sacanella de Blanch.
1872 †		» Maria Hubert.
1873	Excma. Sra.	» Oriola Serra de Quintana.
1874		» Antonia Ubach y Gutiérrez.
1875 †		» Rosa Pigrau.
1876 †		» Emilia Palau y Gonzàlez de Quijano.
1877		» Josefina Sabater d'Aldavert.
1878	Excma. Sra.	» Carme Cendra de Domingo.
1879		» Teresa Gasset.
1880		» Clotilde Paris.
1881 †	Iltre. Sra.	» Dolors Caballero de Mercader, *Comtesa de Bell-lloch.*
1882		» Aurea Clavé de Ferrer.
1883 †		» Josefa Salvat d'Onyós.
1884		» Irene Archer de Sanromà.
1885		» Isabel Lòpez de Güell.
1886 †		» Rosa Marquès de Uyà.
1887		» Dolors de Carles de Robert.

1888	S. M.	Dona Maria Cristina d'Absburg-Lorena, *Reyna Regent d'Espanya, Comtesa de Barcelona.*
1889	»	Maria Assumpta Sabé de Brosa.
1890	Excma. Sra. »	Lluisa Goldmann de Fastenrath.
1891	»	Isabel Güell y López.
1892	»	Francisca Bonnemaison y Farriols.
1893	»	Maria del Carme Joval.
1894	»	Lluisa Llorach y Dolsa.
1895	»	Elisa Planas y Font.
1896	Excma. Sra. »	Pilar de Puig de Fonsdeviela, *Marquesa de la Torre.*
1897	»	Maria Oller y Rabassa.
1898 †	»	Maria Permanyer y Permanyer.
1899 †	»	Pilar de Febrer y Cunill.
1900	»	Teresa Novellas de Molins de Tell.
1901 †	Iltre. Sra. »	Pilar de Sarriera, *Marquesa de Puerto Nuevo.*
1902	»	Maria de la Concepció Picó de Riera.
1903	»	Rosa M. Pratjusà de Villar.
1904	»	Clara Noble de Maragall.
1905	»	Pelegrina Benet d'Alandi.
1906	»	Carme Amat y Matas.
1907	»	Agata Sanllehy y Girona.
1908	»	Maria Ricart y Roger.
1909	»	Angela Calvet de Haro.
1910	»	Teresa Alcover y Sureda.
1911	»	Maria de la Mercè de Montoliu.

EX-MANTENEDORS (1)

Ramon d'Abadal	M. 1898
† MARIAN AGUILÓ Y FUSTER	P. 1867, 1888, M. 1862, 1873, 1874, 1883
FERRAN AGULLÓ Y VIDAL	M. 1906, 1908
Antoni M.ª Alcover	M. 1905
† Francisco Alió	M. 1892
† Valenti Almirall	P. 1886
Joan Almirall y Forasté	S. 1895, M. 1896
† Miquel V. Amer	P. 1908, M. 1859, 1864, 1871, 1885
† Manuel Angelon	M. 1862, 1872, 1882
† Manuel Anglasell	M. 1863
† Eussebi Anglora	M. 1869
† Ramon Arabia y Solanas	M. 1887
† Joseph de Argullol y Serra	M. 1871
Joseph M.ª Arnau	M. 1869, 1887
† Antoni Aulestia y Pijoan	M. 1875, 1900
† VICTOR BALAGUER	P. 1868, S. 1862, M. 1859, 1863, 1883
† Andreu Balaguer y Merino	M. 1877
† Joseph Balari y Jovany	P. 1894, M. 1875
† Celestí Barallat y Falguera	M. 1864, 1875
Teodor Baró	M. 1896
Maurici Barrés	M. 1898
Francisco Bartrina d'Aixemús	M. 1885, 1894, 1910
Bonaventura Bassegoda y Amigó	S. 1889, M. 1890
Ramon E. Bassegoda y Amigó	M. 1887, 1910
† Vicents J. Bastús	M. 1860
† Antoni Bergnes	M. 1861
† Felip Bertran	M. 1868
† Pau Bertran y Bròs	M. 1886
Prudenci Bertrana	M. 1911
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	P. 1869, S. 1860, M. 1865, 1875, 1878
† Joseph Blanch y Piera	S. 1876, M. 1877
† Antoni de Bofarull	P. 1865, S. 1859, 1883, M. 1876, 1884
† Vicents Boix	M. 1877
† Antoni Bori y Fontestà	S. 1903, M. 1904

(1) ABREVIATURES: † Mort.—M. Mantenedor.—P. President.—S. Secretari. —Los noms en lletra VERSALETA son de Mestres en Gay Saber.

Joaquim Botet y Sisó	M. 1889, 1904
† Alfred Brañas	M. 1893
† F. Pelay Briz	P. 1875
Víctor Brosa y Sangerman	S. 1902, M. 1903
Casimir Brugués	M. 1894
† Joseph Brunet y Bellet	M. 1897
Joaquim Cabot y Rovira	S. 1888, M. 1889
† Damàs Calvet	S. 1864, M. 1865, 1876, 1879
Artur Campion	M. 1891
† Antoni Camps y Fabrés	M. 1864, 1873, 1874
Antoni de P. Campmany	M. 1891
Joseph Carner	M. 1907
Pelegrí Casades y Gramatxes	S. 1898, M. 1899
Joaquim Casas-Carbó	M. 1907
† Raymond Casellas	M. 1896
† Joseph Coll y Vehí	M. 1862, 1874
Jaume Collell y Bancells	P. 1887, 1908, S. 1873
† Gayetà Cornet y Mas	M. 1886
† Joseph Coroleu	S. 1872, M. 1873, 1878, 1893
† Joan Cortada	P. 1864, M. 1859
Miquel Costa y Llobera	P. 1906, M. 1908
Pompeu Creuhet	S. 1906, M. 1907
† Lluís Cutchet	P. 1876, M. 1861
Otto Denk	M. 1894
Lluís Domènech y Muntaner	P. 1895, M. 1881
Eveli Doria	S. 1909
† Manuel Duràn y Bas	P. 1884
Lluís Duràn y Ventosa	S. 1897, M. 1898
Joseph de Echegaray	M. 1896
Antoni d'Espona y de Nuix	M. 1909
† Joseph Estanyol y Colom	M. 1895
† Pau Estorch y Siqués	M. 1861
† Fèlix M.ª Falguera	M. 1872
Sebastià Farnés	S. 1890, M. 1891
† Joseph Feliu y Codina	M. 1882
† Joan B. Ferrer	M. 1882
† Rafel Ferrer y Bigné	M. 1871
Joseph L. Feu	M. 1861
† Marian Flotats y Comabella	M. 1860
Joseph M. Folch y Torres	S. 1911
Pau Font de Rubinat	M. 1892
† Joaquim Fontanals del Castillo	M. 1875
† Marian Fonts	M. 1867
Carles de Fortuny	M. 1910

† Brauli Foz	P. 1863
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	P. 1903, S. 1884, M. 1885, 1893, 1901, 1908
Joseph Galvany y Parladé	M. 1905
Artur Gallard	M. 1882
† Antoni Gallissà	S. 1896, M. 1897
Angel Garriga	M. 1909
† Narcís Gay	M. 1864
† Víctor Gebhardt	S. 1865, M. 1866
Martí Genís y Aguilar	M. 1890, 1903
† Enrich C. Girbal	M. 1876
Emili Guanyabens	M. 1910
Joan M. Guasch	M. 1910
Eussebi Güell y Bacigalupi	P. 1900
ANGEL GUIMERÀ	P. 1889, S. 1878, M. 1879, 1888, 1908
Ignasi Iglesias	M. 1904
† Joan Illas y Vidal	P. 1862
† Joseph Ixart y Moragas	S. 1885, M. 1886
† Jacinto Labaila	M. 1868
Jacinto Laporta	M. 1881, 1907
Miquel Laporta	M. 1905
† Gregori A. Larrosa	M. 1864
† Manuel de Lasarte	S. 1861, M. 1879
† Joseph de Letamendi	P. 1872
Albert Llanas	M. 1898
† Joseph Llausàs	M. 1862
† P. A. Llobet y Vall-llosera	M. 1860
† Xavier Llorens y Barba	M. 1871
† Teodor Llorente	P. 1880, M. 1866
Joan Maluquer y Viladot	M. 1909
† Joan Mañé y Flaquer	M. 1860
† JOAN MARAGALL	M. 1897, 1903, 1908
† Miquel A. Martí	M. 1862
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA	M. 1899, 1908
† Francesch Masferrer y Arquimbau	M. 1874
† Francisco Maspons y Labrós	P. 1897, S. 1867, M. 1868, 1886
† Marian Maspons y Labrós	M. 1885
ARTUR MASRIERA	S. 1908
† Joseph Masriera	M. 1884
Jaume Massó y Torrents	M. 1899
FRANCESCH MATHEU	P. 1902, S. 1880, M. 1881, 1899, 1908
† Marceli Menéndez Pelayo	M. 1888
† Salvador Mestres	M. 1870
† Manuel Milà y Fontanals	P. 1859, 1883, M. 1863
Lluís Millet y Pagès	M. 1899

† Francisco Miquel y Badia	S. 1868, M. 1869, 1877
Ramon Miquel y Planas	M. 1907
Joaquim Miret y Sans	M. 1906
† Ignasi R. Miró	M. 1870
Ernest Moliné y Brasés	S. 1892, M. 1893, 1911
Joan Moneva	M. 1910
Dolors Monserdà de Macià	P. 1909
Manuel de Montoliu	S. 1904
† Joan Montserrat y Archs	S. 1871, M. 1872
Vicents de Moragas	M. 1904
Joseph Morató	S. 1907
Enrich Morera	M. 1900
† Francisco Morera	M. 1866
Magí Morera y Galicia	M. 1909
† Joseph Morgades y Gili	P. 1893
† Francisco Muns	M. 1865
Manuel Murguía	M. 1890
Lluís B. Nadal	M. 1906
† Pere Nanot-Renart	M. 1874
Miquel S. Oliver	P. 1910, M. 1897
Hermili de Oloriz	M. 1895
Narcís Oller	P. 1896, S. 1881, M. 1882
Joseph de Palau y de Huguet	S. 1870, M. 1871
† Eussebi Pascual y Casas	S. 1863
† Francisco Manel Pau	M. 1885
Joseph Pella y Forgas	M. 1879
† Joseph Lluís Pellicer	M. 1895
† Justi Pepratx	M. 1884
† Joseph M.ª de Pereda	M. 1892
† Francisco Permanyer y Tuyet	P. 1860
Joan J. Permanyer	P. 1891, M. 1889
Ricart Permanyer	M. 1901
Ramon Picó y Campamar	P. 1892, M. 1881, 1886, 1900, 1908
Joseph Pin y Soler	M. 1892
Carles Pirozzini	S. 1882, M. 1883
† Francisco Pi y Margall	P. 1901
Claudi Planas y Font	S. 1899, M. 1900, 1911
† Lluís G. de Pons y de Fuster	P. 1861
† Joseph Lluís Pons y Gallarza	P. 1870, 1878, M. 1859, 1883
Joan Pons y Massaveu	M. 1893
Joseph Pous y Pagès	M. 1906
Joseph Puig y Cadafalch	S. 1893
† Joseph Puiggari	M. 1870
† Vicens W. Querol	P. 1885, M. 1872

Ferran de Querol	M. 1904
† Albert de Quintana	P. 1874, M. 1873
Frederich Rahola	M. 1903, 1911
† Jaume Ramon y Vidales	M. 1895
† Frederich Renyé y Viladot	M. 1894
† Isidro Reventós y Amiguet	M. 1889, 1909
† Estanislau Reynals y Rabassa	P. 1871
Manuel Ribot y Serra	M. 1905
JOAQUIM RIERA Y BERTRAN	P. 1904, S. 1877, M. 1870, 1878, 1900, 1908
† Francesch Rierola	M. 1897
Alexandre de Riquer	M. 1898
† Robert Robert	S. 1866, M. 1867
Joseph M.ª Roca	M. 1902
† Joaquim Roca y Cornet	M. 1860
† Narcís Roca y Farreras	M. 1879
† Lluís Roca y Florejachs	M. 1865, 1873
Joseph Roca y Roca	S. 1875, M. 1869, 1876
Manuel Rocamora	S. 1894, M. 1895
Francisco Romaní y Puigdengolas	P. 1898, M. 1867
† Antoni Ros de Olano	P. 1877
† GERONI ROSSELLÓ	P. 1873, M. 1865, 1883
† Pere de Rosselló	S. 1869, M. 1870, 1876
Conrat Roure	P. 1911, M. 1880
Antoni Rubió y Lluch	P. 1907, M. 1884
† JOAQUIM RUBIÓ Y ORS	P. 1890, M. 1859, 1861
Jaume Rusiñol	M. 1894
† Fidel de Sagarminaga	M. 1889
† Felip Jacinto Sala	M. 1868
Honorat de Saleta	M. 1884
† Pau Sans y Guitart	S. 1887, M. 1888
† Joan Sardà y Lloret	S. 1874, M. 1880
† Ferran Sellarès	M. 1872
† Joseph Serra y Campdelacreu	M. 1896
Rossendo Serra y Pagès	S. 1905
† Gonzalo Serraclara	P. 1879, M. 1877
† Ramon de Siscar	M. 1880
† Joaquim Sitjar y Bulcegura	M. 1867
† FREDERICH SOLER	P. 1882, M. 1868, 1878
Iscle Soler	M. 1911
† Joseph Subirana	M. 1863
GUILLEM A. TELL Y LAFONT	M. 1902, 1908
† Silvino Thos y Codina	M. 1866
† TERENCI THOS Y CODINA	M. 1863
† Francisco X. Tobella	M. 1891

Cèsar A. Torras	S. 1886, M. 1887
Joseph Torras y Bages	P. 1899
Jacinto Torres y Reyetó	M. 1881, 1891, 1901, 1908
Bernart Torroja	M. 1887
Carles de Tourtoulon	M. 1888
Sebastià Trullol y Plana	S. 1900, M. 1901
Francesch Ubach y Vinyeta	P. 1905, M. 1878, 1908
Modest Urgell	M. 1902
† Joseph M.ª Vallès y Ribot	M. 1885
† Pau Valls	P. 1866
† Joseph M.ª Valls y Vicens	M. 1890
† Marian Vayreda	M. 1902
Alvar Verdaguer	M. 1880
† Jacinto Verdaguer	P. 1881, M. 1869, 1888
Narcis Verdaguer y Callís	S. 1891, M. 1892
Pere Vidal	M. 1903
† Eduart Vidal y Valenciano	M. 1866
Enrich X. Vidal y Valenciano	M. 1890
† Gayetà Vidal y Valenciano	M. 1867
† Emili Vilanova	S. 1879, M. 1880, 1901
Salvador Vilaregut	S. 1901, M. 1902
Geroni Zanné	M. 1906

AUTORS PREMIATS

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† MARIAN AGUILÓ FUSTER	4		
† Tomás Aguiló	1		1
FERRAN AGULLÓ Y VIDAL	4		7
Joseph Aladern			1
JOAN ALCOVER	3	1	
Gabriel Alomar		3	3
† Miquel Victorià Amer	1		1
Victor Amor			1
Rosa Anaïs de Roumanille			1
Agnès Armengol de Badia			1
† Joseph d'Argullol y Serra			1
Joan Arús y Colomer			1
† Antoni Aulestia y Pijoan		1	1
† VÍCTOR BALAGUER	1	2	3
Vicens Balansó y Echevarria		1	
† Lluis Bard			2
Jaume Barrera			1
Francisco Bartrina	1		
† Joaquim M.ª Bartrina		1	
Bonaventura Bassegoda y Amigó			1
Pere J. Bassegoda			1
Ramon E. Bassegoda y Amigó	1	1	5
† *Maria de Bell-lloch* (Pilar Maspons)		1	1
† Pau Bertran y Bros	1	2	1
Prudenci Bertrana		1	
† ADOLF BLANCH Y CORTADA	3	1	2
† Joseph Blanch y Romani			1
† Antoni de Bofarull y de Brocà		3	7
Jaume Bofill y Matas	1		4
Jaume Boloix		2	1
Joseph Bonafont		1	
† Antoni Bori Fontestà	2	4	14
Salvador Bover y Salvador		3	
† FRANCESCH PELAY Y BRIZ	4		6
Víctor Brosa y Sangerman			1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
Antoni Busquets y Punset			3
† DAMÀS CALVET	3		5
Joseph Calzada		1	
Rafel Campalans Puig			1
† Antoni Camps y Fabrés	1	1	8
† *Lo Cançoner de Miramar* (G. ROSSELLÓ)		1	1
† *Lo Cançoner de Vilatort* (Francisco Muns)			1
Jacinto Capella			1
Xavier Carbó			1
Antoni Careta y Vidal		1	1
JOSEPH CARNER	3	1	9
Francesch Carreras y Candi		3	1
Ambròs Carrion		1	
Joan Manel Casademunt			2
† Francisco Casas y Amigó			4
† Raymon Casellas		1	
† Enrich Castelnau			1
Víctor Català		1	
Frederich Clascar y Sanou		1	
F. Clasclar y Sanou y † N. Font y Sagué		1	
Emili Coca y Collado	1		8
Ramon Colom y Virgili			1
JAUME COLLELL Y BANCELLS	6	4	4
Ramon Nonat Comas		2	
† Joseph Coroleu Inglada		1	2
† Coloreu y Pella		1	
MIQUEL COSTA Y LLOBERA	3		1
† Pere Courtais			1
Lluis Charrasse			1
Laureà Dalmau			1
Alfons Damians			1
Juli Delpont			1
Fèlix Descourt			1
† Manuel Duran y Duran		1	
† Marian Escriu y Fortuny		1	
† Salvador Estrada		1	1
Pompeu Fabra			1
† *Un fadri de Montanya* (J. VERDAGUER)			1
Bartomeu Ferrà y Perelló			3
Miquel Ferrà	1	1	2
† Joan B. Ferrer		1	
Joaquim Folch y Torres			1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
Joseph M.ª Folch y Torres		2	5
Manel Folch y Torres	1	6	5
† Norbert Font y Sagué		3	1
† Marian Fonts	1		3
† Guillem Forteza y Valenti		1	1
† THOMAS FORTEZA	3	2	2
JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS	3		5
† Joseph Franquet y Serra			1
Enrich de Fuentes			3
Salvador Galmés		1	2
Artur Gallard			2
Joseph Garriga y Lliró		1	
Angel Garriga y Boixader		2	
† Víctor Gebhardt		1	
Martí Genis y Aguilar	2	2	5
Salvador Genis			1
EDUART GIRBAL JAUME	3		7
Adrià Gual	2		3
JOAN MARIA GUASCH	3		5
Joseph Gudiol y Cunill		2	1
ANGEL GUIMERÀ	4		1
† Joan Guiraud		1	1
Joseph Iglesias y Guizard			1
† *Jordi* (MARIAN AGUILÓ Y FUSTER)			3
Carme Karr		1	
† Manel de Lasarte			1
Víctor Lieutaud		1	
Joseph M. Lopez Picó			1
Gabriel Llebrés y Quintana		1	1
Joan Llongueras			1
† Teodor Llorente			1
Pere de Maldar (JOSEPH CARNER)			1
† JOAN MARAGALL	3		
JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA	3	10	15
Antoni Martí y Monteys			2
Oriol Martorell			1
Alfons Maseras		1	
† Francisco de P. Masferrer y Arquimbau		1	
Ramon Masifern	1		1
ARTUR MASRIERA Y COLOMER	3	2	5
† Josefa Massanès de Gonzàlez		1	
FRANCESCH MATHEU	3	3	5
			26

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† Gabriel Maura			1
APELES MESTRES	3	2	3
† Manel Milà y Fontanals		1	
† Antoni Molins y Sirera		1	2
Joan Monné			1
Dolors Monserdà de Macià	2	1	13
Pere Montanyola			1
Armengol de Montsech (Silvino Thos)			1
† Joan Montserrat y Archs		1	2
Joseph Morató		1	
† Francisco Muns			1
Lluís B. Nadal	2	4	5
† Pere Nanot Renart			1
Anton Navarro	1	1	1
† *Joan Nebot y Casas* (F. PELAY BRIZ)			1
Jaume Novellas de Molins	1		3
Pere Nubiola y Espinós		1	
† Mateu Obrador y Bennassar		1	2
Joan Oller y Rabassa		1	
Narcís Oller y Moragas		3	
Claudi Omar y Barrera	1		
† ANICET DE PAGÈS DE PUIG	4	6	11
Joseph de Palau y de Huguet		1	
Pere Palau y Gonzàlez de Quijano	2	1	
Miquel de Palol		1	
Joseph Paradeda y Sala		2	3
† Victoria Penya d'Amer		1	6
† Pere d'Alcàntara Penya y Nicolau		1	4
† *Pere Pi y Parera* (FREDERICH SOLER)			1
RAMON PICÓ Y CAMPAMAR	4	1	6
† Felip Pirozzini y Martí			3
† Fèlix Pizcueta			1
Claudi Planas y Font	1	2	1
† Joan Planas y Feliu			2
Jaume Pomar y Fuster		2	
† *Carles Pons de Ginebreda* (FREDERICH SOLER)			1
Joan Pons y Massaveu		3	1
† JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA	3	1	2
Enrich Prat de la Riba		1	
Joseph Puig y Cadafalch		1	
J. Puig y Cadafalch y Cassimir Brugués		2	
Francesch Pujols	1		1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
† Albert de Quintana	1		3
Frederich Rahola y Trèmols	1		6
† Jaume Ramon y Vidales		4	
† Frederich Renyé y Viladot			1
† Isidro Reventós y Amiguet	1	3	1
† *Genís Domingo Reventós* (F. Anglada)			1
Carles Riba y Bracons		1	
Joan Ribas y Carreras			1
Llorens Riber y Campins	3	2	1
Manel Ribot y Serra		2	2
Joseph Ricart y Giralt			1
Joaquim Riera y Bertran	3	6	12
† Lluis Roca y Florejachs	1	2	4
Joseph Roca y Roca			2
Manel Rocamora			3
Miquel Roger y Crosa		1	2
† Geroni Rosselló	2	1	
Joaquim Rosselló y Roure			1
Mateu Rotger y Capllonch		1	
† Joaquim Rubió y Ors	3	2	2
Joaquim Ruyra y Oms		4	3
Joseph M. de Sagarra y de Castellarnau			1
Joseph Sala Bonfill		1	1
Pere A. Salada			1
Salvador Sampere y Miquel		4	
Sebastià Sans y Bori		1	
Antoni Sans y Tallada			1
† Joan Segura		1	
Jaume Serra y Iglesias		1	
Joseph M.ª Serra y Valls		1	
Ernest Soler de les Cases		2	1
† Frederich Soler	4	3	5
Joseph Sorribas y Riera		1	1
† Emilia Sureda		1	
Ramon Suriñach Senties		1	1
† Joseph Taronji y Cortès			2
Guillem A. Tell y Lafont	3		5
† Silvino Thos y Codina	1		3
† Therenci Thos y Codina	3	2	5
† Francisco Tomàs y Estruch			1
Joseph Torras y Bages		1	
Jacinto Torres y Reyetó	3	2	5

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
Joseph M. Tous y Maroto		1	1
† *El Trobador de Montserrat* (V. BALAGUER)			2
Sebastià Trullol y Plana			2
FRANCESCH UBACH Y VINYETA	4	13	19
Lluis Valeri			1
Agustí Valls y Vicens			6
† Marian Vayreda		1	
† Pere Antoni Ventalló			2
† JACINTO VERDAGUER	4	4	4
† Joseph Verdú y Feliu			1
Lluís Via			1
Antoni Vicens y Santandreu			1
Cosme Vidal		1	
Joseph M. Vidal y Pomar			1
† Eduart Vidal y Valenciano		1	
† Gayetà Vidal y Valenciano		2	1
† *Pere Ramon Vidal* (F. PELAY BRIZ)			2
† Emili Vilanova		3	
Antoni Vila y Sala		1	
† Isabel de Villamartin	2		
Virgilius (Martí Genís y Aguilar)			1
Xavier Viura	1	1	
† Joseph Yxart		1	
Miquel Zavaleta			1
Anònims			5

PREMI FASTENRATH

Víctor Català	Any 1909
† JOAN MARAGALL	» 1910
ANGEL GUIMERÀ	» 1911
Narcís Oller	» 1912

ADJUNTS HONORARIS

Excm. Ajuntament de Barcelona.
Excma. Diputació de Barcelona.
Lluisa Goldmann Vda. de Fastenrath.
Los Mestres en Gay Saber.

ADJUNTS PROTECTORS

1874 Comte de Güell.
1880 Marquès de Castellbell.
1881 Marquès de Comillas.
1895 Enrich Batlló.
» Isidro Bonsoms.
» Marquesa de Castellar.
» Joseph Carreras.
» Joan Girona.
» Marquès de Santa Isabel.
» Duch de Solferino.
» Pere de Sotolongo.
1896 Joseph Mansana.
» Comte de Lavern.
» Joseph O. Martí y Ballès.
1897 Lliga Regional de Manresa.
» Ajuntament de Mataró.
» » de Sabadell.
» » de Vich.
1898 Ateneu Barcelonès.
» Ramon Montaner.

1900 Ajuntament de Manresa.
» » de Figueres.
» Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País.
» Fomento del Trabajo Nacional.
» Lliga Regionalista de Barcelona.
» Lluís Marian Vidal.
1901 Baró de Quadras.
» Ajuntament de Sarrià.
» Unió Catalanista.
1905 Enrich Turull y Comadran.
1906 Manel Girona y Vidal.
1907 March Rocamora y Rosés.
1909 Jaume Queraltó.
1910 Marquès d'Alella.
» Marquès d'Alfarràs.
» Pere Milà y Camps.
» Joseph Monegal y Nogués.
1912 Joaquima Sadó.

ADJUNTS NUMERARIS

1898 Abadal y Calderó, Ramon de
1879 Abella y Vinyas, Pere
1910 Alcàntara y Colomer, Manuel
1901 Aguiló y Miró, Angel
1904 Alandí y Canela, Joan
1908 Albareda y Parés, Joaquim
1912 Alcàntara y Gusart, Manuel
1888 Alcayde, Francisco de P.
1905 Alcover, Antoni M.ª
1870 Aldavert, Pere
1888 Aldrich, Albert
1912 Alemany y Borràs, Joseph
1879 Aleu, Antoni de P.
1902 Alfons y Sans, Antoni
1880 Almirall y Forasté, Joan
1906 Alós, Joseph M.ª de
1906 Alós, Ramon M.ª de
1896 Amat y Lloberas, Jaume
1859 Amer, Miquel Victorià
1880 Amigó de Cabo, Pere
1893 Aràjol, Ramon
1905 Argimon y Sabatés, Miquel
1884 Arnó y Maristany, Pere
1907 Artigas, Joseph
1903 *Associació Catalanista «Gent Nova»*, de Badalona
1905 *Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana*
1907 *Associació Catalunya Vella*, de Vich.
1888 Bach de Portolà, Antoni
1888 Balansó, Llorens
1899 Bardera y Bardera, Joan
1879 Bardera, Joseph
1892 Bartolí, Joan
1864 Bartrina, Francisco
1911 Basas y Siberia, Francesch
1909 Bassa, Serafí
1886 Bassegoda, Bonaventura
1896 Bassegoda, Ramon E.
1899 Basté, Jaume
1903 Basté y Fugarolas, Pere
1901 Batlle, Joan Bautista
1880 Batlló, Frederich
1909 Baucells y Prat, Joseph
1904 Bedós, Francisco de P.
1908 Bertran y Serra, Eussebi
1908 Biosca y Jové, Antoni
1902 Blanxart, Miquel
1906 Boada Güell, Joan
1909 Bonay y Carbó, Alfons
1898 Bonet, Angel
1888 Borràs, Valentí
1910 Bosch y Alsina, Rómul
1881 Boter, Francesch de
1888 Bozzo y Rius, Jaume
1888 Brocà, Guillem M.ª de
1887 Brosa y Sargerman, Víctor
1902 Brugarolas, Jaume
1894 Brugués, Cassimir
1879 Bulbena, Artur
1899 Bultó y Sert, Francisco
1900 Burjalés y Solà, Adolf
1906 Buxeda y Birba, Joseph
1884 Cabot y Robira, Joaquim
1901 Calvet, Pere
1869 Camin, Alvar M.ª de
1888 Campmany, Antoni de P.
1880 Camprodon, Joan
1880 Capdevila, Millan de la C.
1900 Capella, Joseph Manel
1899 Cardús y Arqué, Joseph
1890 Carles, Emili
1891 Carreras y Candi, Francesch

1908 Casany y Esturi, Antoni
1895 Casas Carbó, Joaquim
1888 Casas y Font, Francisco
1888 Castellvell, Jaume
1908 *Casino de Sans*
1905 *Centre Català*, de Sabadell
1905 *Circulo Sabadellés*
1889 Clapers y Berenguer, Joseph
1912 Clascar, Frederich
1890 Coll y Escofet, Pere
1889 Collasso, Enrich
1888 Colom, Gabriel
1907 Conill, Bonaventura
1901 Costa y Avellaneda, Antoni
1903 Costa y Deu, Joan
1904 Cruells y Jornet, Pere
1889 Cuadras y Feliu, Antoni de
1904 Cuffi y Corominas, Joan
1888 Daniel, Eussebi
1901 Daroca y Carulla, Andreu
1888 Domènech, Eduart
1877 Domènech, Lluis
1903 Doria y Bonaplata, Eveli
1910 Dublineau, Lluís Emili
1889 Duran, Joaquim
1890 Duran y Folguera, Modest
1894 Duran y Ventosa, Lluis
1908 Escayola y Valls, Joaquim
1889 Escuder, Manel
1877 Escubós, Albert
1898 Estany, Martí
1907 Estapà, Lluís
1900 Estrany y Laserna, Celestí
1888 Fàbregas, Francisco
1911 Fàbregues, Joseph M. de
1903 Fages y Vilà, Feliu
1901 Feliu, Antoni
1898 Ferrer y Bàrbara, Joseph
1907 Ferrer y Solervicens, Joan
1894 Ferrer-Vidal y Soler, Lluis G.
1901 Ferrer y Parellada, Jaume
1888 Flos y Calcat, Francisco
1886 Folguera y Duran, Manel
1888 Font de Rubinat, Pau
1902 Fort y Romeu, Joan
1910 Fortuny, Carles de
1888 Freixas y Freixas, Joan
1899 Freginals, Cristòfol
1888 Fuster y Domingo, Narcís
1894 Galbany y Parladé, Joseph
1899 Gallardo y Martinez, Antoni
1876 Gallart, Artur
1906 Gallissà y Codina, Joseph M.
1909 Gambús y Ballvé, Xavier
1905 Garreta, Joseph
1902 Gaspar, Miquel
1888 Gatius y Duran, Just
1877 Gaza y Rosselló, Alfret
1910 Gelabert, Eduart
1896 Genís y Aguilar, Martí
1908 Girbal y Jaume, Eduart
1868 Girona, Ignasi
1908 Girona y Llagostera, Daniel
1888 Gorchs y Esteve, Ceferi
1907 Gorchs y Solanllonch, Ceferí
1898 Grau y Gosa, Felip
1901 Grau y Sàbat, Joseph
1911 Gomis y Canals, Francisco
1908 Guarro, Lluis
1900 Gudiol y Cunill, Joseph
1888 Hill y Feliu, Jaume
1876 Imbert, Eduart
1907 Jané y Baqués, Joan
1903 Janer y de Milà de la Roca, Ign.
1902 Laporta, Jacinto
1885 Llagostera, Lluis
1905 *Lliga Regionalista de Sabadell*
1888 Llopis y Bofill, Joan
1889 Llopis, Manel
1889 Llorens y Munsech, Jaume
1901 Lluhí y Rissech, Joaquim
1896 Macià, Narcís
1898 Malla y Grané, Ramon
1875 Maluquer y Viladot, Joan
1890 Maristany, Félix
1883 Marquès, Manel
1896 Marsans, Lluis
1896 Martí y Beya, Miquel

1901 Martí y Julià, Domingo
1905 Martí y Peydró, Pere
1907 Martorell, Bernardí
1883 Mas y Ramis, Domingo
1912 Masifern y Marcó, Ramon
1902 Maspons y Anglasell, Fran. de P.
1867 Masriera, Joseph
1890 Massó y Torrents, Jaume
1908 Massot y Palmers, Joseph
1911 Mata, Lambert
1879 Matas y Burgués, Miquel
1881 Matheu y Fornells, Joaquim
1910 Millet, Joan
1898 Millet, Lluís
1894 Millet y Villà, Pere A.
1904 Miquel y Planas, Ramon
1883 Miquelerena, Pelay de
1903 Miret y Sans, Joaquim
1891 Moliné y Brasés, Ernest
1895 Mon y Bascós, Joan
1907 Monegal y Nogués, Ramon
1900 Monegal y Nogués, Trinitat
1912 Moner, Joaquim
1892 Muntañola, Pere
1907 Monteys, Santiago
1906 Mora, Arthur
1902 Mora, Joseph
1898 Moragas y Barret, Francesch
1896 Moragas y Rodes, Vicens de
1907 Mundó y Freixas, Manel
1896 Nadal, Lluís B.
1888 Nicolau, Antoni
1887 Noguera y Vila, Lluís
1887 Novellas de Molins, Jaume
1898 Olivar, Antoni
1906 Oliver, Miquel dels S.
1877 Oller, Narcís
1898 *Orfeó Català*
1867 Palau y d'Huguet, Joseph de
1892 Papirer y Portabella, Carles
1909 Par y Tusquets, Alfons
1909 Partagàs y Lluch, Rossendo
1908 Pella y Forgas, Joseph
1896 Pena y Costa, Joaquim
1902 Perdigó y Cortès, Manel
1868 Permanyer, Joan
1895 Permanyer, Ricart
1879 Perpinyà y Pujol, Ferran
1871 Perpinyà y Pujol, Joan
1897 Pibernat, Artur
1898 Piera, Joseph
1870 Pirozzini, Carles
1902 Pla y Deniel, Narcís
1895 Planas y Font, Claudi
1906 Planas y Serrabassa, Antoni
1903 Plans y Colomer, Joan
1904 Poch y Mogas, Lluís
1876 Pons y Massaveu, Joan
1875 Porcar y Tió, Manel
1906 Prat y Maignon, Joseph Ll.
1890 Prat de la Riba, Enrich
1901 Puig y Sais, Hermenegild
1905 Puig y Alfonso, Francesch
1889 Puig y Cadafalch, Joseph
1903 Puig y Deulofeu, Eudalt
1888 Puigpiqué, Francisco
1907 Quer Boule, Lluís
1900 Rahola y Trèmols, Frederich
1888 Ravell, Rafel
1877 Raventós y Jener, Joseph
1890 Ribas y Serra, Joseph
1906 Ribelles, Baró de
1882 Ribot y Serra, Manel
1888 Rivera, Joaquim
1900 Roca, Joseph M.ª
1907 Roca y Forgas, Pere
1883 Rocamora, Manel
1898 Rogent, Joseph
1906 Roger y Crosa, Miquel
1910 Roger y Closa, Martí
1909 Roig y Blanch, Ramon
1888 Roig y Punyet, Jaume
1886 Roig y Punyet, Joseph
1861 Romaní y Puigdengolas, Fco.
1895 Romaní y Romaní, Antoni
1910 Rosés, Gaspar
1907 Rosich y Rubiera, Joseph
1902 Roura y Peypoch, Llorens

1901 Roura y Rocasalbas, Frederich
1911 Roure, Conrat
1898 Roviralta, Joseph
1888 Rubió y Lluch, Antoni
1894 Rusiñol, Jaume
1894 Sagnier, Leopold
1909 Sala Bonfill, Joseph
1910 Saltor y Madorell, Joseph
1908 Salvador y Miralles, Joaquim
1903 Salvat y Espasa, Ramon
1879 Sandiumenge, Magí
1904 Sanpere, Víctor
1887 Sans, Ramon
1901 Sans, Jaume
1871 Santaló, Pere
1912 Santandreu y Ribera, Ramon
1898 Santonja, Joseph
1912 Segalà, Lluís
1888 Selva y Rubí, Emili
1902 Serra, Joseph
1905 Serra y Pagès, Rossendo
1907 Serra y Puiguriguer, Pere
1909 Serraclara y Hubert, Carles
1905 Serrahima y de Camin, Lluis
1878 Serrallés, Pere
1906 Sindreu y Oliba, Joseph
1903 *Societat Barcelonesa d'Amichs de la Instrucció*
1890 Solà, Baldomer
1888 Soler y Palet, Joseph
1902 Soler y Escofet, Ignasi
1887 Sunyol, Antoni
1901 Sunyol y Casanovas, Ildefons
1904 Suñol y Alcalde, Lluis
1888 Surribas y Riera, Joseph
1904 Tarragó y Lostaló, Joseph
1910 Termes, Timoteu
1887 Terré, Emili
1879 Tintorer, Rafel
1882 Torent y Garrigolas, Rafel
1873 Torras, Cèsar A.
1900 Torras y Pujalt, Joaquim
1888 Torres y Vilaró, Ramir
1907 Torrus y Arabia, Joseph
1899 Trabal, Lluís
1896 Trabal, Jaume
1888 Trilla, Wifret
1902 Trinxet, Antoni
1880 Tusquets, Joan
1869 Ubach y Vinyeta, Joseph
1901 Uyà y Solernou, Frederich de
1909 Vallmitjana, Alfons
1910 Valls, Francisco de P.
1904 Valls, Manel
1899 Valls y Vicens, Agustí
1906 Vendrell y Sala, Joseph
1867 Verdaguer, Alvar
1888 Verdaguer y Callís, Narcis
1889 Verdú y Puigjener, Manuel
1908 Viada y Lluch, Lluis Carles
1877 Vidal, Enrich X.
1903 Vilajeliu, Joseph
1901 Vilanova, Joan
1901 Vilaregut y Martí, Salvador
1900 Vilaseca y Magarre, Joseph M.ª
1888 Vilumara, Ricart
1910 Vingut y Coris, Miquel
1888 Vives, Alfret
1906 Vives y Juncosa, Ricart

ADJUNT FORÀ.—*Sant Celoni.*—1874 Draper, Miquel

MEMORIA

llegida pel Sr. Secretari del Consell Directiu en la Junta general ordinaria del Còs d'Adjunts el dia 30 d'Octubre de 1911.

SENYORS ADJUNTS:

Si la Memoria de Secretari llegida ara fa un any podia estalviarse, més podriem estalviar la d'avuy, perqu'enguany la nostra benvolguda Institució ha seguit un curs perfectament normal en tots els ordres.

Havent tingut vosaltres, igual que ara fa dos anys, la delicada atenció de reelegir per les dues vagants reglamentaries que'l sorteig dexava en el Consell, les matexes persones que ocupaven dits llochs, mostra de confiansa que, degudament agrahida, nos ha incitat a tots a posar, si es possible, major cura y afecte en el cumpliment del honrós càrrech, no hi hagué en el referit Consell cap modificació, continuant D. Francesch Matheu en la presidencia, D. Angel Guimerà en el càrrech d'Arxiver, D. Joaquim Cabot en el de Tresorer y el qui vos està parlant en el de Secretari. L'armonía de parers ha sigut, com de costum, absoluta y tot s'es fet, com els anys anteriors, ab absoluta unanimitat y ab el més viu desitx de que la vida dels Jochs Florals sia cada día més próspera y més beneficiosa per la nostra esplèndida Literatura.

La festa se celebrà en el dia clàssich y hora de la tarde que la generalitat dels Adjunts troba més avinent, sens que sortissen aquesta vegada entorpiments polítichs ni d'altra mena que'ns obliguessin a aplassaments ò cambis.

En quant al gasto de dita festa, ja haurèu vist per l'estat de comptes que'ls nostres propòsits en reduhirlos no'ns reixen com voliem. Aquest any lograrem estalvi per un cantó que se'ns va perdre per altre, gracies sempre a lo mateix: a haver de fer el treball de l'empaliada tot durant la nit, obligats, com vos deya l'any passat, per les especials condicions en que's troba la Sala de Llotja. Les esperanses que teniem de trobar aquest any una solució a aquest conflicte se'ns han completament esvahides, per no existir a Barcelona un local que puga sustituhir

aquell ab la ventatja que'ns convindría. Pot dirse que aquexa qüestió del local es la única angunia ab que's troba'l Consell en sa falaguera tasca, y no dexarèm de treballar en tràurela de demunt nostre, encar que sia ja ab poques confianses. Com ja insinuavem en la Memoria del any anterior, si algun dels senyors Adjunts, igualment interessats com nosaltres en la solució definitiva d'aquest assumpto, tingués, ara ó més endevant, una idea lluminosa, el Consell li sentiría grat de que li comuniqués per vàldressen a la seva hora.

Lo Secretari no té, senyors Adjunts, res més a dirvos.

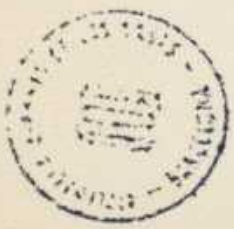

TAULA

	Plana
Mantenedors	5
Convocatoria	7
Composicions rebudes	9
Acta de la festa	17
Discurs del President D. Everart Vogel	23
Memoria del Secretari D. Joseph Alemany y Borràs	33
Exode, de D. Jaume Bofill y Matas	41
Cant de l'ànima del joglar a l'aymada, de D. Pere J. Bassegoda Musté	47
Gelssen y Artemis, de D. Antoni Saus y Tallada	51
La font que canta, de D. Antoni Martí Monteys	57
Espanya endins, de D. Eduart Girbal Jaume	63
Oració dels recorts, de D. Joan Arús Colomer	73
Crepuscle, de D. Joseph M. Tous y Maroto	77
En elogi d'una bona mestressa, de D. Manel Folch y Torres	83
Enfilall de roses, de D. Joseph M. Vidal y Pomar	87
Mistiques, de D. Antoni Martí Monteys	95
La celestial ametista, de D. Joseph M. de Sagarra	99
De les Geòrgiques de Virgili, de D. Carles Riba y Bracons	105
Forasters, de D. Ramon E. Bassegoda	107
Elegia d'Ovidi, de D. Jaume Barrera	113
Himnes Eucarístichs, de D. Joseph Sala Bonfill	119
Els tres himnes d'Eupolis, de D. Ambròs Carrion	127
Virgiliana, de D. Xavier Carbó	133
De la vida d'en Joan Franch, de D.ª Carme Karr	137
Somnis trencats, de D. Salvador Galmés	157
Discurs de Gracies, de D. Miquel Roger y Crosa	183
Anuari	187